

- ◆ SO PLAČE PREVIŠOKE ALI
PRENIZKE?

Bine Kordež

- ◆ REKORDNO RAST BDP
USTVARJAJO INVESTICIJE

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar

- ◆ ANALIZA UČINKOVITOSTI
OKOLJSKIH DAJATEV V SLOVENIJI

Jože Mencinger, France Križanič

- ◆ STATISTIČNA PRILOGA

EIPF

GOSPODARSKA GIBANJA

496

Ljubljana, maj 2017

UREDNIŠKI ODBOR:

Meta Ahtik, Banka Slovenije, Ljubljana;
Wilfried Altzinger, Wirtschaftsuniversität, Wien, Avstrija;
Jani Bekó, EPF, Univerza v Mariboru, Maribor;
Velimir Bole, EIPF, Ljubljana;
Enrico Colombatto, Università di Torino, Italija;
Alenka Kavkler, EPF, Univerza v Mariboru, Maribor
France Križanič, EIPF, Ljubljana;
Jože Mencinger, UL in EIPF, Ljubljana – urednik;
Žan Oplotnik, EPF, Univerza v Mariboru, Maribor;
Steve Pejovich, University of Texas, ZDA;
Franjo Štiblar, PF UL in EIPF, Ljubljana;

GOSPODARSKA GIBANJA objavljajo rezultate raziskovanj EIPF o tekočih gospodarskih dogajanjih. Prva številka je izšla junija 1971, od novembra istega leta pa izhajajo redno vsak mesec (z eno dvojno številko v letu). Do novembra 1974 so objavljala rezultate raziskovanj EIPF za Jugoslavijo in so bila pisana v srbohrvaščini. Od novembra 1974 do oktobra 1991, ko so prenehala izhajati, so rezultate raziskovanj za Jugoslavijo objavljala PRIVREDNA KRETANJA JUGOSLAVIJE, GOSPODARSKA GIBANJA pa so se omejevala na Slovenijo. Publikacijo sofinancira ARRS.

NAROČNIKI LAHKO CELOTNO PUBLIKACIJO DOBIJO TUDI NA DOMAČI STRANI EIPF

Pogoji naročila: Naročilo začenja z dogovorno določenim mesecem, naslednja leta se samodejno podaljšuje, konča pa z decembrom tistega leta, v katerem je bilo pisno odpovedano.

© 2017 EIPF, Ekonomski institut d.o.o., Ljubljana, p.p.1722, Prešernova 21,
Tel: (01) 2521688, 2518776, 2518704; Fax: (01) 4256870;
Elektronska pošta: INFO@EIPF.SI,

Domača stran: WWW.EIPF.SI

ISSN številka: 0351-0360

Zaščita vključuje vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje, ne glede na tehniko, celote in posameznih delov.

Tiskala tiskarna CICERO v 400 izvodih.
Oblikovanje in priprava za tisk: Rogač RMV, d.o.o.

KAZALO

SO PLAČE PREVISOKE ALI PRENIZKE ? 6

Bine Kordež

REKORDNO RAST BDP USTVARJAJO INVESTICIJE 15

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar

1. Tekoča rast BDP se je še okrepila, pospešujejo jo investicije	21
2. Skok blagovne menjave v marcu	23
3. Optimizem v Sloveniji, EU in v svetu	25
4. Industrijska produkcija v prvem četrtletju spet precej navzgor	29
5. Vzpon gradbeništva in tujega turističnega povpraševanja	30
6. Rekordno upadanje števila brezposelnih	31
7. Cenovna pričakovanja začenjajo pospeševati	33
8. Plače v nekaterih sektorjih sistematično prehitvajo povprečje gospodarstva	35
9. Zelo močno povečanje javnofinančnih prihodkov	37
10. Krediti gospodinjstvom rastejo hitreje kot v evro območju, krediti podjetjem pa stagnirajo tako kot v evro območju	38
11. Presežek v tekoči bilanci je bil v marcu manjši od primerljivega lani	40

ANALIZA UČINKOVITOSTI OKOLJSKIH DAJATEV V SLOVENIJI 43

Jože Mencinger, France Križanič

1. Uvod	44
2. Okoljske dajatve v Sloveniji in EU	44
3. Relativna učinkovitost zmanjševanja komunalnih odpadkov v Sloveniji	48
4. Predlogi za preureditev sedanjega sistema okoljskih dajatev	54
5. Sklepi	59
Literatura in viri podatkov	60

STATISTIČNA PRILOGA 62

SO PLAČE PREVIŠOKE ALI PRENIZKE ?

Bine Kordež

6

V zadnjem času smo lahko zasledili kar nekaj nastopov delodajalske strani z mnenjem, da so zahteve po ponovnem dvigu minimalne plače in plač nasploh, posebno v javnem sektorju, vse večja obremenitev gospodarstva. Gospodarstvu kot osnovnem nosilcu razvoja naj bi takšni trendi zmanjševali globalno konkurenčnost. Izpostavljanje teh stališč je nekakšen odgovor na pričakovanja (tudi zahteve) zaposlenih in večine prebivalstva, da bi se morali ugodnejši gospodarski rezultati odražati tudi v rasti osebnih prejemkov. Tovrstna diskusija je pravzaprav odraz večne dileme, koliko naj od novo ustvarjene vrednosti v družbi pripade “delu” in koliko “kapitalu”.

Delodajalska stran (delodajalci, gospodarske zbornice) seveda zastopa podjetja, njihov razvoj, rast, nova delovna mesta, tudi javno-finančno vzdržnost. Izpostavljajo dejstvo, da če dodatno ustvarjeno vrednost namenjamo za nova vlaganja namesto za tekočo potrošnjo, s tem omogočamo doseganje navedenih ciljev. A ko sredstva ostajajo v podjetjih, tudi ko se namenjajo za nove naložbe, to vseeno pomeni tudi povečevanja premoženja lastnikov, torej delitev v korist kapitala. Če milijon dodatnega zaslužka v podjetju namenimo za plače zaposlenim, gre to (večinoma) v potrošnjo. Lahko pa ga podjetje ne izplača, investira, podpre obstoječa in omogoča še nova delovna mesta - a ta milijon vseeno pomeni tudi dodatni dohodek lastnika podjetja, njegovo premoženje se je za toliko povečalo.

Kakor je torej skrb za ohranjanje sredstev v podjetju pozitivna s stališča nadaljnjega razvoja in rasti, pomeni tudi večjo delitev kolača v korist kapitala. Načeloma naj bi bila ta delitev čim bolj uravnotežena, v pravem razmerju med razvojem (in kopičenjem kapitala) ter tekočo potrošnjo (dvigovanjem življenjskega standarda prebivalstva, manjša neenakost). Svetovni trendi zadnjih treh desetletij so šli ponovno bolj v smer večjih dohodkov za kapital, kar pa se na koncu celo ni pokazalo v hitrejšem razvoju. Prevelika koncentracija zaslužkov kapitala in ožjega kroga ljudi se je odrazila v manjšem povpraševanju preostale večine ljudi, kar je negativno vplivalo na rast dodane vrednosti. Na žalost še ni znakov, da bi se v svetu ta trend obračal, kar je verjetno največja omejitev ponovni globalni krepitvi gospodarske in družbene rasti.

Pri tej primarni delitvi so razmere v Sloveniji, glede na gibanja v svetu, še kar ugodne (za “delo” seveda). V tem pogledu so utemeljene pripombe gospodarstva, da je donosnost kapitala relativno nizka, da namenjamo za delo večji del ustvarjene vrednosti kot večina primerljivih držav, do tega, da je pač z delavcem, ki ga v Sloveniji plačujemo 2 tisoč evrov mesečno, težko konkurirati Slovaku, zadovoljnim s tisoč evri. Kot argument proti takšni delitvi je gospodarstvo nastopalo tudi s podatki, da naj bi plače v preteklih letih rasle hitreje

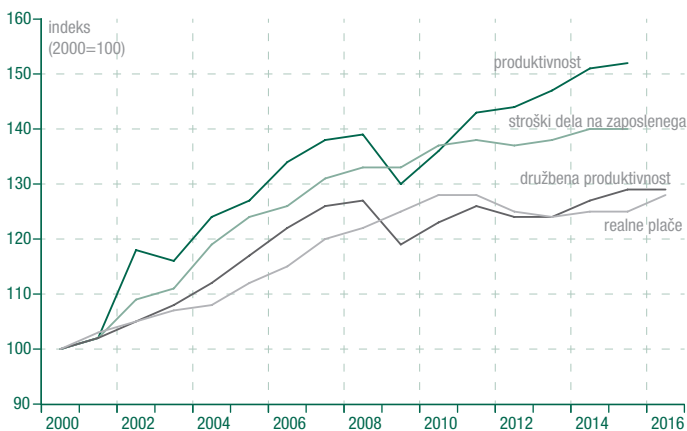
od rasti produktivnosti. To naj bi se razumelo, da namenimo preveč zaslužka zaposlenim (da zaslužijo preveč) in da zato podjetjem ostane premalo za njihove razvojne načrte. Razumljivi pa so tudi pričakovanja nasprotni strani, ki meni, da bi morale ugodnejše rezultate gospodarstva prek višjih prejemkov v večji meri čutiti tudi prebivalstvo. Ob takšnih, pogosto tudi diametralno nasprotnih stališčih in argumentih, pogledimo nekoliko podrobneje, kaj se z delitvijo ustvarjene vrednosti v Sloveniji dejansko dogaja. Tudi v primerjavi z tovrstnimi gibanji v okoliških državah.

Gibanje produktivnosti in plač

7

Eden najbolj ključnih argumentov delodajalcev glede plač, je stališče, da njihova rast prehitava rast produktivnosti. Da torej plače rastejo hitreje kot pa narašča ustvarjen rezultat, da se delitev premika v korist dela. Produktivnost je po definiciji razmerje med proizvedenim produktom ter količino dela, ki je bila vložena v njegovo proizvodnjo. Na Sliki 1 je z zelenimi črtami prikazano gibanje produktivnosti v gospodarstvu v primerjavi z gibanji stroškov dela na zaposlenega, s črnimi pa gibanje družbene produktivnosti v primerjavi z gibanji realnih plač za zadnjih petnajst let. Kot osnovo (indeks 100) je leto 2000, ko smo imeli v državi še precejšnja makroekonomska ravnotežja.

Slika 1
Gibanje produktivnosti in plač (2000=100)

Vir: Bilance gospodarskih družb (Ajpes), Bilten javnih financ (Ministrstvo za finance), SURS

Kot kaže Slika 1, je rast plač do krize zaostajala za rastjo produktivnosti, ljudje so bili nagrajani manj, kot so prispevali k rasti BDP. Po letu 2008 pa je s padcem proizvodnje upadla tudi produktivnost (število zaposlenih se namreč ni tako hitro znižalo kot proizvodnja),

povprečne plače pa so še naprej naraščale. Sledil je drug val krize, ki jo je zaznamoval tudi padec plač; leta 2013 sta se indeksa “ujela”. Zadnja tri leta ponovne gospodarske rasti rast plač spet zaostaja. Če upoštevamo celotno obdobje, torej ni mogoče trditi, da plače prehitujejo rast produktivnosti. Po turbulentnih kriznih letih je gibanje obeh kazalcev približno enako, kak odstotek razlike je bolj odvisen od tega, katero leto vzamemo kot osnovo.

8

Na podoben način je prikazano tudi gibanje produktivnosti v podjetniškem sektorju, torej samo za gospodarske družbe. Trendi so precej podobni, čeprav je tukaj zaostanek pri plačevanju zaposlenih glede na njihov prispevek večji. Pred krizo je rast plač zaostajala, a se je zadržala tudi v času močnega padca gospodarske aktivnosti leta 2009. Vendar se je gospodarstvo hitro opomoglo, z vidika produktivnosti drugega vala krize niti ni bilo (prav tako ne padca plač), tako da zadnja leta rast plač spet kar precej zaostaja za rastjo produktivnosti.

Čeprav bi lahko tudi pri tem merjenju in metodologiji navedli marsikatero omejitve, lahko glede na trende s precejšnjo gotovostjo trdimo, da rast plač ne prehituje rasti produktivnosti gospodarstva kot celote. Seveda so po podjetjih in tudi po panogah precejšnje razlike, a kot celotna družba smo dosegli nivo produktivnosti, ki omogoča približno najmanj takšne plače, kot jih v imamo. Verjamem, da to sicer podjetniku, ki na nemškem trgu tekmuje s Slovaki, ne pomaga veliko. A kaj naj na to reče avstrijski podjetnik, ki mora svojega zaposlenega plačati vsaj še za polovico bolje (pa ne zaradi visokih davščin, kot vem, da bo hiter odgovor).

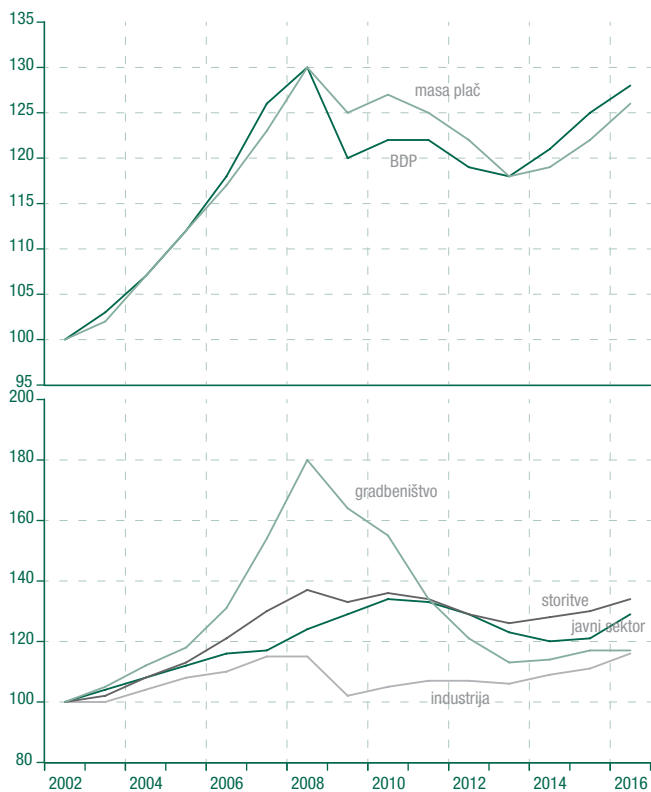
Rast BDP in plač

Delitev dodane vrednosti med delo in kapital lahko pogledamo še z drugega zornega kota. Za bruto domači proizvod vemo, da ga lahko spremljamo s

- proizvodnega vidika (torej, koliko katera dejavnost prispeva k ustvarjanju BDP),
- najbolj običajna je izdatkovna metoda (preko katere potrošnje ustvarimo BDP - z izvozom, potrošnjo prebivalstva in države, investicijami),
- kot tretja je dohodkovna metoda, torej kako (komu) se je ustvarjen BDP razdelil.

S to metodo ugotovljamo, koliko so za svoje angažiranje pri ustvarjanju dodane vrednosti prejeli zaposleni, torej koliko je bilo namenjeno plačilu za delo. Preostanek je namenjen nadomestilu za kapital ter ostalim obračunskim kategorijam izračuna BDP (na primer posredni davki).

Slika 2
Realni indeksi BDP in mase plač

Vir: OECD Statistics

Na Sliki 2 je prikazano kako pa se je gibal celotni BDP Slovenije ter masa plač kot delež BDP za zaposlene. Pri tem gre torej za celotna izplačila in ne za povprečje na zaposlenega, kot je prikazovala Slika 1 z gibanji produktivnosti in povprečnih plač. Z začetkom krize (2009) se je masa plač znižala, a ne toliko BDP, kasneje pa sta se rast BDP in dela, ki pripada zaposlenim, spet uskladila. Zadnji podatki kažejo, da je skupna rast plač od začetka spremljanja nekaj nižja, kot je bila celotna ustvarjena dodana vrednost. Zato tudi po tem kazalcu ne moremo trditi, da rast plač prehiteva oz. da za namene delitve zaposlenim namenjamo vse večje deleže BDP.

Na spodnjem delu slike so tudi podatki, kako se je gibala masa plač posameznih sektorjev. Do padca je prišlo predvsem in najprej (2009) v proizvodnji, medtem ko je storitveni sektor padec začutil šele v drugem valu krize (2010 - 2013). Podobno velja tudi za javni sektor, kjer je masa plač pred krizo naraščala nekaj počasneje. Na začetku krize se je rast celo

okrepila (znana Virantova plačna reforma, ki je sicer povzročila nekaj večji proračunski primanjkljaj, a za kakšno odstotno točko ublažila upad BDP v času krize), nato pa do 2014 prav tako beležimo upad. Skupna rast plač v javnem sektorju je na koncu približno podobna povprečju nejavnega sektorja. Izstopa gibanje v gradbeništvu, ki pa predstavlja le 5 % skupne mase plač. Podatki tudi potrjujejo, da je delitev ustvarjenega kolača med delo in kapital zadnjih petnajst let približno usklajena z manjšimi nihanjem v času krize.

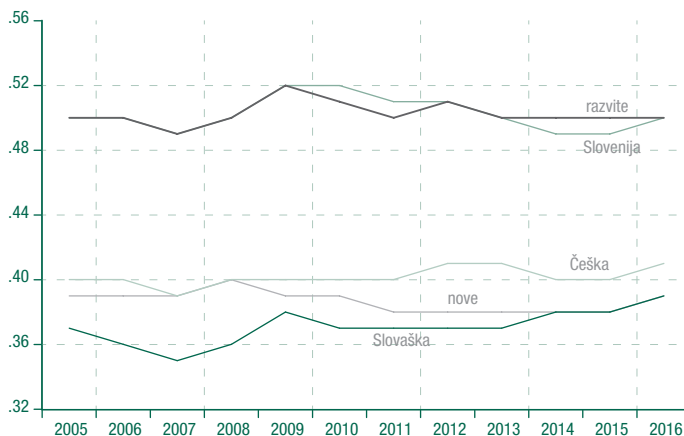
Delež BDP za zaposlene

10

Vsekakor pa je zanimivo ta podatek spremljati glede na dogajanja v drugih državah. Kako se torej giblje delež BDP za zaposlene v Sloveniji v primerjavi z ostalimi članicami Evropske Unije. Ta razmerja so prikazana na Sliki 3. Pri nas delo v celotnem BDP sodeluje približno s polovičnim zneskom. V kriznem obdobju se je delež nekoliko povečal, saj so se prejemki prebivalstva znižali nekaj manj, kot je upadla gospodarska aktivnost, a se je to hitro uskladilo.

Enoznačnega odgovora, ali je to ustrezno ali ne, seveda ni. Slika kaže pomembno značilnost te razporeditve ustvarjene dodane vrednosti med evropskimi državami. Skoraj po pravilu vse razvitejše države namenjajo delu večji delež dohodka kot pa to velja za manj razvite države (po doseženem BDP na prebivalca), predvsem nove članice Evropske Unije. Slovenija je približno na povprečju razvitejših držav EU, kjer delu pripada okoli polovica ustvarjenega BDP. Na drugi strani pa države predvsem nekdanjega vzhodnega bloka zaposlenim ("compensation of employees" kot statistike vodijo ta del BDP) v povprečju namenjajo celo manj kot 40 odstotkov skupnega BDP.

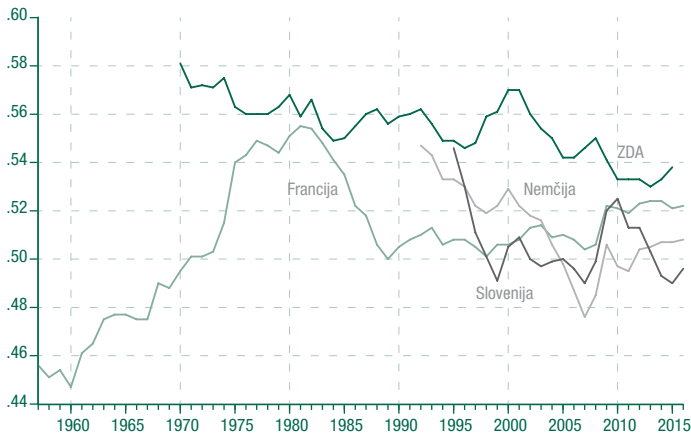
Slika 3
Delež ustvarjene vrednosti (BDP) za prebivalstvo

Vir: OECD Statistics

Pri tem so ti deleži vsaj zadnjih deset let dokaj konstantni. V času krize se je delež za zaposlene sicer nekoliko povečal, a hitro vrnil v prejšnje okvire. Značilno je, da tudi v vzhodnih državah ni zaznati kakšnega izrazitejšega trenda približevanju razvitim. Zanimiv pa je pogled na te strukture v daljšem, povojnem obdobju kar kaže Slika 4.

Slika 4
Deleži BDP za zaposlene v celotnem BDP

Vir: OECD Statistics

Najdaljšo časovno vrsto (podatki OECD) imamo za Francijo, kjer se je nagrajevanje dela do osemdesetih let krepilo, nato upadlo na okoli polovični delež in se tam tudi obdržalo. Nasprotno pa v ZDA beležimo konstanten upad deleža BDP za zaposlene, a zanimivo, daleč najvišji. Podobno tudi v Nemčiji, kjer je bil upad celo večji (zaradi združitve z Vzhodno Nemčijo so primerljivi podatki šele od 1992. leta). Glede na večjo socialno naravnost evropskih držav, so ti podatki nekoliko presenetljivi, a najbrž v večji meri kažejo tudi problem metodologije spremljanja in izračunavanja. Torej, kaj točno ta razmerja sploh pomenijo, predvsem pri zajemanju ostalih kategorij BDP po dohodkovni metodi.

Po teh podatkih bi mogoče res lahko pritrdili delodajalcem, da glede na stopnjo razvitosti v Sloveniji že ves čas namenjamo relativno velik delež ustvarjene vrednosti zaposlenim (podobno imamo tudi nižjo donosnost na kapital) - seveda, če se uvrščamo med gospodarstva z nižjo stopnjo razvitosti. Vendar pa ta teza odpira kar nekaj dilem, tako v ustreznost merjenja s tem kazalcem kot tudi, kakšen je pravzaprav ustrezen delež dodane vrednosti, ki naj bi pripadel delu.

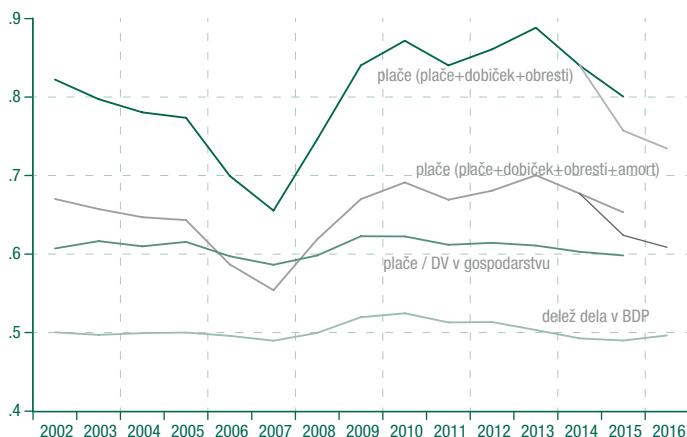
Delitev dodane vrednosti v gospodarstvu

12

Lani (2016) je bilo v Sloveniji skupaj ustvarjenega 40 milijard evrov (številke so zaokrožene) bruto domačega proizvoda in od tega so zaposleni (v gospodarstvu in javnem sektorju) za svoj prispevek dobili 20 milijard. Preostali del sestavljajo davki (5 milijard) ter 15 milijard operativnega dobička (“gross operating surplus and mixed income”). Te številke izhajajo iz mednarodne sprejete metodologije izračuna BDP, kjer pa je ta drugi del nekoliko težje določljiv na točno katere kategorije prejemkov, dohodkov se nanaša. Ocenjujem, da je bilo v vseh poslovnih subjektih lani ustvarjeno kake 4 milijarde dobička, pa še milijardo za obresti, kar bi skupaj lahko opredelili kot prejemek kapitala. Dodajmo še štiri milijarde evrov za amortizacijo, ki šteje med dodano vrednost, čeprav je pravzaprav tudi le poraba osnovnih sredstev (podobno kot materiala)¹. Do skupnega BDP nam tako “zmanjka” kakih deset milijard, kar izhaja iz načina izračunavanja dodane vrednosti, ko se določene kategorije pojavljajo večkrat v verigi dohodki - izdatki.

Zaradi teh dilem, je zanimivo pogledati tisti del dodane vrednosti, ki se ustvarja v »gospodarstvu« (v gospodarskih družbah brez bank, zavarovalnic, skladov, samostojnih podjetnikov, zadrug...) in kjer so podatki bolj določljivi. V gospodarskih družbah se ustvari večina dodane vrednosti vseh navedenih subjektov, zaradi česar so ta gibanja značilna tudi za celoto. Na spodnjem grafikonu je tako poleg preje omenjenega deleža za zaposlene v celotnem BDP, prikazan delež plač v dodani vrednosti vseh gospodarskih družb Slovenije, osnovna delitev čistega zaslužka podjetij med zaposlene (plače) in kapital (lastniškemu kapitalu pripada dobiček, dolžniškemu pa obresti).

Slika 5
Deleži ustvarjene dodane vrednosti za delo

Vir: Bilance gospodarskih družb (Ajpes), OECD Statistics

¹ Zanimivo, kako Piketty v vseh svojih izračunih delitve dohodkov iz BDP izloča amortizacijo v višini približno desetine skupnega zneska dodane vrednosti.

Na nivoju celotne države (prek BDP) je delež za zaposlene dokaj konstanten z manjšim odstopanjem v času krize, ko so se dobički zmanjšali nekaj bolj kot plače, kot je bilo prikazano že na Sliki 3. Dokaj podobna gibanja so tudi pri delitvi celotne dodane vrednosti podjetniškega sektorja, kjer se delež za zaposlene giblje okoli 60 % (ostalo so dobički, obresti, amortizacija, prevrednotovalne kategorije in odpisi naložb). V letih največje rasti (2006 - 2008) je kapitalu pripadlo nekaj več, ob krizi nekaj manj, sedaj pa smo spet približno na ravni iz časov dokaj stabilnih razmerij. Večje nihanje pa je pri delitvi ustvarjene vrednosti samo za zaposlene in kapital; na začetku obravnavanega obdobja je delo prejelo prek 80 % vsega ostanka, z uspešnim poslovanjem pa je večji delež "pobiral" kapital, tako da je leta 2007 zaposlenim pripadlo le še dve tretjini vsega tako opredeljenega zaslužka. V krizi so se razmere obrnile. Sicer so tudi zaposleni dobili manj (zaradi manjšega števila), a kapital je v obdobju 2009-2013 izgubil še več in dobival le dobro desetino vsega razpoložljivega dohodka za delitev.

Zadnja tri leta ob uspešnejšem poslovanju podjetij kapitalu zopet ostaja večji delež. S tanjšo črto je prikazana že tudi ocena za lansko leto², čeprav so podjetja oddala bilance šele pred kratkim. Iz podatkov o gibanju zaposlenih, plač, izvoza in BDP lahko dobro ocenimo tudi rezultate podjetij ter delitev dodane vrednosti. Razmerje v delitvi se tako ponovno približuje razmerju v času največje gospodarske rasti saj bo delež za kapital (dobički, obresti) znašal že skoraj 30 % vse razpoložljive dodane vrednosti za delitev v podjetjih, razliko pa bodo dobili zaposleni. Delitev dodane vrednosti v zadnjem času, po ponovnem zagonu gospodarstva, je šla pač močno v korist kapitalu. Reakcija je sicer razumljiva, saj podjetja v skrbi pred bodočimi gibanji želijo zadržati čim več zaslužka v svojih bilancah, raje vračajo posojila ali ustvarjajo rezerve, kot da bi prehitro delila ali investirala. Čeprav so takšne odločitve pričakovane, je vseeno prav, da se jih vsaj zavedamo.

V primerjavi z letom 2013, so podjetja v zadnjih treh letih skupaj ustvarila okoli 7.5 milijarde evrov več ostanka (ocena) potem ko so pokrili vse stroške ter obračunala amortizacijo. Od tega so plačam namenili okoli tretjino (zaradi rasti plač in števila zaposlenih), kapitalu pa je ostalo okoli 5 milijard. Takšna delitev v korist kapitala je tudi povzročila prej omenjeno in prikazano spremembo razmerja v razporeditvi dodane vrednosti. Kot povedano na začetku, so ta sredstva večinoma ostala v podjetjih (dodatnih plačil obresti ni bilo, celo obratno), omogočila tako razdolževanje podjetij, kot tudi nove naložbe in delovna mesta. A vseeno tudi povečala premoženje lastnikov. Čeprav gre pretežno za povečanje knjižne vrednosti (le del se izplača kot dividende), se to slej ko prej odrazi tudi v večjih zaslužkih lastnikov.

Glede na takšno razporeditev dodatnih zaslužkov zadnjih treh let, bi težko pritrdili stališčem delodajalcev, kako naj bi skromna rast plač ogrožala konkurenčnost podjetij. Kak odstotek

² Na grafikonu je popravek tudi za leto 2015, kjer je izločena milijarda evrov izgube celotnega gospodarstva, katere izhaja samo iz popravka naložbe v TEŠ, ki se je v seštevku vseh podjetij pojavlja celo dvakrat - kot izguba v TEŠ ter dodatno izguba pri naložbi lastnika, HSE.

ali dva višji prejemki ne bi pomembneje poslabšali položaja gospodarstva kot celote in glede na skupne rezultate bi bili tudi upravičeni. Seveda pa drži, da mejnim podjetjem vsak dvig plač povzroči precejšnje težave, a to ne more biti razlog, da se dodatni zaslužki gospodarstva med delo in kapital ne bi delili nekoliko enakomerneje.

Zaključek

14

Poigravimo se še nekoliko s temi številkami. Kapital je torej zadnja tri leta dobil dodatnih 5 milijard, ki pripadajo njegovim lastnikom. Trenutno je v tuji lasti že okoli tretjina slovenskega gospodarstva in če odštejemo še državna podjetja (v neposredni ali posredni lasti - prek bank), je v privatnih rokah približno polovica družb (glede na vrednost). Od tega domačega privatnega lastništva je polovica v rokah kakih 5 tisoč posameznikov ali družin (slab odstotek populacije), drugo polovico pa ima v rokah mogoče sto tisoč ljudi z vsaj nekaj pomembnejšim zneskom³. Po teh predpostavkah je torej 2,5 milijarde evrov dodatno ustvarjene dodane vrednosti zadnjih treh let pripadlo vsem zaposlenim (kot plačilo za delo), za polovico tega zneska pa se je dodatno povečalo tudi premoženje enega odstotka Slovencev, ki ima v lasti četrtno gospodarstva (in za približno enak znesek je svoje premoženje povečala tudi desetina Slovencev, ki so lastniki v drugi četrtini družb - ostale družbe so tuje ali državne).

Zgornji zaključek je nekoliko provokativen, a ne daleč od resnice. Kljub temu, da je koncentracija premoženja v Sloveniji verjetno med najmanjšimi v svetu, ima pomembnejše lastniške deleže v podjetjih le peščica državljanov. Delitev dodatno ustvarjene vrednosti, ki smo ji priča zadnja leta je šla pretežno v korist kapitala, lastnikov. Glede na nizke donose izpred let, so spremembe v delitvi vsekakor upravičene, najbrž pa ne nujno tako drastične. Verjetno bi bil že čas, da se nekaj večji del ugodnejših rezultatov nameni tudi "delu", ne samo "kapitalu". Klasičen argument, da je glede na nestabilne razmere potrebno varčevati in ne pretirano trošiti (kar je načeloma sprejemljivo), se na žalost kaže tudi v tem, da se novoustvarjena vrednost deli predvsem v roke ozkega kroga ljudi. To je druga plat takšne delitve, ki se v fazi razporejanja ne vidi tako očitno, a dejansko gre za to.

³ Gre za grobo, a vseeno dovolj zanesljivo oceno za te namene. Temelji na izračunu hipotetične vrednosti vseh gospodarskih družb ter številu domačih lastnikov teh družb.

REKORDNO RAST BDP USTVARJAJO INVESTICIJE

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar

Po dostopnih podatkih je Slovenija v letošnjem prvem četrtletju imela najvišjo medletno rast BDP med državami evro območja. Rast pospešujejo investicije, saj je trošenje prebivalstva stagniralo, trošenje države se je celo krčilo, prispevek menjave s tujino pa se je od začetka 2016 počasi zmanjševal. Po letu 2013 so začele pospeševati investicije v opremo in v gradbene objekte. Pospeševanje gradbenega dela investicij posredno kaže tudi ogrevanje trga nepremičnin.

15

Velik skok v blagovni menjavi v marcu je delno posledica večjega števila dni, a tudi medletni rezultati so ugodnejši kot v mesecih pred tem. Po dinamiki menjave je Slovenija med članicami EU28 z nadpovprečno rastjo. Izven EU ustvari Slovenija le še petino blagovne menjave.

Pričakovana dinamika trošenja v nekaj naslednjih mesecih je nadpovprečna, še zlasti v gradbeništvu. Najšibkejše povpraševanje pričakujejo podjetja iz storitvenih sektorjev, čeprav pričakovanja tudi pri njih presegajo dolgoročno povprečje. Pri izvoznem povpraševanju ni pričakovati večjih sprememb, po pričakovanjih trgovine na drobno pa naj bi se trošenje gospodinjstev povečalo. Medletne razlike gospodarske klime, to je razlike med letošnjimi in ustreznimi lanskimi ocenami stanj, kažejo, da je bila v vseh petih letošnjih mesecih gospodarska klima boljša kot v ustreznih mesecih lani, vendar je razlika prenehala naraščati. K stabilnosti povečanj je največ pripomogla razlika med letošnjim in lanskim kazalnikom zaupanja v gradbeništvu. Tudi zaupanje v storitvenih dejavnosti je bilo letos večje kot lani, medtem ko se je zaupanje v trgovini nekoliko zmanjšalo, v predelovalnih dejavnostih pa je ostalo na lanski ravni.

Poslovna klima v EU28 se je v prvem četrtletju v primerjavi z enakim obdobjem lani nekoliko izboljšala, tekoče pa ostaja nespremenjena. Po podatkih nemškega IFO inštituta se je tudi svetovna gospodarska klima v drugem četrtletju izboljšala; izjeme so Latinska Amerika, Afrika in Bližnji Vzhod.

Industrijska produkcija se je v prvem četrtletju medletno krepko povečala; še večji je bil porast sicer zelo variabilnega rudarstva, nadpovprečno je zrasla predelovalna aktivnost, zaostala pa je oskrba z elektriko, plinom in vodo. Medletna rast industrijske produkcije v EU v prvem četrtletju je bila približno dvo odstotna, nekoliko višja kot v povprečju lanskega

leta; še nekoliko hitreje je rasla predelovalna industrija, rast gradbeništva je močno nihala, a se je krepila, prodaja v trgovini na drobno se je prav tako povečevala.

Rast gradbeništva je bila v prvem četrtletju izjemna, rast novih pogodb pa obeta podobno nadaljevanje, ki pa ga začenja hromiti pomanjkanje kapacitet. Ne gre spregledati, da gre za rekordno rast z ravni, ki je malone pol nižja od ravni v 2010. Turizmu je v prvih dveh letošnjih mesecih šlo dobro, dober rezultat so ustvarjali tuji, kvarili pa domači gosti.

16

V letalskem potniškem prometu so bili rezultati v prvih treh mesecih slabi, v Luki Koper pa so ob mesečnem nihanju v prvem četrtletju pretovorili precej več blaga kot v enakem razdobju lani. Lanska pospešitev cestnega in železniškega transporta blaga odraža prilagajanje oživljanju gospodarstva.

Povečevanje števila delovno aktivnih je spremljalo rekordno zmanjševanju brezposelnosti izredno hitro kar po 3.5 odstotke medletno raste zaposlenost v gospodarskih družbah, skromnejša pa je rast zaposlenih pri samozaposlenih in rast samozaposlenih. April je prinesel novo zmanjšanje števila registriranih iskalcev zaposlitve, saj je odliv z zavodov za zaposlovanje močno presegel priliv. Anketna stopnja brezposelnosti v EU28 se je marca rahlo znižala, precej višja stopnja v evrskem področju pa je ostala nespremenjena. Skrajnosti ostajajo Češka in Nemčija na eni strani ter Grčija in Španija na drugi. Več kot povprečna je tudi brezposelnost v sredozemskih članicah EU.

Rast življenjskih stroškov se je maja umirila, zmanjšala se je tudi bolj dolgoročna dinamika; rast cen v Sloveniji je le malenkost višja kot v EU. Povečujejo se tudi cene industrijskih proizvajalcev, nekoliko bolj pri prodajah v tujino kot pri prodajah doma. Naraščajo cene starih in novih stanovanjskih nepremičnin, vendar je pospeševanje cen starih nepremičnin močnejše in manj nihajoče kot novih.

Tekoče pospeševanje cen spremlja krepitev cenovnih pričakovanj; opazno so se okrepila pričakovanja proizvajalčevih cen v industriji pa tudi pričakovanih cen podjetij iz storitvenih sektorjev in gradbeništva. V trgovini na drobno cenovna pričakovanja ob nihanju ostajajo na dolgoročnih povprečnih vrednostih.

Povprečne plače so se po padcu v februarju marca povečale, bolj dolgoročna rast plač pa je marca ostala nižja kot januarja. V nekaj sektorjih so se marca plače povečale bistveno bolj od povprečja gospodarstva. V javnofinančnem sektorju so marca plače tekoče porasle za manj kot odstotek, medletno pa v zdravstvu in šolstvu za manj, v administraciji pa enako kot v povprečju gospodarstva. V podjetjih iz predelovalne dejavnosti, oskrbe z elektriko in z vodo plače praviloma vodijo; njihova dinamika enotnih stroškov dela spremlja dinamiko v evro območju. V trgovini ter v finančnih in zavarovalniških dejavnostih je dolgoročna rast enotnih stroškov dela sistematično počasnejša kot v evro območju.

Aprila je po šibkem marcu prišlo do velikega povečanja javnofinančnih prihodkov, ki pa so bili tudi medletno zelo visoko. Do aprila so javnofinančni prihodki kumulativno presegli lanske za prek 1% BDP. Močno so se povečali prihodki od praktično vseh pomembnih davščin, še posebej od davka na dobiček. Zmanjšale so se le manj pomembne davčne oblike. Izjema je davek na dodano vrednost od uvoza, ki prehaja k davku na dodano vrednost po obračunu.

Skupni krediti gospodinjstvom in podjetjem so pričeli naraščati oktobra lani. Najbolj so pospešili na prehodu v 2017, zdaj pa rastejo počasneje. Medletne stopnje se še naprej popravljajo, po januarju so postale pozitivne. Tekoča rast kreditov je v letošnjem letu pri kreditih podjetjem ponovno opešala, medtem ko se krediti gospodinjstvom že od februarja lani počasi a stalno krepijo. Skupni depoziti podjetij in gospodinjstev so se aprila, po sedem mesečnem naraščanju, zmanjšali, medletno še rastejo a vse počasneje in so na isti ravni kot pred pričetkom krize. Depoziti gospodinjstev so se po padcu zaradi ZUJF-a in ciprske krize po 2013 začeli popravljati in so na začetku 2017 že dosegli raven v evro območju. Depoziti podjetij so na začetku 2016 dohiteli depozite podjetij v evro območju.

17

Obrestne mere ECB-ja ostajajo nespremenjene. Tudi obrestne mere na denarnih trgih se ne spreminjajo. Obresti na depozite krajših ročnosti so se še bolj približale ničli, posojilne obrestne mere za kredite gospodinjstvom so zadnja dva meseca nespremenjene, medtem ko so se krediti podjetjem za manjše zneske pocenili, za večje pa so se podražili. Presežek v tekoči plačilni bilanci še raste, njegova rast, ki jo določata presežka v blagovni in storitveni menjavi ter primanjkljaja na računih primarnih in sekundarnih dohodkov, pa se upočasnjuje. Neto zunanji dolg je padel na manj kot četrtno BDP, donosi na slovenske desetletne državne obveznice pa ostajajo ugodni, saj so manj kot enoodstotni.

INVESTMENTS ARE GENERATING THE RECORD GROWTH OF GDP

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar

18

In the first quarter of 2017 Slovenia had the highest annual GDP growth among euro area countries. Growth was promoted by investment, as household spending stagnated, government spending was even shrinking, the contribution of international trade was since the beginning of 2016 slowly decreasing. After 2013, investments in equipment and buildings revived. Acceleration of the construction investments is indirectly revealed by the real estate market.

A large jump in foreign trade in March was partly due to a larger number of days, but also yearly results are more favorable than in the previous month. By the dynamics, Slovenia belongs to EU28 Member States with above-average growth. Outside the EU, Slovenia generates just one-fifth of her trade.

Expected dynamics of spending in the next few months is above average, especially in the construction sector. The weakest demand continues in the service sectors, although their expectations exceed long-term averages. Export demand is not expected to change, while expectations in retail trade indicate an increase of household spending. Yearly differences in the economic climate, thus the differences between this year's and last year's assessments of the situation show that in the five months of this year the economic climate is better than in the corresponding months of last year; but the difference ceased to rise. The most significant contribution is a big difference between this and last year's indicator of confidence in the construction industry. Confidence in the service sector has been higher this year than last year, while the confidence in trade decreased slightly and in manufacturing remained at last year's level.

Business sentiments in the EU28 in the first quarter compared with the same period last year improved slightly, the current sentiments remain unaltered. According to the German IFO institute, the world economic climate improved in the second quarter; exceptions are Latin America, Africa and the Middle East.

Industrial production in the first quarter was increasing; an even greater increase was in otherwise very variable mining, and in manufacturing activity, while the electricity, gas and water were lagging. The annual growth of industrial production in the EU in the first

quarter was approximately two per cent, slightly higher than last year's average; processing industry has grown slightly faster, the growth of construction fluctuated, but strengthened, sales in retail trade increased as well.

Growth in construction was outstanding, growth of new contracts points to continuation which might however be threatened by lack of capacity. It should not be overlooked that this is a record growth from the level which is almost half lower than in 2010. Tourism in the first two months of the year was fine, a good result was created by foreign guests, while domestic guests impaired it.

In the air passenger traffic, the results in the first three months were bad. In the Port of Koper considerably more goods were transported than in the first quarter last year. Last year's acceleration of road and rail transport of goods reflects their adjustment to economic recovery.

Increased number of active population is reflected in a rapid decrease of unemployment; the 3.5 percent annual growth of employment in companies was accompanied by a more modest growth in the number of employees by individual businesses and self-employed. April brought a new decrease in the number of registered jobseekers, the outflow of job seekers from employment offices significantly exceeded their inflow. ILO unemployment rate in the EU28 declined slightly in March, much higher rate in the euro area remained unaltered. Extremes remain the Czech Republic and Germany on the one hand and Greece and Spain on the other. More than the average unemployment is in the Mediterranean EU member states.

The growth in the cost of living slowed down in May, reducing also the more long-term dynamics; price growth in Slovenia was only slightly higher than in the euro area. The prices of industrial producers were slightly higher in sales abroad than in sales at home. There are rising prices of old and new residential property, but growth of the old real estate prices is stronger and less fluctuating than of new estates. Current acceleration in prices is accompanied by the strengthening of price expectations; particularly the expectations of industrial producers, but also of the companies in the service sectors and in construction. The retail price expectations remain on the long-term average values.

Average wages, after falling in February, increased in March but more long-term wage growth remained lower in March than in January. In some private sectors wages rose significantly more than the average. In the public sector current salary increased less than one percent in a yearly level in health and education activities, in administration it was the same as in the average of the economy. In manufacturing firms, supply of electricity and water the dynamics of unit labor costs accompanied the dynamics in the euro area while the dynamics of unit labor costs in retail trade, financial and insurance activities is systematically slower than in the euro area.

After weak March there was a sharp increase in government revenues in April which were also very high in the year to year comparison. There was a strong increase of revenues from almost all major taxes, especially from profit tax. The decrease occurred only in minor tax forms. An exception is the value added tax on imports which is passing to the value added tax on domestic activity. By April, the cumulative government revenues exceeded last year's by over 1% of GDP.

20

Total loans to households and businesses started to rise in October last year, accelerated in the beginning of 2017, but grew more slowly afterwards. The annual rate which became positive in January has remained positive. Deposits of enterprises and households, after rising for seven months, decreased in April but they continue to grow on the yearly level more slowly and are at the same level as before the crisis. Household's deposits began to recover after the fall due to a ZUJF and crisis in Cyprus; at the beginning of 2017 they have already reached the level of the euro area. Corporate deposits stick up with deposits of enterprises in the euro area. The interest rates of the ECB remained unaltered. The interest rates on the money markets did not change. Interests on deposits with shorter maturities are closer and closer to zero, the lending rates to households remained unchanged, while loans to companies for small amounts became cheaper and for larger ones more expensive.

The surplus in the current balance of payments is still growing, its growth, which is determined by the surpluses in goods and services and deficits on the accounts of primary and secondary income, is but slowing. Net external debt has fallen to less than one quarter of GDP, yields on ten-year Slovenian government bonds remain favorable; they are less than one per cent.

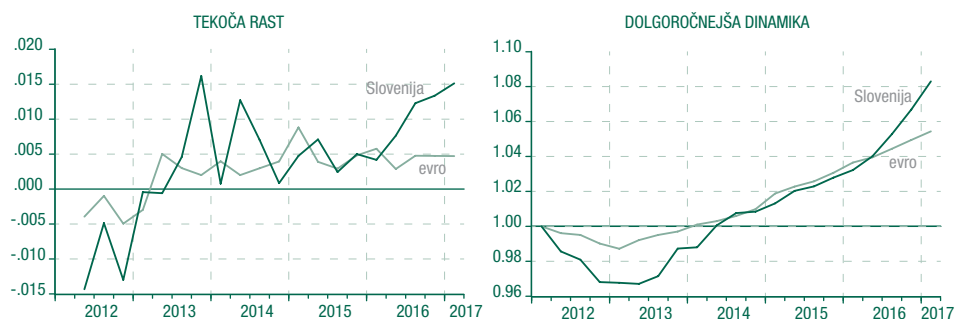
AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Tekoča rast BDP se je še okrepila, pospešujejo jo investicije

V prvem četrtnetu je domači bruto produkt (očiščen sezone in koledarskih vplivov) porasel za 1.5% glede na zadnje četrtnete 2016, bolj dolgoročno (v primerjavi s prvim četrtnetjem 2016) pa za 5%. Prvo četrtnete je tako bilo že tretje po vrsti z zelo hitro tekočo rastjo. Kot kaže slika je bila tekoča rast (očiščena sezona) v zadnjih treh četrtnetjih 1.2%, 1.3% in 1.5%. Medtem ko je od začetka 2013 tekoča rast BDP le malo prehitevala rast v evro območju, pa je v zadnjih treh četrtnetjih izrazito pospešila glede na evro območje.

21

Bruto domači produkt

Vir: Eurostat; SURS; lastni izračuni

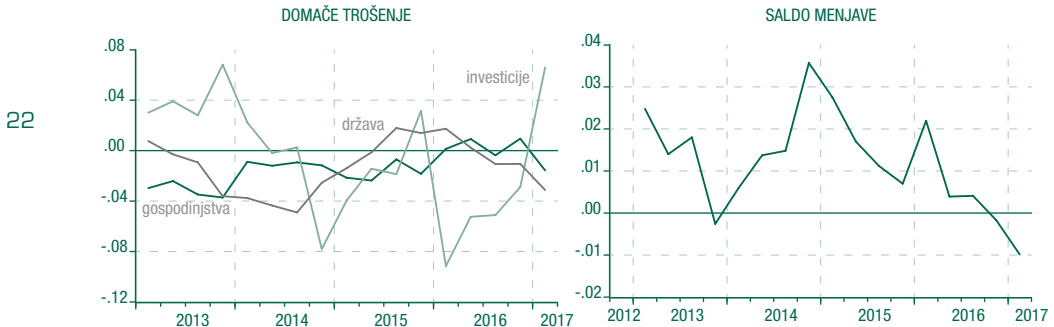
Opomba: Bruto domači produkt; očiščeno sezonskih in koledarskih vplivov; stalne cene; normirano na 2012/I=1

Hitra tekoča rast v zadnjih treh zaporednih četrtnetjih je seveda vplivala tudi na pospešeno prehitevanje bolj dolgoročne rasti BDP v Sloveniji glede na evro območje. Po podatkih, ki so dostopni konec maja, v evro območju v prvem četrtnetu letos nobena država ni imela tako hitre medletne rasti kot Slovenija. Kot kaže slika, je bolj dolgoročna dinamika rasti BDP-ja po opaznem zaostajanju za evro območjem v obdobju 2012/I-2013/II, ki ga je povzročil ZUJF, in enakem naraščanju od sredine 2014 do sredine 2016, v zadnjih treh četrtnetjih močno pospešila glede na dolgoročno dinamiko evro območja.

Kaj so glavni faktorji pospešene rasti v zadnjih treh četrtnetjih, kažeta naslednji dve sliki. Na prvi so prikazane medletne stopnje rasti komponent domačega trošenja na enoto BDP, na drugi pa medletna sprememba presežka v tekočih transakcijah (brez faktorskih storitev) na enoto BDP. Na dlani je, da so v zadnjih nekaj četrtnetjih od domačih komponent lahko pospešile rast BDP samo investicije, saj je trošenje gospodinjstev na enoto BDP v najboljšem primeru stagniralo, trošenje države pa se je celo zmanjševalo. Podatki o prodaji kažejo, da je bilo trošenje v trgovinah na drobno v Sloveniji v prvem četrtnetu šibkejšo tudi

od povprečja evro območja (marca se je celo opazno nominalno zmanjšalo). Tudi prispevek menjave s tujino k pospeševanju BDP se je od začetka 2016 počasi zmanjševal, medtem ko je bil v prvem letošnjem četrtletju celo malo manjši kot v 2016/1. Po drugi strani pa so investicije (glede na BDP) začele pospeševati po 2015/4, izrazito pa so pospešile po 2016/3.

Faktorji rasti

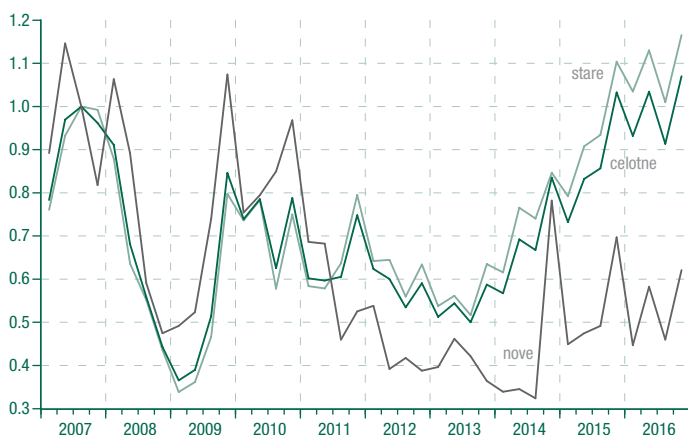

Vir: SURS; lastni izračuni

Opomba: Komponente domačega trošenja na enoto domačega bruto produkta; desezonirane vrednosti; medletne stopnje rasti; saldo na enoto BDP, medletna diferenca

Podatki o strukturi investicij še niso dostopni v celoti, zato ni možno identificirati komponent investicij, ki so največ prispevale k pospešitvi v zadnjem četrtletju. Dostopni podatki pa kažejo, da so po 2015 začele opazno pospeševati investicije v opremo in stroje (po okoli 9% letno), pri tem niso naraščale samo investicije v transportne naprave (avtomobile) ampak tudi v stroje (po okoli 9%). Opazno je pospešilo tudi gradbeništvo (v prvem četrtletju je proizvodnja gradbeništva rasla medletno najhitreje v evro območju), torej so pospešile tudi investicije v gradbene objekte.

Transakcije na trgu nepremičnin

Vir: SURS; lastni izračuni

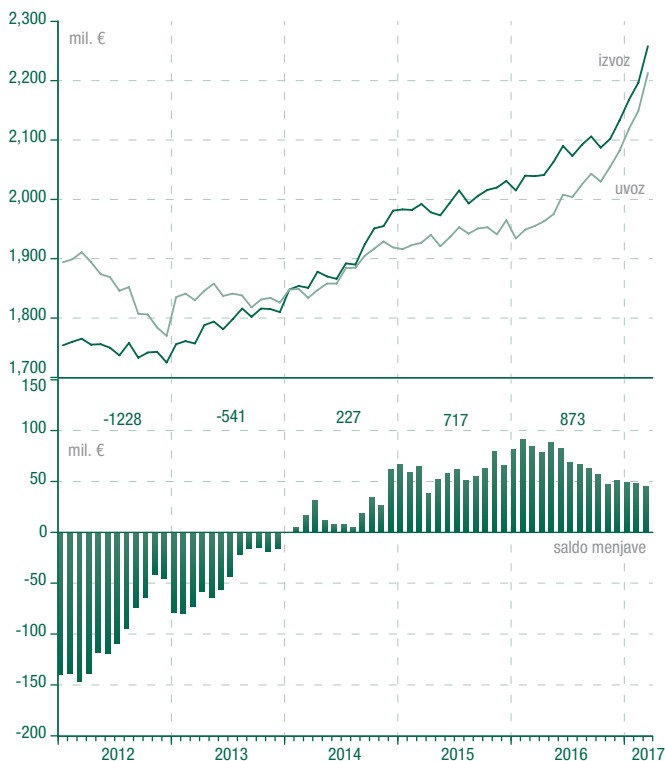
Opomba: Število transakcij; stare nepremičnine, nove nepremičnine in vse nepremičnine; normirano na 2007/3=1

Pospeševanje gradbenega dela investicij posredno ilustrira tudi ogrevanje trga nepremičnin. Število prodajnih transakcij starih nepremičnin pospešuje že od konca 2013 dalje, še zlasti močno pa po koncu 2015, tako da je v letu 2016 v vseh četrletjih že preseglo največji obseg transakcij pred krizo, ki je dosežen v 2007/3. Istočasno število transakcij z novimi nepremičninami narašča precej bolj skromno, dejansko od konca 2015 stagnira na približno polovici predkriznega največjega obsega.

2. Skok blagovne menjave v marcu

Velik skok v blagovni menjavi v marcu je delno posledica večjega števila dni, a tudi medletni rezultati so ugodnejši kot v preteklih mesecih. Po dinamiki menjave je Slovenija v polovici EU28 s hitrejšo rastjo. Izven EU ustvari Slovenija le še petino blagovne menjave.

Trgovinska menjava

Vir: SURS, lastni izračuni

V marcu je skupni izvoz znašal 2585 milijonov € (17.8% več kot marca 2016 ali 21.8% več kot februarja letos), skupni uvoz 2471 milijonov € (18.3% več kot marca lani ali 17.2% več kot februarja letos, to povečanje je pri evrskem območju le 13%), kar da saldo 113 milijonov € oziroma 104.6% pokritje uvoza z izvozom (v februarju je bil presežek le 15 milijonov €, pokritje uvoza z izvozom pa 100.7%). Pri tem je bila odprema blaga v EU 1968 milijonov € (16.7% več kot leto prej, v evrskem območju rast 12%), prejem blaga iz EU 2001 milijonov € (19.6% več), kar pomeni primanjkljaj 33 milijonov € oziroma 98.4% pokritje prejema z odpremo blaga. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz 617 milijonov € (21.4% več kot lani), uvoz blaga 471 milijonov € (1,3.2% več), kar pomeni presežek 146 milijonov € oziroma 131.0% pokritje uvoza z izvozom.

V prvem četrtletju 2017 je skupni izvoz znašal 6788 milijonov € (12.0% več kot v enakem razdobju 2016), skupni uvoz 6638 milijonov € (15.2% več), kar pomeni presežek izvoza 149 milijonov € oziroma 102.3% pokritje uvoza z izvozom. Odprema blaga v EU je v tem

obdobju znašala 5248 milijonov € (10.8% več kot pred letom), prejem blaga iz EU 5387 milijonov € (16.3% več), kar da primanjkljaj 139 milijonov € ali 97.4% pokritje prejema z odpremo. Izvoz v nečlanice EU je znašal v prvem četrtletju 1539 milijonov €, uvoz 1252 milijonov €, kar da presežek 287 milijonov € oziroma 122.9% pokritje uvoza z izvozom.

V blagovni menjavi deleža izvoza in uvoza v EU stalno naraščata. Še pred nekaj leti je znašal okrog dveh tretjin, v prvem četrtletju 2017 pa se približuje štirim petinam. Znaša 79.2%, pri čemer je delež v izvozu 77.3%, v uvozu pa kar 81.1%. Delež blagovne menjave s tujino (samo blaga, brez storitev) v BDP po oceni znaša v prvem četrtletju 2017 že 134%. Celoten priliv iz trgovine z blagom in storitvami ter iz primarnih in sekundarnih dohodkov znaša v prvem četrtletju 2017 kar 9003 milijonov € (okrog 90% BDP), celoten odliv 8585 milijonov, oba skupaj torej 17588 milijonov € ali 175% v tem obdobju ustvarjenega BDP.

25

Po rasti skupnega izvoza v prvem četrtletju 2017 glede na enako obdobje v 2016 je Slovenija med EU28 na trinajstem mestu, po rasti skupnega uvoza pa na desetem. Po blagovnem saldu je štirinajsta. Po rasti izvoza v nečlanice EU od februarja na marec 2017 je Slovenija med EU28 osma, po rasti uvoza pa deveta.

3. Optimizem v Sloveniji, EU in v svetu

Pričakovana dinamika trošenja v nekaj naslednjih mesecih je nadpovprečna močna, še zlasti v gradbeništvu, kjer delež podjetij, ki pričakujejo rast povpraševanja, presega delež ostalih podjetij za preko 20% vseh podjetij. Najšibkejše povpraševanje še naprej pričakujejo podjetja iz storitvenih sektorjev, čeprav tudi pri njih pričakovano povpraševanja (malo) presega dolgoročno povprečje. Pri izvoznem povpraševanju ni več pričakovati dodanih večjih pospešitev, medtem ko, po drugi strani, pričakovanja trgovine na drobno kažejo, da se bo živahnost trošenja gospodinjestev povečala.

Medletne razlike kazalnika gospodarske klime, to je razlike med letošnjimi in ustreznimi lanskimi ocenami stanj (ki jih merimo kot saldo pozitivnih in negativnih odgovorov anketirancev o kakšnem stanju ali problemu), kažejo, da je bila v vseh letošnjih mesecih gospodarska klima boljša kot v ustreznih mesecih lani, vendar je razlika prenehala naraščati. K stabilnosti povečan je v prvih petih mesecih največ pripomogla razlika med letošnjim in lanskim kazalnikom zaupanja v gradbeništvu in v storitvenih dejavnostih, medtem ko se je zaupanje v trgovini na drobno nekoliko zmanjšalo, v predelovalnih dejavnostih pa je oslabelo.

Medletne spremembe ocen gospodarske klime

Medletne spremembe	Kazalnik gospodarske klime	Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih	Kazalnik zaupanja v trgovini na drobno	Kazalnik zaupanja v storitvenih dejavnostih	Kazalnik zaupanja v gradbeništvu
2017/1-2016/1	5,9	4	-14	6	14
2017/2-2016/2	7,2	6	-5	6	24
2017/3-2016/3	8,8	7	7	7	24
2017/4-2016/4	6,4	2	3	6	26
2017/5-2016/5	5,8	1	-3	7	22

Vir: SI-STAT

Medletne spremembe komponent zaupanja v predelovalnih dejavnosti so rezultat znižanih ocen majske proizvodnje ter postopnega umirjanja naročil ter pričakovanega skupnega in izvoznega povpraševanja. Število mesecev zagotovljene proizvodnje se še naprej počasi povečuje; v maju naj bi podjetja v predelovalni industriji imela za pet mesecev proizvodnje zagotovljenih naročil..

Medletne spremembe determinant zaupanja v predelovalnih dejavnostih

medletne spremembe	kazalnik zaupanja	proizvodnja	izvozna naročila	skupna naročila	pričakovana proizvodnja	pričakovane cene	pričakovano zaposlovanje	pričakovani izvoz	pričakovano skupno povpraševanje	zagotovljena proizvodnja v mesecih
2017/1-2016/1	4	1	7	10	0	11	4	-1	1	4,9
2017/2-2016/2	6	1	6	12	2	15	6	-4	7	4,9
2017/3-2016/3	7	-10	5	12	8	14	5	5	8	4,9
2017/4-2016/4	2	11	14	12	-5	12	8	-4	-1	5,0
2017/5-2016/5	1	-8	5	6	4	9	6	2	4	5,0

Vir: SI-STAT

V storitvenih dejavnosti je bil kazalnik zaupanja v vseh mesecih letos višji kot v ustreznih mesecih lani, razlika pa se ni povečevala. Povečano zaupanje v storitvenih dejavnostih izhaja iz boljše ocene poslovnega položaja in povpraševanja, kar je vodilo k dejanskem in pričakovanemu povečanju zaposlovanja in prodajnih cen.

Medletne spremembe determinant zaupanja v storitvenih dejavnostih

medletne spremembe	kazalnik zaupanja	poslovni položaj	povpraševanje	pričakovano povpraševanje	zaposlovanje	pričakovano zaposlovanje	pričakovane prodajne cene	izkoriščenost zmogljivosti
2017/1-2016/1	6	8	-1	12	9	-2	1	1
2017/2-2016/2	6	5	8	3	5	10	5	1
2017/3-2016/3	7	9	12	-1	20	11	3	0
2017/4-2016/4	6	3	7	7	5	17	13	1
2017/5-2016/5	7	12	7	1	7	14	9	1

Vir: SI-STAT

Gradbeništvo prevzema prvo mesto po povečevanju zaupanja. Razlike med determinantami povečanega zaupanja v letošnjih prvih petih mesecih v primerjavi s prvimi petimi meseci lani kažejo velik porast gradbenih del in naročil, dejanskega in pričakovanega zaposlovanja, dejanskih in pričakovanih cen in poslovnega položaja. Optimizem pa spremljajo vse večji problemi s tehničnimi zmogljivostmi, ki smo jih pred leti z nesmiselnim uničevanjem gradbenih podjetij malone popolnoma uničili.

Medletne spremembe determinant zaupanja v gradbeništvu

medletne spremembe	kazalnik zaupanja	obseg gradbenih del	skupna naročila	pričakovana naročila	zaposlovanje	pričakovano zaposlovanje	cene	pričakovane cene	tehnične zmogljivosti	poslovno stanje
2017/01-2016/01	14	33	8	23	10	20	3	17	-1	12
2017/02-2016/02	24	13	16	13	23	32	15	8	-3	6
2017/03-2016/03	24	31	26	18	18	23	18	16	-2	23
2017/04-2016/04	26	32	29	4	21	23	21	18	-13	23
2017/05-2017/05	22	24	24	11	18	20	17	14	-14	14

Vir: SI-STAT

Medletne spremembe determinant zaupanja v trgovini na drobno

medletne spremembe	kazalnik zaupanja v trgovini na drobno	poslovni položaj	obseg zalog	pričakovana skupna nabava	pričakovani poslovni položaj	pričakovano zaposlovanje	prodajne cene	pričakovane prodajne cene	prodaja	pričakovana prodaja
2017/1-2016/1	-14	19	5	4	-20	8	34	36	-15	-24
2017/2-2016/2	-5	-14	4	2	1	12	64	28	-20	7
2017/3-2016/3	7	-32	1	18	18	6	9	25	13	9
2017/4-2016/4	3	-12	7	0	41	24	7	-3	-4	20
2017/5-2016/5	-3	-12	10	4	31	24	-6	0	0	0

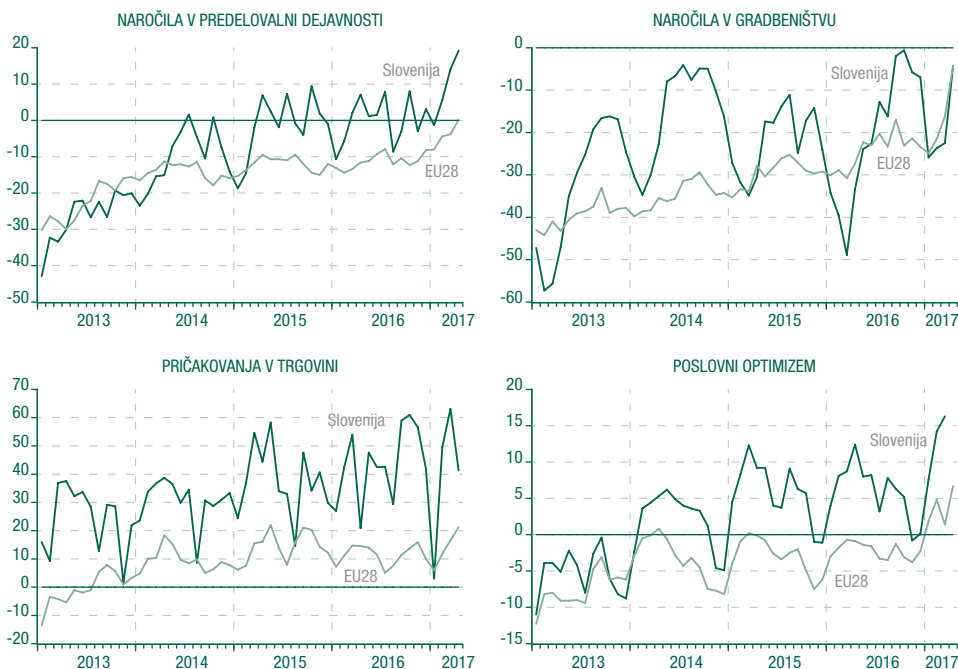
Vir: SI-STAT

28

V trgovini na drobno zaupanje kopni; maja več anketirancev kot lani ocenjuje, da se poslovni položaj trgovine poslabšuje, kot pa, da se izboljšuje. Obseg zalog se povečuje, pri ocenah prodaje, cen in pričakovane prodaje in cen pa so ocene enake lanskim. Vendar trgovci ostajajo optimisti in pričakujejo, da se bo njihov poslovni položaj izboljšal, zaposlovanje pa povečalo.

Poslovna klima v EU28 se je v prvem četrtletju v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2016 nekoliko izboljšala, tekoče pa ostaja nespremenjena. V predelovalni dejavnosti se je število podjetij, ki imajo dovolj naročil, izenačilo s številom tistih, ki jih imajo premalo, v gradbeništvu pa se je število podjetij, ki imajo premalo naročil, občutno zmanjšalo, razlika med letošnjim in lanskim rezultatom pa se je povečala. V trgovini na drobno se pričakovanja izboljšujejo. Splošni poslovni optimizem se je aprila spet nekoliko zvišal, v primerjavi z aprilom lani pa je bil višji za 6,7 odstotne točke.

Naročila in pričakovanja

Vir: Eurostat

29

Po podatkih nemškega IFO inštituta se je svetovna gospodarska klima v drugem četrtletju močno okrepila, kar velja tudi za oceno stanja v gospodarstvu in za pričakovanja. Ocene, ki temeljijo na anketiranju lokalnih strokovnjakov z vsega sveta, so v drugem četrtletju boljše kot v prvem, tudi pričakovanja so se izboljšala. To velja za skoraj vse regije sveta, še posebej za EU in večino dežel v razvoju. V Latinski Ameriki ocene stanja ostajajo slabe, pričakovanja pa se izboljšujejo, v Afriki in na Bližnjem vzhodu pa se stanje slabša.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija v prvem četrtletju spet precej navzgor

Industrijska produkcija se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih v marcu v primerjavi s februarjem povečala kar za 20 indeksnih točk; velik del tega povečanja je sezonske narave, del pa gre pripisati medletni rasti, ki je bila 12,9 odstotna. V rudarstvu je bila marčno povečanje še večje, večino je prispevala medletna rast. Podobno je z več

kot 23 odstotnim povečanjem produkcije v predelovalni industriji v marcu v primerjavi s februarjem, medletna rast je prispevala malone 14 odstotkov. Le enoodstotno je bilo marca mesečno povečanje oskrbe z elektriko, plinom in vodo; tudi medletno povečanje je bilo le enoodstotno.

V prvem četrletju se je industrijska produkcija medletno povečala za 7,85 odstotkov; še več, za 11,35 odstotkov se je povečala sicer zelo variabilna rudarska proizvodnja, ki pa ima majhen delež v skupni industrijski proizvodnji, ki jo določa predvsem predelovalna industrija. Ta se je povečala za 8.1 odstotek, s 3,81 odstotno medletno rastjo pa je zaostala oskrba z elektriko, plinom in vodo.

30

Medletna rast industrijske produkcije v EU v prvi četrtno leta je približno dwoodstotna, nekoliko višja kot v povprečju lanskega leta. Še nekoliko hitreje, po 2,3 odstotka je v prvem četrletju rasla predelovalna industrija. Rast gradbeništva močno niha, a se krepi, prodaja v trgovini na drobno se prav tako povečuje po približno 2 odstotka. Stopnja anketna brezposelnosti ostaja stabilna, v EU28 je 8,4 odstotna, v evro območju pa 9,9 odstotna.

5. Vzpon gradbeništva in tujega turističnega povpraševanja

Vrednost gradbenih del v marcu je bila za 41.4 odstotke višja kot marca lani, pri tem pa je bila vrednost zgrajenih stavb kar za 55,1 odstotka višja, vrednost inženirskih gradbenih del za 37,8 višja. Ustrezna povečanja vrednosti v primerjavi z vrednostmi v prvem četrletju 2016 so bila 19,9, 36,5 in 15,3 odstotna. Novih pogodb za gradbena dela je bilo marca za 58 odstotkov več kot marca lani, za stavbe jih je bilo 63 odstotkov več, za nizke gradnje pa 56 odstotkov več. V celem prvem četrletju so ustrezne številke 43, 14 in 174 odstotkov. Toda treba je poudariti, da gre za rekordna medletna povečanja oziroma rekordno rast na zelo nizkih ravneh, saj je vrednost gradbenih del v marcu le 58 odstotkov povprečja leta 2010, pri stavbah je pol nižja od povprečja leta 2010, pri inženirskih gradnjah pa 64 odstotkov povprečja.

Turizmu je v prvih dveh mesecih šlo dobro, saj so se nočitve medletno povečale za 5 odstotkov januarja in za 2,5 odstotka februarja. K dobrim rezultatom so prispevali predvsem tuji gosti z medletno rastjo nočitev za 10 in 6,7 odstotkov, rezultate pa so kvarili domači gosti z manj nočitvami kot januarja in februarja lani.

V letalskem potniškem prometu, merjenim s potniškimi kilometri, so bili rezultati v vseh prvih treh mesecih izredno slabi; v prvem četrletju je bil medletni padec kar 19,4 odstoten. V Luki Koper so po zastoju v januarju februarja pretovorili za 4,8 v marcu pa za 29,4 odstotkov več kot pred letom; v celotnem prvem četrletju pa so pretovorili za 8,1 odstotek več blaga kot v prvem četrletju lani. Podatki o cestnem in železniškem tovornem prometu so le četrletni in jih za prvo četrletje letos še ni. Lanska pospešitev obeh vrst transporta kaže, da se transport prilagaja oživljanju gospodarstva.

6. Rekordno upadanje števila brezposelnih

Na trgu dela se je stanje ustalilo. Število aktivnih prebivalcev se je februarja povečalo za 1149, marca pa za 1252; v marcu jih je bilo za 9376 več kot marca lani. Ob hitrem zmanjševanju brezposelnih se je hitro povečevalo število delovno aktivnih. Daleč najpomembnejša determinanta delovno aktivnega prebivalstva, to je zaposlenost pri pravnih osebah, je v prvih treh mesecih letos medletno rasla po 3,5 odstotka, v letu dni se je število zaposlenih povečalo za 23260 na 695908. Po dolgotrajnem upadanju in stagniranju zaposlenosti pri fizičnih osebah je tudi ta oblika zaposlenosti začela naraščati, v marcu, ko jih je bilo za 967 več kot pred letom že po 2 odstotka letno., Solidno rast po 2,5 odstotkov so imeli tudi samozaposleni (obrniki in samostojni poklici).

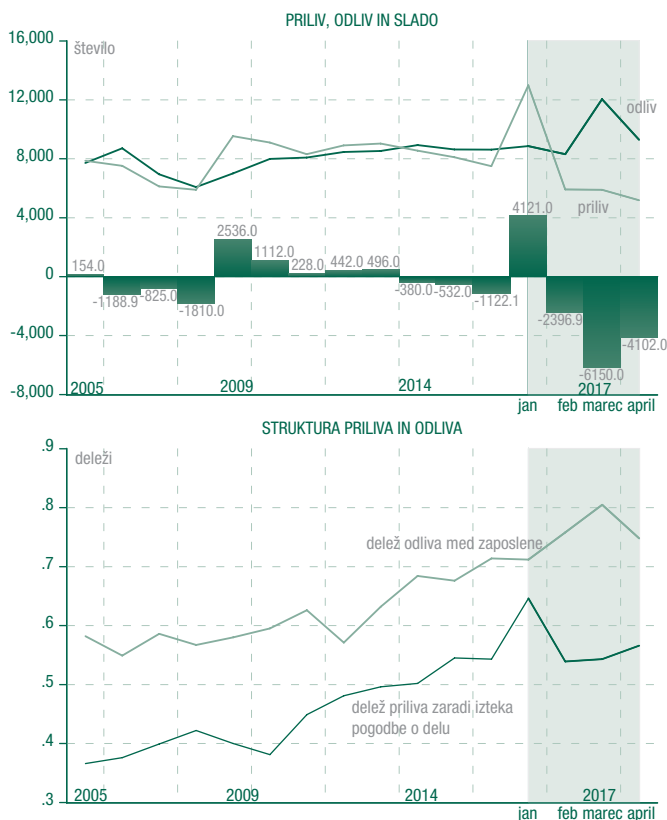
31

Trg dela v Sloveniji

leto	iskalci dela na zavodih za zaposlovanje				priliv zaradi izteka pogodb o delu		odliv med zaposlene in samozaposlene	
	priliv	odliv	neto priliv	priliv/odliv	število	delež	število	delež
2011	8306	8078	228	1.04	3762	0.449	5084	0.626
2012	8904	8462	442	1.07	4242	0.481	4860	0.571
2013	9028	8532	496	1.70	4500	0.496	5421	0.632
2014	8546	8926	-380	0.98	4309	0.502	6162	0.684
2015	8101	8633	-532	0.98	4457	0.545	5914	0.676
2016	7497	8619	-1122	0.90	4123	0.543	6238	0.714
2017/1	12983	8862	4121	1.46	8392	0.646	6309	0.712
/2	5919	8316	-2397	0.71	3190	0.539	6305	0.758
/3	5892	12042	-6150	0.49	3200	0.543	9690	0.805
/4	5190	9292	-4102	0.56	2938	0.566	6931	0.748

Vir: ZRSZ

Trg dela

Vir: ZRSZ

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec aprila 91087 registriranih iskalcev dela, kar je za 4102 manj kot marca in za 14366 oziroma 13,6 odstotka manj kot aprila lani. Na zavodih za zaposlovanje se je na novo prijavilo 5190 brezposelnih oseb, 700 manj kot marca, z zavodov pa je odšlo 9292 oseb. Nekaj značilnosti dogajanja na trgu dela oziroma na zavodih za zaposlovanje po letu 2005 je prikazano z letnimi povprečji do leta 2016 in letošnjimi mesečnimi podatki. Sezonska nihanja prilivov na zavode so praviloma večja kot sezonska nihanja odlivov: v štirih mesecih: januarja, julija, oktobra in decembra sezonski priliv iskalcev praviloma bistveno presega odliv, v preostalih osmih pa je odliv iskalcev dela nekoliko večji od priliva. Med na novo prijavljenimi na zavodih so večinoma iskalci dela, ki jim je potekla pogodba za določen čas, njihov delež se je v desetletju povečal od tretjine na več kot polovico. Med odhajajočimi z zavodov pa je večina takšnih, ki se ponovno zaposlijo ali pa postanejo »podjetniki«, kar je največkrat ena od najslabših in najbolj tveganih oblik dninarskega dela.

V EU28 je bilo marca 20,2 milijona brezposelnih, od tega 16 milijonov v evro območju. Anketna stopnja brezposelnosti v EU28 je bila 8,3 odstotna kar je 0,1 odstotno točka manj kot februarja, v evro območju pa je bila 9,9 odstotna. Najnižja je bila stopnja brezposelnosti na Češkem; bila je le 3,4 odstotna in v Nemčiji, kjer je bila 4,3 odstotna; skrajnosti na drugi strani sta Grčija s 23,9 odstotno brezposelnostjo in Španija z 18,8 odstotno. Višja od evropskega povprečja, to je več kot deset odstotna je bila brezposelnost v Franciji, Italiji, Hrvaški, na Cipru in na Portugalskem.

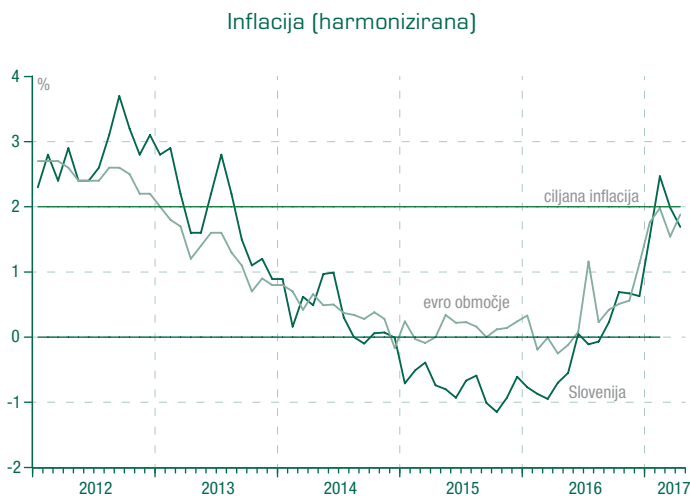
CENE, PLAČE IN STROŠKI DELA

33

7. Cenovna pričakovanja začenjajo pospeševati

Rast življenjskih stroškov se je maja umirila (povečali so se za 0.7 odstotka). Zmanjšala se je tudi bolj dolgoročna dinamika, medletno je padla z 1.8% na 1.5%.

Maja so se povečale praktično samo cene blaga (za 1%). Zato se je medletno prehitavanje cen storitev še zmanjšalo, v letu dni so porasle za 1.7%, cene blaga pa za 1.4%. Najbolj so se maja povečale cene hrane (predvsem cene sadja) pa tudi oblačil in obutve, počitniških paketov in cene v skupini storitev restavracij in hotelov.

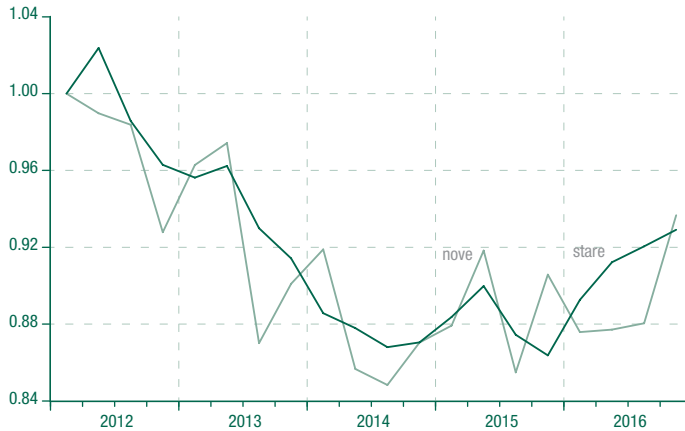

Vir: Eurostat

Rast (evropsko primerljivega) harmoniziranega indeksa cen življenjskih potrebščin je bila enak rasti življenjskih stroškov, tako tekoče kot bolj dolgoročno. Tako je bila rast cen v Sloveniji le malenkost višja kot v EU, kjer je harmoniziran indeks cen življenjskih potrebščin porasel medletno za 1.4% (v Sloveniji za 1.5%).

Cene industrijskih proizvajalcev so dostopne do aprila, ko so se povečale za 0.2% in bile za 2.3% višje kot pred letom dni. Medtem ko so aprila cene proizvajalcev energentov in investicijskih potrebščin celo malo padle pa so proizvajalčeve cene surovin in proizvodov široke porabe porasle za 0.5%. Cene industrijskih proizvajalcev, ki prodajajo na domačem trgu, so se povečale za 0.3%, tiste, ki prodajajo izven evrskega območja pa še bolj, za 0.8%, medtem ko so se cene proizvajalcev za evrske trge malenkost zmanjšale (za 0.1%)

Cene nepremičnin

Vir: SURS; lastni izračuni

Opomba: Cene stanovanjskih nepremičnin; normirane na 2012/I=1

34

Sredi leta 2015 so začele pospeševati tudi cene nepremičnin, čeprav se je rast res okrepila šele v drugi polovici lanskega leta. Narasčajo cene starih in novih stanovanjskih nepremičnin, vendar je pospeševanje cen starih močnejše in manj nihajoče, kot pri novih stanovanjskih nepremičninah.

Tekoče pospeševanje cen spremlja tudi krepitev cenovnih pričakovanj za bližnjo prihodnost. Tako so se opazno okrepila pričakovanja pri proizvajalčevih cenah industrijskih proizvajalcev, kot tudi pri pričakovanih cenah podjetij iz storitvenih sektorjev. Presežek tistih proizvodnih enot, ki pričakujejo rast cen nad tistimi, ki pričakujejo zmanjšanje cen se je v zadnjem mesecu okrepil na okoli 10% vseh enot. Podobno močno se krepijo tudi cenovna pričakovanja v gradbeništvu. Samo v trgovini na drobno cenovna pričakovanja le opazno nihajo vendar ostajajo na dolgoročnih povprečnih vrednostih.

V zadnjem letu (do sredine maja) so cene surovin porasle za 8.6% v evrih. Najbolj so porasle evrske cene kovin za skoraj 25%, medtem ko so , na drugi strani, cene surovin hrane stagnirale. V zadnjem mesecu so evrske cene surovin padle za 3.2%. Najbolj so se zmanjšale cene nafte, za skoraj 17% v evrih, najbolj pa okrepile cene surovin hrane, za 3.5% v evrih.

8. Plače v nekaterih sektorjih sistematično prehitujejo povprečje gospodarstva

Povprečne plače so se marca povečale za 2.7%. Porast je bil predvsem posledica nizke osnove primerjave, namreč padca plač v februarju, saj je bila bolj dolgoročna rast plač marca (1.9%) še vedno nižja kot januarja. V nekaj sektorjih so se marca plače povečale bistveno bolj od povprečja gospodarstva. Tako so v kmetijstvu in informacijskih dejavnostih plače porasle za preko 7%, v oskrbi z električno energijo, oskrbi z vodo, trgovini in finančnih dejavnostih pa za preko 5%. Medletne razlike med dejavnostmi v rasti plače so precej manjše. Medtem ko so v povprečju plače porasle medletno za 1.9%, so najbolj porasle plače v oskrbi z vodo, v trgovini ter v finančnih in zavarovalnih dejavnostih, za okoli 4%.

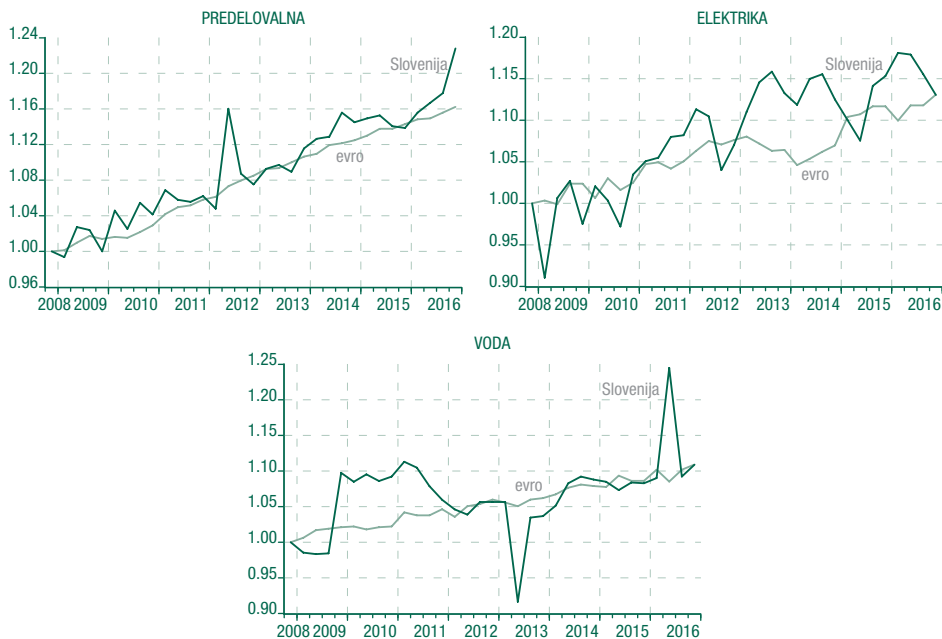
35

V javnofinančnem sektorju so marca plače tekoče porasle za manj kot za 1%, medletno pa v zdravstvu in šolstvu za manj, v administraciji pa enako kot v povprečju gospodarstva.

Podjetja iz predelovalne dejavnosti, oskrbe z elektriko (plinom in paro) in oskrbe z vodo (odpadki) v zadnjih nekaj letih praviloma vodijo v povečevanju povprečnih plač in zato tudi enotnih stroškov dela. Da bi lahko naredili natančnejšo primerjavo dolgoročnih trendov so na slikah prikazane trajektorije enotnih stroškov v najbolj izpostavljenih dejavnostih ter dejavnostih javnofinančnega sektorja.

Na dlani je, da je v omenjenih treh dejavnostih dinamika enotnih stroškov dela vztrajno opazno bolj krepka kot v ostalih dejavnostih; v vseh treh dinamika enotnih stroškov dela v korak spremlja dinamiko v evro območju. Enotni stroški dela v predelovalni dejavnosti so se v drugi polovici lanskega leta začeli celo opazno hitreje povečevati kot v povprečju evro območja.

Enotni stroški dela – dejavnosti, ki sledijo evro območje

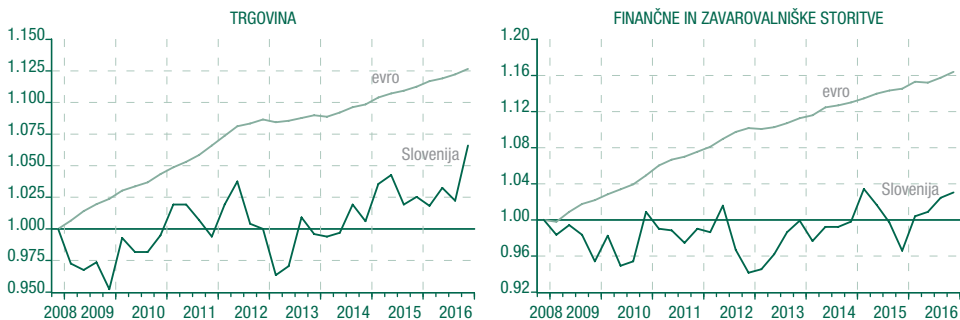

36

Vir: Eurostat; lastni izračuni Opomba: Predelovalna dejavnost, oskrba za elektriko, plinom in paro ter oskrba z vodo, ravnanje z odpadki; vrednosti normirane na 2008/IV=1

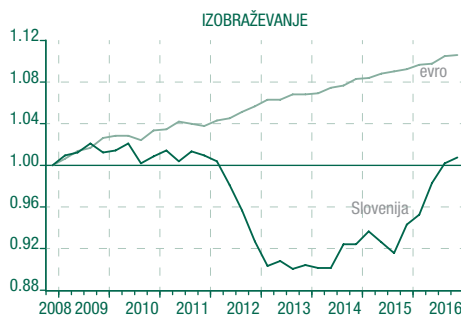
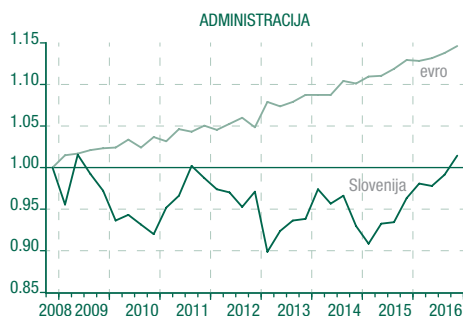
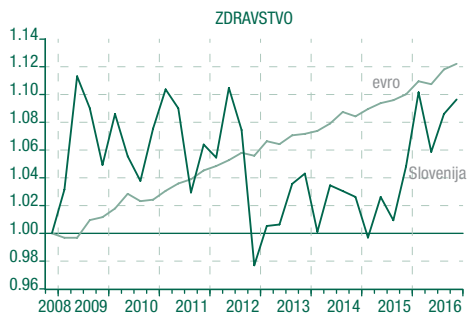
V trgovini in finančnih in zavarovalniških dejavnostih, ki zadnje čase tudi prehitvata z dinamiko povprečnih plač, je dolgoročna rast enotnih stroškov dela sistematično počasnejša kot v evro območju. Pri tem so konec 2016 enotni stroški dela v trgovini zaostajali (glede na začetke krize 2008/IV) za evro območjem samo 7.5%, v finančnih in zavarovalniških dejavnostih pa za oko 16%, saj so bili konec 2016 še vedno nominalno na isti ravni kot konec 2008.

Enotni stroški dela – dejavnosti ki zaostajajo za evro območjem

Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: Trgovina in finančne in zavarovalniške dejavnosti; vrednosti normirane na 2008/IV=1

Enotni stroški dela – javni sektor

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Javnofinančni sektor; administracija, zdravstvo in izobraževanje; vrednosti normirane na 2008/IV=1

37

Zaostajanje dolgoročne dinamike enotnih stroškov dela za dinamiko v evro območju je še zlasti veliko v dejavnostih države. Še najmanj zaostajajo enotni stroški dela v zdravstvu, čeprav so tekom 2016 skoraj ujeli raven v evro območju (relativno glede na 2008/IV). V administraciji in izobraževanju so enotni stroški dela še vedno tam, kje so bili ob začetku krize (konec 2008). Tako da zaostajajo za ustreznimi dejavnostmi evro območja pri administraciji za 16%, pri izobraževanju pa za 10%. Enotni stroški dela v zdravstvu in izobraževanju so po ZUJF-u močno padli (za okoli 8%), vendar je tekom 2016 ustrezno zmanjšanje že nevtralizirano.

FINANČNA GIBANJA

9. Zelo močno povečanje javnofinančnih prihodkov

Kot smo omenili že v predhodni številki GG, je pri javnofinančnih prihodkih marca prišlo do opaznega premika v timingu vplačil in zato do opaznega zmanjšanja pri večini davčnih oblik, še posebno pri davku na dodano vrednost in prispevkih za zdravstvo. Aprila je zato

prišlo do toliko večjega povečanja. Javnofinančnih prihodki so tako, po zelo šibkem marcu, aprila izredno močno porasli (za 28%, za skoraj 1% BDP). Povečanje je bilo tudi medletno zelo veliko (18.6%).

38

Zelo močno so se povečale praktično vse pomembne davčne oblike. Od neposrednih davkov in ostalih prihodkov se je še posebno močno povečal davek na dobiček (za skoraj trikrat, medletno še bistveno več, za skoraj štirikrat); verjetno so obračuni po zaključnem računu narejeni preje kot običajno. Močno so se povečali tudi prispevki za zdravstveno zavarovanje (za 40%), prihodki upravnih organov (za 30%) in dohodnina (za 18%). Medtem ko se je med domačimi davki na blago in storitve zelo povečal prihodek od davka na dodano vrednost (za skoraj 60%, medletno za 34%) in trošarin (za 16%). Zmanjšale so se le manj pomembne davčne oblike (carine, drugi davki občanov, denarne kazni, pristojbine in takse), z izjemo davka na dodano vrednost od uvoza, ki po spremembi ureditve (ko je prenehala obveznost vplačila ob uvozu) vse bolj kopni (aprila se je zmanjšal za 23% in je prinesel v državno blagajno le še 10 milijonov), medtem ko davek na dodano vrednost po obračunu zaradi pritekanja tudi (»prejšnjega«) davka od uvoza še dodatno hitro narašča.

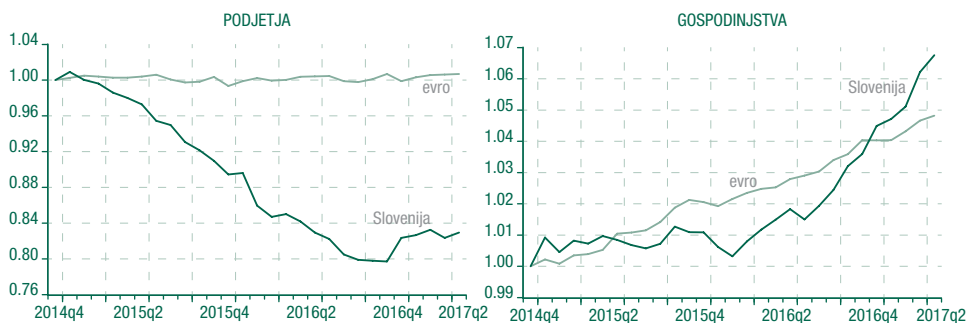
Javnofinančni prihodki so do aprila meseca kumulativno že presegli lanske javnofinančne prihodke v istem obdobju za preko 1% BDP (410 milijonov). Pri neposrednih davkih so do aprila največ prinesli davek na dobiček (98 milijonov), dohodnina (47 milijonov), prispevki za zdravstvo (40 milijonov) in prispevki za pokojninsko varstvo (71 milijonov). Od domačih davkov na blago in storitve so v primerjavi z 2016 do aprila najbolj povečale državno blagajno trošarine (za 66 milijonov) in davek na dodano vrednost (za 68 milijonov). Sprememba v strukturi zaradi spremenjene ureditve je bila še neprimerno večja. Tako se je donos davka na dodano vrednost po obračunu povečal za 272 milijonov, po drugi strani pa se je donos od davka na dodano vrednost od uvoza zmanjšal za 204 milijonov.

10. Krediti gospodinjstvom rastejo hitreje kot v evro območju, krediti podjetjem pa stagnirajo tako kot v evro območju

Skupni krediti gospodinjstvom in podjetjem so pričeli naraščati oktobra lani. Najbolj so pospešili na prehodu v 2017, medtem ko v letošnjih mesecih rastejo počasneje (po 0.5% mesečno, medtem ko so se marca popolnoma ustavili). Medletne stopnje se še naprej popravljajo, po januarju so postale že tudi pozitivne.

Tekoča rast kreditov je v letošnjem letu pri kreditih podjetjem ponovno opešala (marca so krediti podjetjem celo opazno padli), medtem ko se krediti gospodinjstvom že od februarja lani vzdržema krepijo, tako da medletne stopnje konec prvega četrletja letos že presegajo 5%.

Krediti

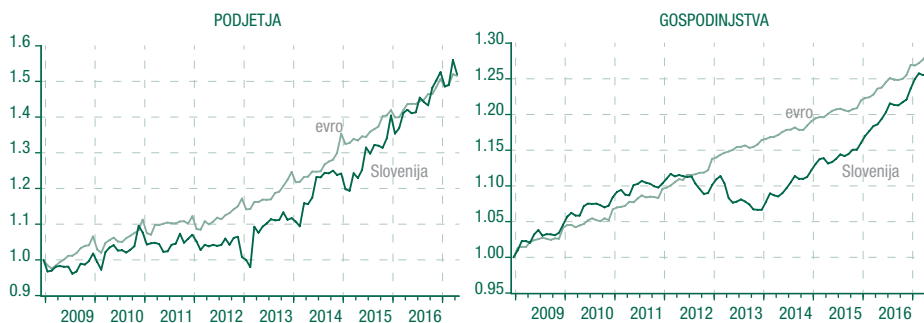
Vir: ECB; lastni izračuni

Opomba: Krediti podjetjem in gospodinjstvom; normirano na 2014/12=1

Ponovno zaustavljanje kreditov podjetjem v zadnjih mesecih je zaustavilo zapiranje razkoraka v dinamiki kreditov glede na evro območje, saj tudi v evro območju krediti podjetjem stagnirajo. Krediti podjetjem torej praktično stagnirajo tako v evro območju kot v Sloveniji, le da v Sloveniji stagnirajo na bistveno nižji ravni, saj so samo v zadnjih treh letih (po zadnjem prenosu terjatev na DUTB) krediti podjetjem v Sloveniji zaostali za ustreznimi krediti v evro območju za skoraj 20%.

Krediti gospodinjstvom od začetka 2016 rastejo v Sloveniji opazno hitreje kot v evro območju, tako da so aprila letos že presegli raven v evro območju (primerjalno glede na konec 2014, ko je bil narejen zadnji prenos kreditov na DUTB).

Depoziti

Vir: ECB; lastni izračuni

Opomba: Depoziti podjetij in gospodinjstev; normirano na 2014/12=1

Skupni depoziti podjetij in gospodinjstev so se aprila, po sedem mesečnem naraščanju, zopet zmanjšali. Medletno še vedno hitro naraščajo (po 6.3% letno), vendar se zadnje čase medletna stopnja zmanjšuje, za približno 1 odstotno točko na četrletje.

40

Tako depoziti podjetij kot depoziti gospodinjstev so na začetku 2017 praktično na isti ravni (glede na evro območje) kot tik pred pričetkom krize. Depoziti gospodinjstev so tako ali tako do 2012 naraščali praktično enako kot v evro območju. Potem so v času ZUJF-a in tudi zaradi krize v Cipru v slabem letu in pol opazno padli (za 5%), vendar so se po 2013 začeli hitro popravljati in so na začetku 2017 že praktično dosegli raven v evro območju (relativno glede na začetek krize). Depoziti podjetij so začeli zaostajati za depoziti v evro območju po seriji padlih referendumov, ko se je zelo povečala negotovost (v prvem polletju 2011), še dodatno močno so padli za časa krize v Cipru, ko so v enem samem četrletju padli za 3%, vendar so se začeli že tekom 2013 popravljati, tako da so na začetku 2016 dohiteli depozite podjetij v evro območju (relativno glede na začetek krize 2008/12).

Obrestne mere ECB-ja ostajajo nespremenjene. Osnovna obrestna mera refinanciranja je še naprej na 0, depozitna pa je negativna (-0.40%). Tudi obrestne mere na denarnih trgih se ne spreminjajo. Tako je 12 mesečni euribor že pet mesecev na približno -0.11%, tri mesečni pa na -0.33%. Pri detajlističnih obrestnih merah so spremembe prav tako majhne. Obresti na depozite krajših ročnosti (pod 1 letom) so se še bolj približale ničli (padle so z 0.2 na 0.1). Pogoji kreditov gospodinjstvom so ostali zadnja dva meseca nespremenjeni (še naprej so potrošniški krediti cenejši kot v evro območju), medtem ko so se krediti podjetjem za manjše zneske (pod 1 mio) pocenili (padli so z 3% na 2.8 %). Večji pa so se podražili (z 2% so porasli na 2.2%).

11. Presežek v tekoči bilanci je bil v marcu manjši od primerljivega lani

Presežek v tekoči bilanci še raste, a je le še 8% večji od primerljivega v prvem četrletju 2016. Neto zunanji dolg je padel že na 23% BDP, donosi na slovenske desetletne državne obveznice pa ostajajo ugodni, saj so manj kot 1%.

Pozitivni saldo tekoče bilance s tujino je v marcu znašal 269.9 milijonov € (marca lani je bil 320.9 milijonov €), kar je rezultat blagovnega presežka 178.8 milijonov € (lani 169.1 milijonov €), storitvenega presežka 197.0 milijonov € (marca 2016 je bil 204.3 milijone €), primanjkljaja v bilanci primarnih dohodkov -67.2 milijona € (lani presežek 0.1 milijon €), in primanjkljaja v bilanci sekundarnih dohodkov -38.7 milijonov € (-52.7 milijonov €).

V prvem četrletju skupaj znaša presežek tekoče plačilne bilance 767.2 milijona € (v enakem obdobju 2016 je bil 708.9 milijonov € (letos je 8% večji). Pri tem je blagovni presežek 383.1 milijonov € (lani 468.4 milijonov €), presežek storitev 559.2 milijonov € (lani 3474.7 milijonov €), primanjkljaj v primarnih dohodkih dela in kapitala -49.3 milijonov € (lani

-76.6 milijonov €) in primanjkljaj v sekundarnih dohodkih 175.2 milijona € (lani 157.7 milijonov €). Pri slednjem gre v največji meri za transfer dobičkov podjetij v tuji lasti. Postavka potovanj pri tem izkazuje letos neto priliv 333.5 milijonov €, v prvem četrtletju lani je bil 330 milijonov €.

Plačilna bilanca v milijonih €

Postavke	januar - marec		Marec	
	2016	2017	2016	2017
I. Tekoči račun	708,9	767,2	320,9	269,9
1. Blago	468,4	383,1	169,1	178,8
2. Storitve	474,7	559,2	204,3	197
transport	209,2	233,7	74,2	84,8
potovanja	330,5	333,5	123,9	120,7
3. Primarni dohodki	-76,6	-49,3	0,1	-67,2
od dela	112,4	112,3	37,5	37,4
- od kapitala	-284,4	-262,8	-102,5	-80,4
4. Sekundarni dohodki	-157,7	-125,7	-52,7	-38,7
država	8,6	46,9	3,2	19,6
II. Kapitalski račun	-38,4	-30,7	-14,9	-16
III. Finančni račun	353,6	446,4	28,9	-243,1
1. Neposredne naložbe	-321,7	-97,2	-157,9	-99,7
Imetja	143,5	143,6	44	19,7
Obveznosti	465,2	240,8	201,9	119,4
2. Naložbe v vrednostne papirje	584,4	-513,8	-829,1	-160,5
Imetja	464,2	739,1	333,6	368,1
Obveznosti	-120,2	1.252,90	1.162,70	528,5
3. Finančni derivativi	-6,8	30,7	-0,8	-0,2
4. Ostale naložbe	87,2	983,8	1.061,60	-43,6
4.1. Imetja	91,7	-14,8	454,8	-314,8
4.2. Obveznosti	4,5	-998,6	-606,9	-271,2
5. Rezervna imetja	10,4	43	-44,9	60,8
IV. Neto napake in izpustitve	-316,8	-290,1	-277,1	-497

Vir: Banka Slovenije

Kapitalski račun izkazuje v prvem četrletju primanjkljaj -30.7 milijonov € (v enakem obdobju lani je bil -38.4 milijonov €). Saldo na finančnem računu znaša 446.4 milijone € (povečanje zadolžitve), lani je bil 353.6 milijonov €. Neposredne naložbe izkazujejo saldo -97.2 milijona € (lani -321.7 milijonov €), naložbe v vrednostne papirje saldo -513.8 milijonov € (povečanje terjatev; lani 584.4 milijonov € povečanja obveznosti), pri finančnih derivativih je saldo 30.7 milijonov € (lani -6.8 milijonov €), v ostalih naložbah pa pozitivni saldo 983.8 milijonov € izkazuje povečanje obveznosti (v prvem četrletju lani le 87.2 milijonov €). Rezervna imetja so se v prvem četrletju povečala za 43.0 milijonov € (lani 10.4 milijone €).

42

Po podatkih iz Biltena BS je bil konec februarja 2017 bruto zunanji dolg 43115 milijonov € (150 milijonov več kot mesec prej), neto zunanji dolg pa 9200 milijonov € ali 23% celoletnega BDP in hkrati 331 milijonov € manj kot mesec prej. V bruto dolgu je le tretjina privatnega negarantiranega dolga, dve tretjini predstavlja državni ali od države garantirani dolg. Donos na slovenske desetletne obveznice je bil 21. maja 0.941%, kar pomeni, da ostaja za Slovenijo kot dolžnika ugodnih manj kot 1%. Donos na desetletne italijanske obveznice je bil, na primer, istočasno 2.371%.

ANALIZA UČINKOVITOSTI OKOLJSKIH DAJATEV V SLOVENIJI

Jože Mencinger, France Križanič

Povzetek

Slovenija je pri ravnanju z odpadki in ob upoštevanju gospodarske razvitosti zelo učinkovita pri reciklaži, v okviru pričakovanj pri kompostiranju in neučinkovita pri odlaganju. Delež recikliranih odpadkov je za 30 odstotnih točk, delež kompostiranih odpadkov za 2 odstotni točki, delež odloženih odpadkov pa za 12 odstotnih točk višji od deleža, ki bi ustrežal stopnji naše gospodarske razvitosti. Teoretični delež sežganih odpadkov glede na raven BDP na prebivalca, znaša 22 odstotkov.

Slovenski delež okoljskih davščin (davki na energijo, davki na transport in davki na onesnaževanje) v skupnih javnofinančnih prilivih iz naslova davkov in prispevkov je z 10.5% precej višji kot bi ustrezalo gospodarski razvitosti. Obenem je davek na odlaganje odpadkov (11 € na tono nenevarnih odpadkov) v Sloveniji mnogo nižji od ocenjenega glede na gospodarsko razvitost (19 € na tono nenevarnih odpadkov). Če bi Slovenija po predlogu OECD dvignila stopnje te dajatve na 40 € za tono, bi se količina odloženih odpadkov v nekaj letih zmanjšala za tri četrtine.

Ključne besede: eksternalije, davki, ravnanje z okoljem

JEL: D62, H2, Q28

Abstract

Slovenia sits above-average in its success in the area of waste recycling, somewhere near average in the level of its economic development in terms of waste composting, and it accumulates excessive landfill waste. In consideration of its level of economic development Slovenia's share of recycled waste is 30 percent higher; its share of waste composted is two percent higher; and its share of landfill waste is 12 percent higher than average. Slovenia's theoretical proportion of waste incinerated is 22 percent.

Environmental taxes (taxes on energy, transport and taxes on pollution) account for 10.5% in total Slovenian tax revenues. This is much higher than would correspond to the economic development of the country. At the same time, the Slovenian landfill tax (11€ per ton of non-hazardous waste) is much lower than the estimate based on its economic development (19€ per ton of non-hazardous waste). In the event that Slovenia follows the OECD proposal to raise the level of this tax to 40€ per ton, in only a few years the amount of landfill waste is projected to decrease by three-quarters.

Keywords: externalities, taxes, environmental management

JEL: D62, H2, Q28

1. Uvod

44

Po kvaliteti okolja (Environmental Performance Index, 2016, Yale University), v katerem so upoštevani učinki okolja na zdravje, kvaliteta zraka, dostop do pitne vode, vodni viri, kmetijske površine, gozdovi, biotska raznovrstnost, ozračje in energija, je Slovenija z vrednostjo 88,98 na petem mestu med 180 državami sveta za Finsko, Islandijo, Švedsko in Dansko. Okoljska zavest se je v Sloveniji razvila relativno zgodaj in se je že v 80 letih prejšnjega stoletja okrepila po ugotovitvah o onesnaženosti mest. Velik del izjemnega rezultata gre pripisati naravnim danostim in gospodarski razvitosti, del pa tudi prizadevanjem za zaščito okolja, na kar kaže 12.5 odstotno izboljšanje indeksa v zadnjem desetletju. Zakon o varstvu okolja iz leta 1993 je zagotavljal pravno podlago za financiranje varstva okolja in uveljavil načelo, da škodo plača povzročitelj, kar je omogočilo uvedbo okoljskih dajatev in dajatev za zmanjševanje onesnaževanja. Enako pomembno je bilo sprejetje Zakona o varstvu okolja iz leta 2006 (ZVO), ki je primerljiv z ustreznimi zakonodajami drugih držav EU. Ta zakon je v slovensko zakonodajo prenesel ustrezne direktive Sveta Evrope in Evropskega parlamenta sprejete med 1991 in 2004. Zakon pozna dve vrsti okoljskih dajatev: okoljsko dajatev za onesnaževanje in okoljsko dajatev za rabo naravnih dobrin. Prvo naj bi v skladu s 112. členom ZVO plačevali povzročitelji v odvisnosti od količine in lastnosti emisij, količine in lastnosti odpadkov, ali vsebnosti škodljivih snovi v surovini, polizdelku ali izdelku, njena višina naj bi bila enaka mejnim stroškom onesnaževanja, in naj bi bila prihodek proračuna države ali občine. Drugo ureja zakon v določbah, ki urejajo koncesije na naravnih virih.

Učinkovitost varstva okolja, to je preprečevanja nastajanja okoljskih škod in sanacija starih okoljskih škod, je odvisna od vrste ukrepov okoljske politike, med drugim tudi od okoljskih dajatev (Križanič, Mencinger, Kolšek, 2016). Te lahko na primer vplivajo na zmanjšanje količine odlaganja odpadkov ali pa na znižanje emisij toplogrednih plinov, obenem pa na posameznih področjih (izrabljene baterije, odslužena vozila,...) zagotavljajo vire sredstev za sanacijo nastalih škod. Vendar moramo upoštevati, da imajo okoljske dajatve, podobno kot druge davščine, poleg substitucijskega učinka (tega merimo kot vpliv na znižanje onesnaževanja na danem področju) tudi pomemben alokacijski učinek (vplivajo na selitev dane vrste proizvodnje – od posameznih obratov, do celih podjetij). V tem kontekstu mora biti politika okoljskih dajatev vsaj delno usklajena z drugimi državami.

2. Okoljske dajatve v Sloveniji in EU

Kot vsi davki imajo tudi okoljski dva cilja oziroma učinka; prvi je učinek, ki naj bi ga imel na dosego običajno že z imenom davka določenega okoljskega cilja, drugi je fiskalni učinek, torej polnjenje državne blagajne. Za okoljski učinek davka oziroma dajatve je pomembno, da zmanjšuje nepotrebno onesnaževanje okolja in da z njim pobrana

sredstva omogočajo obdelavo odpadkov, ki najmanj škoduje okolju; pomemben je tudi »moralni« učinek dajatev, povečevanje zavedanja o okolju. Vsak davek povzroča tudi stroške povezane s pobiranjem in kontrolo, zato je pri uvajanju novih davkov ali presoji učinkovitosti obstoječih potrebno ugotoviti, kolikšen bo njegov neto donos; pri mnogih davkih je lahko negativen (Križanič, Mencinger, Kolšek, 2016).

Tabela 1
Okoljski dajatve v državah EU

	milijoni €	% davkov in socialnih prispevkov	milijoni €	% davkov in socialnih prispevkov	% okoljskih dajatev		
	2003		2013		energetske	transportne	»prave« okoljske ¹
EU	272 097	6.9	330 082	6.3	77	20	3
Belgija	6 729	5.5	8 101	4.5	59	35	6
Bolgarija	542	9.5	1 178	10.1	88	10	3
Češka	2 069	6.9	3 360	6.2	93	6	1
Danska	9 291	10.5	10 751	8.9	58	35	6
Nemčija	57 813	6.9	57 582	5.4	84	16	0
Estonija	165	6.1	479	8.0	87	2	11
Irska	3 300	7.9	4 397	8.5	62	37	1
Grčija	:	:	5 279	8.2	76	24	0
Španija	16 114	6.1	19 220	5.7	84	14	3
Francija	33 655	4.9	42 937	4.5	79	14	7
Hrvaška	1 267	11.1	1 530	9.6	58	23	19
Italija	41 551	7.5	54 893	7.9	81	18	1
Ciper	445	12.0	467	8.2	77	23	0
Latvija	239	8.3	558	8.6	78	18	4
Litva	:	:	572	6.1	94	3	3
Luxembourg	719	7.3	1 002	5.6	93	7	1
Madžarska	2 080	7.4	2 604	6.7	74	18	7
Malta	151	10.7	204	8.2	52	43	5
Nizozemska	16 969	9.5	21 558	9.0	58	28	13
Avstrija	6 258	6.4	7 747	5.6	65	33	2
Poljska	4 825	7.7	9 440	7.5	88	8	4
Portugalska	4 304	9.4	3 722	6.4	76	24	1
Romunija	1 243	8.5	2 954	7.5	86	14	0
Slovenija	850	8.7	1 400	10.5	77	12	11
Slovaška	719	7.4	1 264	5.7	86	12	2
Finska	4 677	7.3	5 964	6.7	67	31	2
Švedska	8 072	6.1	10 295	5.5	80	19	1
Velika Britanija	43 868	7.6	50 624	7.4	72	24	4

1. Dajatve, ki so neposredno namenjene preprečevanju ali zmanjšanju onesnaževanja okolja.
Vir: Eurostat

Okoljski davki naj bi odražali in obenem povečevali skrb za okolje, njihov delež v državah EU naj bi se v skupnih davščinah (davkih in prispevkih) do leta 2020 povzpел na 10 odstotkov. V 2013 so okoljski davki v EU znašali 330 milijard evrov, kar je 21 odstotkov več kot deset let prej, vendar pa se je njihov delež v davščinah znižal s 6.9 na 6.3 odstotka, kar je približno 2.4 odstotka BDP. Med okoljske davke v EU štejemo davke na energijo, ki so s 77 odstotki daleč najdonosnejši, njim z 20 odstotki sledijo davki na transport in s samo 3 odstotki davki na onesnaževanje. Že ta struktura kaže, da so pri okoljskih davkih, ne glede na proklamacije, dejansko najvažnejši fiskalni učinki. Med 2003 in 2013 so pobrani okoljski davki narasli v vseh članicah razen na Portugalskem in v Nemčiji, njihovi deleži v skupnih davkih in socialnih prispevkih so se zmanjšali v dvaindvajsetih članicah, narasli pa so šestih, največ za blizu dve odstotni točki v Estoniji in v Sloveniji. Povezava med deleži okoljskih davkov in gospodarsko razvitostjo je šibka, med davki na energijo in gospodarsko razvitostjo pa negativna, kar posredno potrjuje, da gre pri večini okoljskih davkov bolj za fiskalne kot naravovarstvene motive.

Tako višina kot struktura skupnih okoljskih davkov oziroma primerjave z drugimi članicami EU (vključno z korelacijsko in regresijsko analizo) ne kažejo, da bi Slovenija imela veliko možnosti s splošnim višanjem okoljskih davkov zmanjševati onesnaževanje okolja. Iz podatkov, prikazanih v Tabeli 1, lahko razberemo, da je Slovenija po odstotku skupnih okoljskih davkov in davkih na energijo na prvem mestu, po davkih na onesnaževanje na drugem, le po davkih na transport je na 12. mestu med 28 državami EU.

Tabela 2 (spodnji dve vrstici), v kateri so prikazani izdatki za okolje v pred-kriznem letu 2008 in po-kriznem letu 2013 po strukturi porabe, kaže, da so se v tem obdobju izdatki Slovenije za okolje zmanjšali kar za 50 milijonov evrov. Glavnina zmanjšanja je nastala pri subvencijah in transferjih, oziroma v skupini: druge aktivnosti v zvezi z varovanjem okolja.

Tabela 2:
Glavne vrste okoljskih davkov v Sloveniji, 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Davki na energijo	857,7	1035,97	1061,51	1018,44	1094,76	1076,02	1097,4
Davki na transport	176,63	146,24	145,52	145,04	144,06	163,52	170,53
Davki na onesnaževanje	62,09	56,13	57,57	57,62	82,68	130,73	128,39
Davki na rabo naravnih virov	22,66	21,7	23,98	24,63	26,24	29,37	29,09
Skupaj okoljski davki	1119,08	1260,04	1288,59	1245,73	1347,75	1399,64	1425,4
Skupaj izdatki za okolje	484,9					435,5	
Izdatki/davki %	43,3%					31,1%	

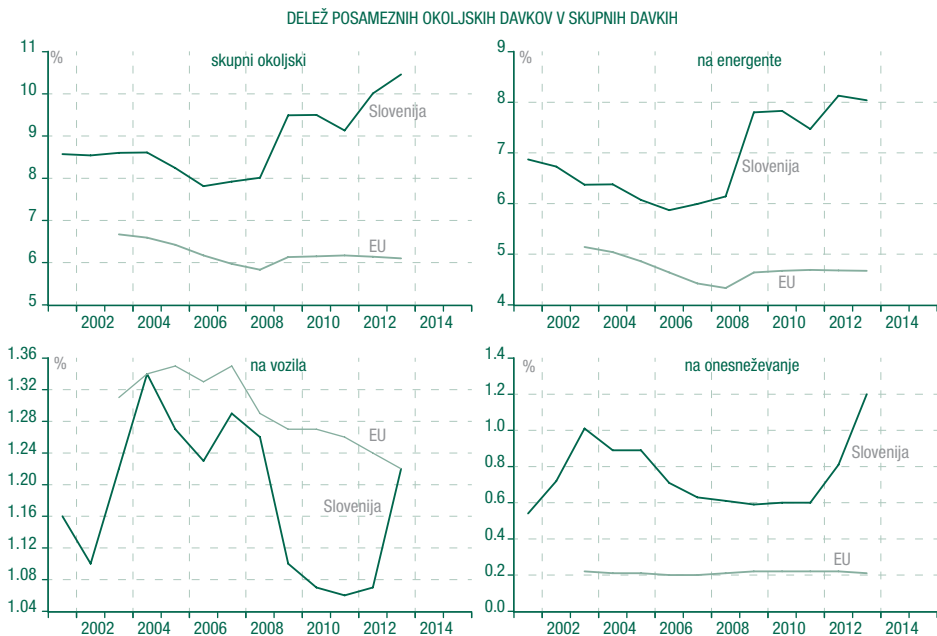
Podatki prikazani v Tabeli 2 potrjujejo, da je v Sloveniji dejanski cilj okoljskih davkov bolj fiskalne kot zaščitne narave, saj so izdatki za »zaščito okolja« pobranih davkov v letu 2008 dosegli 43 odstotkov pobranih davkov, v letu 2013 pa le še 31 odstotkov. Sredstva zbrana z okoljskimi dajatvami se vedno bolj uporabljajo za kritje drugih proračunskih postavk in ne le za varovanje okolja. Kar 70 odstotkov okoljskih davkov plačujejo gospodinjstva, kar je razumljivo, saj sta trošarina na energente in električno energijo ter letna dajatev za uporabo vozil v cestnem prometu daleč najvažnejši sestavini okoljskih davkov.

Na Sliki 1 vidimo, da je bil razvoj okoljskih dajatev v Sloveniji precej drugačen kot v EU. Delež okoljskih dajatev se je v Sloveniji začel povečevati že leta 2007 in je posebno hitro narasel v letu 2009, vendar predvsem zaradi velikega povečanja deleža trošarin na energente, oziroma s krizo povezanega padca skupnih davščin.

47

Po deležu okoljskih davkov v davščinah (davkih in prispevkih za socialno varnost) je bila 2013 Slovenija z 10.5 odstotki (3.9% BDP) na prvem mestu v EU28 in je že presegla 10 odstotni ciljni delež za leto 2020. Tudi struktura davkov je drugačna kot v EU28. Delež davkov na energijo v okoljskih davkih je bil leta 2013 v Sloveniji s 77 odstotki sicer enak kot v EU, delež davkov na prometna vozila je bil do 2012 malone pol nižji kot v EU (v 2013 se je izenačil z deležem v povprečju EU), delež davkov na onesnaževanje in vire pa je bil v Sloveniji precej višji od povprečja v EU (spodnji graf na Sliki 1). Te dajatve, neposredno namenjene preprečevanju ali zmanjšanju onesnaževanja okolja, lahko imenujmo »prave okoljske dajatve«. Kot je razvidno iz njihovih deležev v skupnih davščinah so fiskalno malo pomembne. Njihov pomen naj bi bil predvsem okoljski, prispevale naj bi k ohranjanju okolja oziroma zmanjševanju količine odpadkov ter k vplivanju na načine njihove obdelave.

Slika 1:
Okoljski davki v EU in v Sloveniji, 2000-2013

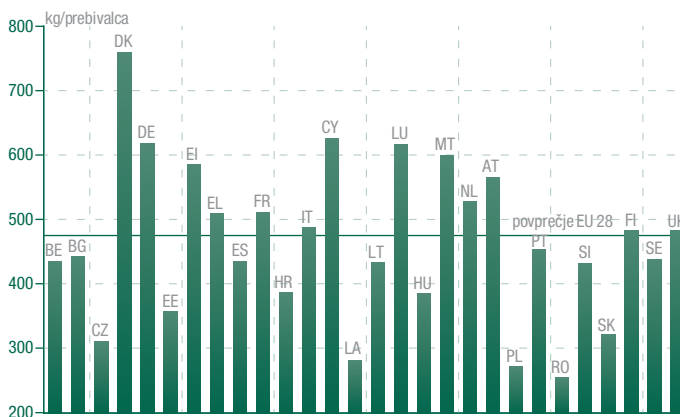
Vir: Eurostat, lastni izračuni

3. Relativna učinkovitost zmanjševanja komunalnih odpadkov v Sloveniji

Komunalni odpadki so del skupnih odpadkov, ki jih zbirajo in obdelujejo v teritorialnih enotah; gre za odpadke gospodinjstev in podobne odpadke trgovin, uradov institucij in enot drobnega gospodarstva, odpadki z vrtov, pometanja cest itd. Definicija izključuje čistilnice odpadkov ter odpadke, ki nastajajo pri gradnji in rušenju objektov (inertni odpadki).

Količino komunalnih odpadkov določajo stopnja urbanizacije ter količina in struktura trošenja prebivalstva. Problemi povezani s komunalnimi odpadki so njihovi učinki na zdravje in okolje (zemlja, voda, lepota okolja). Komunalni odpadki v Sloveniji zajemajo približno 15 odstotkov vseh odpadkov, njihova dinamika po letu 2002 pa je povezana z dinamiko gospodarske aktivnosti (Križanič, Mencinger, Kolšek, 2016).

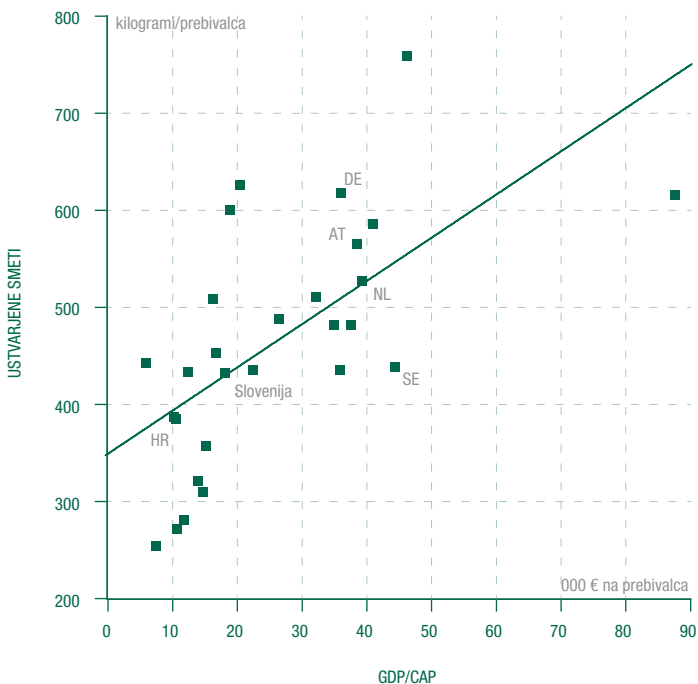
Slika 2: Količina komunalnih odpadkov v letu 2014 po članicah EU

Vir: Eurostat

Prebivalec EU je v letu 2014 ustvaril 475 kg komunalnih odpadkov (Press-Release 56/2016). Kot vidimo na Sliki 2 je največ odpadkov, 759 kg, ustvaril prebivalec Danske, najmanj, 254 kg, pa prebivalec Romunije. Prebivalec Slovenije jih je ustvaril 432 kg. V dvajsetih letih se količina odpadkov na prebivalca v EU ni bistveno spremenila; počasi se je povečevala do leta 2002, nato pa je stagnirala ali pa se je počasi zmanjševala.

Slika 3: Gospodarska razvitost in odpadki v EU

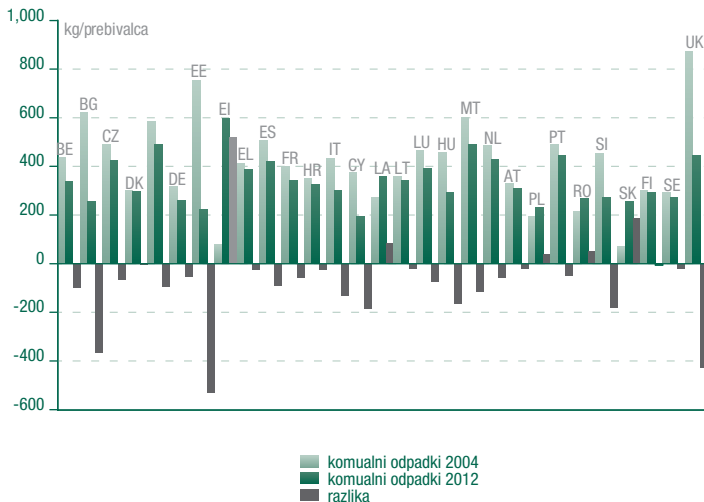

Kot vidimo na Sliki 3, na kateri je gospodarska razvitost na vodoravni osi in količina odpadkov na navpični osi, se količina komunalnih odpadkov na prebivalca z gospodarsko razvitostjo praviloma povečuje. Koeficient korelacije, izračunan iz statističnega preseka EU članic, je 0.67. Slovenija se po količini ustvarjenih komunalnih odpadkov na prebivalca ne razlikuje bistveno od količine ustvarjenih odpadkov, ki je »določena« z razvitostjo gospodarstva torej od »zakovitosti«, ki veljajo za članice EU, saj je po količini ustvarjenih odpadkov na prebivalca praktično na regresijski premici, ki kaže funkcijsko povezanost med razvitostjo in količino odpadkov. Če se s primerjavo omejimo le na nekatere članice EU, vidimo, da podobno kot Slovenija tudi Hrvaška in Nizozemska ustvarita glede na svojo gospodarsko razvitost ustrezno količino odpadkov na prebivalca, Nemčija in Avstrija jih ustvarita »preveč«, Švedska pa je na področju obvladovanja nastajanja odpadkov nadpovprečno učinkovita, saj jih pri njej nastane bistveno manj, kot bi ustrezalo gospodarski razvitosti.

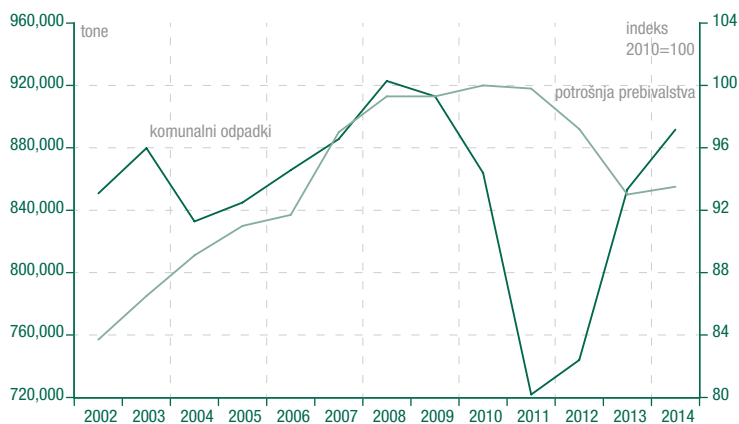
Na Sliki 4 so prikazane spremembe v količinah komunalnih odpadkov med letom 2004 in 2012; zmanjšanje količine odpadkov (prikazano s stolpci pod vodoravno osjo) je bilo absolutno največje v dveh novih članicah: Estoniji in Bolgariji ter v Veliki Britaniji, Slovenija pa jim sledi skupaj s Ciprom.

Do pred nekaj desetletji je bilo ukvarjanje z odpadki v Sloveniji po zdaj veljavnih merilih in zdaj uveljavljenih standardih neprimerno; velik del odpadkov so odlagali na slabo urejena ali celo na divja odlagališča. Vstop v EU je v veliki meri spremenil poglede na politiko obdelave odpadkov in omogočil izgradnjo in izboljšanje infrastrukture za njihovo obdelavo, pristojbine za odlaganje pa vključujejo tudi stroške po zaprtju odlagališč. Evropska pravila so očitna v Nacionalnih okoljevarstvenem programih za razdobja 2000-2005 in 2005-2012 ter v programih za posamezne oblike odpadkov. Okoljska politika Slovenije se je po mnenju OECD (OECD Environmental Performance Review, 2012) celo bolj prilagajala direktivam EU kot dejanskemu stanju in potrebam v Sloveniji.

Slika 4: Učinkovitost v zmanjševanju količine komunalnih odpadkov v članicah EU

Slika 5: Dinamika količine komunalnih odpadkov v Sloveniji 2002-2014

Vir: SURS, Eurostat

Kot kaže Slika 5 se je dinamika ustvarjanja komunalnih odpadkov v Sloveniji po letu 2008, to je v času krize, oddaljila od dinamike trošenja prebivalstva, količina komunalnih odpadkov se je zmanjšala bolj od upada potrošnje prebivalstva, kar spet posredno kaže na ustrezno okoljsko politiko in krizi ustrezno prilagajanje prebivalstva. V tem času se je povečala tudi materialna učinkovitost (BDP na enoto materiala uporabljenega v njegovem ustvarjanju), ki se je dotlej, predvsem zaradi izredne rasti gradbeništva (gradnje in rušenja), celo zmanjševala.

Tabela 3:

Korelacijske povezave med razvitostjo, davki na odlaganje in načini obdelave odpadkov

	BDP/ capita	okoljski davki	davki na odlaganje	stroški odlaganja	ustvarjeni odpadki	recikiranje	sežiganje	kompost	odlaganje
BDP/capita	1.00	0.13	0.66	0.72	0.75	0.44	0.63	0.59	-0.75
okoljski davki		1.00	0.13	0.14	0.37	0.08	0.09	0.01	-0.09
davki na odlaganje			1.00	0.54	0.42	0.53	0.47	0.18	-0.53
stroški odlaganja				1.00	0.34	0.63	0.39	0.54	-0.60
ustvarjeni odpadki					1.00	0.18	0.37	0.43	-0.46
recikiranje						1.00	0.29	0.02	-0.47
sežiganje							1.00	0.48	-0.95
kompostiranje								1.00	-0.65
odlaganje									1.00

Vir: Eurostat, lastni izračuni

EU statistika razvršča obdelavo komunalnih odpadkov v štiri skupine: reciklažo, kompostiranje, sežiganje in odlaganje. Slednje naj bi bila le skrajna možnost, ki jo je treba uporabiti tako, da se izognemo vplivu na zdravje ljudi in na okolje. Leta 2014 je bilo na ravni EU za 28% odpadkov recikliranih, 16% kompostiranih, 27% sežganih in 28% odloženih. Po državah članicah se načini obdelave odpadkov močno razlikujejo; po deležu recikliranja je Slovenija z 49 odstotki na prvem mestu pred Nemčijo (47%). Kompostiranje je najbolj razširjeno v Avstriji (32%), sledita ji Nizozemska (27%) in Belgija (21%); te države so tudi na vrhu po najboljših oblikah obdelave (reciklaža in kompostiranje). Vsaj polovico odpadkov sežgejo v Estoniji, na Danskem, Finskem in Švedskem, nasprotno pa v Latviji, Romuniji, Grčiji, Malti, Cipru in Bolgariji večina odpadkov konča na odlagališčih. V Sloveniji je bilo v tem letu poleg recikliranih komunalnih odpadkov še 12% odpadkov kompostiranih, 39% odloženih in nič odstotkov sežganih¹.

Gospodarska razvitost države (merjena z BDP na prebivalca), ki je nedvomno osnovna determinanta količine komunalnih odpadkov, je tudi osnovna determinanta načinov njihove obdelave. Povezave med gospodarsko razvitostjo, količino odpadkov, okoljskimi dajatvami ter načini obdelave odpadkov so s korelacijskimi koeficienti za države članice EU prikazane v Tabeli 3. Številke so dovolj zgovorne; količine odpadkov so pozitivno povezane z razvitostjo (merjeno z BDP na prebivalca), z njo je pozitivno povezana tudi višina okoljskih dajatev ter trije od štirih načinov obdelave odpadkov (reciklaža, kompostiranje in sežiganje) negativno pa odlaganje odpadkov.

Relativno učinkovitost Slovenije pri ustvarjanju in obdelavi komunalnih odpadkov lahko posredno izračunamo s pomočjo regresijskega modela (Križanič, Mencinger, Kolšek, 2016). Tako ocenjene dohodkovne elastičnosti načinov obdelave odpadkov so prikazane v Tabeli 4.

Model elastičnosti načinov obdelave odpadkov kaže naslednja enačba:

$$\log Y = \log a + b_1 \log X_1 + b_2 \log X_2 + b_3 \log X_3 + u$$

kjer so:

Y – količina komunalnih odpadkov na prebivalca, deleži načinov obdelave, %

X₁ – bruto domači produkt na prebivalca, 000 €

1 Ob teh številkah je treba opozoriti na morebitna neskladja v metodologiji zbiranja podatkov o komunalnih odpadkih. Tako naj bi bilo v EU kar 98 odstotkov ustvarjenih komunalnih odpadkov obdelanih, v 13 državah članicah pa naj bi bila količina ustvarjenih in obdelanih odpadkov enaka. Tu je po podatkih Eurostata Slovenija povsem drugačna, saj je edina članica, v kateri je razlika med ustvarjenimi in obdelanimi komunalnimi odpadki izredno velika; obdelanih naj bi bilo le 59.4 odstotkov ustvarjenih odpadkov.

X_2 – okoljske dajatve v skupnih davkih in prispevkih, %

X_3 – davki na odlaganje komunalnih odpadkov, €

b_i – regresijski koeficient (kaže vpliv neodvisne na odvisno spremenljivko),

t_b – t-vrednost, R^2 – determinacijski koeficient, F - statistika signifikantnosti povezave,

u – nepojasnjena količina.

V Tabeli 4 so rezultati povezav, s katerimi pojasnjujemo odvisnosti količine odpadkov, deleža okoljskih davkov, davkov na odlaganje, skupnih stroškov odlaganja ter načinov obdelave komunalnih odpadkov (v enačbi označeno z Y_i , i pomeni državo članico) od gospodarske razvitosti članic EU. Gre torej za regresijske enačbe »dohodkovnih« elastičnosti.

53

$$\log Y_i = \log a + b_i \log \text{BDP}_i/\text{capita}_i$$

Tabela 4:

»Dohodkovne« elastičnosti elementov ustvarjanja in obdelave odpadkov v članicah EU ter dejanski in teoretični deleži Slovenije (statistični preseki iz leta 2012)

	elastičnost	t_b	R^2	F		dejanska vrednost	teoretična vrednost	razlika
odpadki na prebivalca	0.31	4.6	0.46	21.4	Slovenija	432 kg	428 kg	4 kg
okoljski davki	-0.13	-1.8	0.11	3.27		10.5%	7.2%	3.3%
davki na odlaganje	0.99	4.1	0.48	16.9		11 €	19 €	-8 €
skupni stroški odlaganja	0.98	3.4	0.35	11.4		116 €	49 €	57 €
						struktura		
sežiganje	1.15	5.7	0.56	32.4		0	22,1	-22,1
reciklaža	0.43	2.7	0.23	7.56		49.0	18.1	30.1
kompostiranje	0.42	4.8	0.48	23.4		12.0	8.7	2.3
odlaganje	-2.01	-6.8	0.65	32.5		39.0	27,1	11.9

Vir: Eurostat, lastni izračuni

Leva stran Tabele 4. kaže, da enoodstotna sprememba BDP na prebivalca v državah EU spremeni količino komunalnih odpadkov za 0.31 odstotka, torej da se količina odpadkov povečuje počasneje kot raste BDP/prebivalca. Približno enako hitro kot BDP/prebivalca se povečujejo davki na odlaganje in skupni stroški odlaganja, medtem ko se skupni okoljski davki z rastjo BDP/prebivalca zmanjšujejo, kar je posledica večje energetske učinkovitosti. Rezultati tudi kažejo, da enoodstotna sprememba BDP na prebivalca poveča delež sežiganja odpadkov za 1.15 odstotka; približno enaki, nekoliko višji od 0.4, sta elastičnosti deležev kompostiranja in reciklaže, medtem ko

je pri odlaganju odpadkov obrnjeno. Za odstotek večji BDP na prebivalca pomeni približno 2 odstotno zmanjšanje odlaganja komunalnih odpadkov.

54

Desna stran tabele kaže stanje v Sloveniji. Po količini komunalnih odpadkov na prebivalca se Slovenija ne razlikuje od splošnih zakonitosti, ki veljajo v EU, saj je razlika med dejansko količino, ki je 432 kg na prebivalca in teoretično količino, ki je 423 kg, približno 1 odstotna. Dejanska stopnja splošnih okoljskih dajatev v Sloveniji je z 10.5% precej višja kot teoretična (ocenjeno na 7.2% - po slovenski gospodarski razvitosti in glede na institucionalni okvir EU), pri čemer je treba poudariti, da so stopnje okoljskih dajatev (energetske, na promet in na onesnaževanje²), za razliko od davkov na odlaganje odpadkov, le slabo povezane z razvitostjo. Tabela 4 tudi kaže, da je davek na odlaganje odpadkov (11€ na tono) v Sloveniji mnogo nižji od »teoretičnega« (19 €).

V Sloveniji so skupni stroški odlaganja (116 € na tono) mnogo višji od teoretičnih (49 € na tono). Dejanski 49% delež recikliranih odpadkov je pri tem kar za 30 odstotnih točk višji, dejanski 12% delež kompostiranih odpadkov je za 2 odstotni točki višji, dejanski 39% delež odloženih odpadkov pa za 12 odstotnih točk višji od teoretičnega (ki bi ustrezal stopnji naše gospodarske razvitosti). Po EU podatkih iz leta 2012 Slovenija ni uporabljala sežiganja odpadkov, medtem ko naj bi teoretični delež sežganih odpadkov glede na raven BDP na prebivalca znašal kar 22 odstotkov.

Na kratko. Slovenija je po ustvarjanju odpadkov enako učinkovita kot članice EU in zaradi velikega deleža recikliranja bolj učinkovita pri obdelavi odpadkov. Davek na odlaganje odpadkov je prenizek, skupni stroški odlaganja pa previsoki.

4. Predlogi za preureditev sedanjega sistema okoljskih dajatev

Vlada Republike Slovenije je 30. junija 2016 sprejela Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije. Sprejetje tega programa je v skladu z zahtevami Direktive 2008/98/ES o odpadkih in s poudarkom na doseganju ciljev z Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži in Direktive 1999/31/E o odlaganju odpadkov na odlagališčih. Program vsebuje podrobne preglede ravnanja z odpadki, tokov odpadkov in oceno uporabnosti in primernosti ekonomskih in drugih instrumentov ravnanja z odpadki. Srž doseganja ciljev naj bi bila petstopenjska hierarhija ravnanja:

1. preprečevanje,
2. priprava za ponovno uporabo,

² Dajatve, ki so neposredno namenjene preprečevanju ali zmanjšanju onesnaževanja okolja.

3. recikliranje,
4. drugi postopki predelave (npr. energetska predelava) in
5. odstranjevanje odpadkov.

Pri uporabi hierarhije naj bi upoštevali okoljsko sprejemljivost in tehnično izvedljivost postopka, stroške posameznega postopka v primerjavi s stroški drugačnih postopkov ter obstoj trga z obdelavo odpadkov pridobljenih materialov ali energije. Odstopanje od hierarhije ravnanja z odpadki je upravičeno ob upoštevanju celotnega življenjskega kroga snovi in materialov ter zmanjšanja obremenitve okolja.

Trenutno imamo v Republiki Sloveniji naslednje okoljske dajatve za onesnaževanje:

- zraka z emisijo ogljikovega dioksida;
- okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin;
- okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil;
- okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže;
- okolja zaradi nastajanja odpadne električne in elektronske opreme;
- okolja zaradi nastajanja izrabljenih gum;
- okolja zaradi uporabe hlapnih organskih spojin;
- okolja zaradi odvajanja odpadnih voda;
- okolja zaradi odlaganja odpadkov.

Struktura slovenskih okoljskih dajatev se ne razlikuje bistveno od povprečne strukture okoljskih dajatev v članicah EU ³ (Križanič, Mencinger, Kolšek, 2016). Večina teh (»pravih«) okoljskih dajatev, torej dajatev za onesnaževanje, nima nikakršnih ali pa ima zanemarljive fiskalne učinke. Fiskalno pomembni so le energetske davki in davki na promet. Edina izjema med »pravimi« okoljskimi davščinami, ki ima opazen fiskalni pomen, so dajatve na emisije CO₂. Ti so na primer leta 2015 v proračun prinesli 125 milijonov evrov, kar je 9.5 odstotkov prihodkov okoljskih davščin, 0.71 odstotkov davščin in nekoliko manj kot 0.32 odstotka BDP. Ostale »prave« okoljske dajatve so tako nizke (ali celo s stopnjo nič), da ne vplivajo na ekonomsko ravnanje plačnikov. Pomembni so torej le za spremljanje dogajanj v okolju in morebitno administrativno ukrepanje ter za vplivanje na okoljsko ozaveščenost. V Sloveniji bo potrebno nekatere od teh dajatev tudi formalno odpraviti (da bi zmanjšali obremenjevanje z administracijo), stopnje drugih pa dvigniti na raven, ki bi zagotavljala zmanjšanje nastajanja odpadkov. V prvo skupino sodijo formalno ali dejansko (ker ne prinašajo davčnih prihodkov) odpravljene dajatve: za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil, za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih gum in za onesnaževanje okolja zaradi uporabe hlapnih organskih spojin.

³ Daleč največje deleže okoljskih davčnih prihodkov v državah članicah imajo slej ko prej energetske davke; le na Danskem in Nizozemskem je delež davkov na onesnaževanje in rabo naravnih virov primerljiv z deležem energetskih davkov.

Koherentne predloge za spremembo okoljskih dajatev v Sloveniji sta v zadnjem času podala OECD in zlasti Evropska komisija. Ta je financirala ekstenzivna študijo: »Study on assessing the environmental fiscal reform potential for the EU28« EC, January 2016 (v nadaljevanju: »Študija EK«), ki na 1500 straneh za vse članice EU preverja možnosti davčnih reform izvedenih z enakimi izhodišči in obenem z upoštevanjem politične sprejemljivosti.

56

Najprej se posvetimo dajatvi na odlaganje odpadkov. Slovenija jo je uvedla leta 2001, ko je bila sprejeta Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (Križanič, Mencinger, Kolšek, 2016). Dajatev so dolžni plačati upravljavci odlagališč nevarnih, nenevarnih in inertnih odpadkov. Do leta 2010 upravljavci odlagališč zbranih dajatev niso bili dolžni prenesti v državni proračun, če so uveljavljali naložbe v izboljšavo odlagališč, ki jih je odobrilo Ministrstvo za okolje in prostor - Agencija Republike Slovenije za okolje. Po oktobru 2010 zbrane dajatve od odlaganja komunalnih odpadkov pridobijo občine, ki imajo odlagališča odpadkov, zbrane dajatve od odlaganja industrijskih odpadkov pa državni proračun.

Večina članic EU uporablja dajatve na odlaganje odpadkov na odlagališčih. Upravljanje s temi dajatvami ni zapleteno in je še posebej koristno za homogene vrste odpadkov, kot so odpadki iz gradbeništva. Večina članic EU ima stopnjo dajatve za najbolj pogoste vrste odpadkov, kot so mešani komunalni odpadki, v višini 30 evrov na tono, v nekaterih pa so že ali pa bodo kmalu med 50 in 70 evrov na tono odpadkov.

Po Študiji EK je zdajšnja dajatev na odlaganje odpadkov na odlagališča v Sloveniji skladna s cilji direktive o odpadkih. Zagotavljati pa bi morala tudi podporo pri uporabi hierarhije ravnanja z odpadki. Vendar so stopnje dajatve za odlaganje odpadkov po mnenju študije mnogo prenizke in kot takšne nimajo pravega okoljskega učinka, predvsem pa se z njimi zbere premalo sredstev za osnovni cilj, to je za sanacijo neustreznih odlagališč odpadkov. Zato študija predlaga, da se stopnja dajatve na odlaganje nenevarnih odpadkov do leta 2019 dvigne na najmanj 50 € za tono in da se revalorizira z stopnjo inflacije. Da bi preprečili preusmeritev odpadkov z odlagališč v sežiganje, študija predlaga tudi istočasno uvedbo dajatve na sežiganje ali na izvoz za sežiganje drugam do 15 € na tono. S tem naj bi se izognili enostavni preusmeritvi od odlaganja v sežigalnice.

Analize po posameznih državah (Križanič, 2017) kažejo, da je dajatev na odlaganje odpadkov okoljsko učinkovita, to je, da se količine odloženih odpadkov, še posebej v času uvedbe, hitro zmanjšujejo, kar pa samodejno zmanjšuje fiskalne učinke dajatve. Proračunski prihodki iz naslova te dajatve so del tako splošnega državnega proračuna kot tudi del proračunskih sredstev namenjenih sanaciji območij degradiranega okolja ali izgradnji infrastrukture za ravnanje z odpadki. Višina stopenj je pozitivno povezana z gospodarsko razvitostjo; najvišji stopnji imata Danska in Nizozemska, najnižje

pa Bolgarija in Poljska. V Sloveniji je dajatev na odlaganje odpadkov z 11 evri na tono nenevarnih odpadkov med najnižjimi v EU, njen fiskalni pomen je tudi zato zanemarljiv. To izničuje namen dajatve, ki je v odvrčanju odlaganja odpadkov, saj mora biti stopnja te dajatve dovolj visoka, da pokrije razliko med stroški odlaganja in stroški drugih načinov obdelave odpadkov. Pri tem je treba poleg obratovalnih stroškov obdelave upoštevati tudi zunanje okoljske stroške, ki jih povzroča posamezen način obdelave odpadkov. Okoljska dajatev za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih v Sloveniji ne dosega višine zunanjih okoljskih stroškov, ki nastajajo zaradi odlaganja odpadkov.

57

Slovenija nima dajatve na termično obdelavo oziroma na sežiganje odpadkov. To dajatev sicer uporablja le malo članic EU, ker nekatere, predvsem manj razvite, sežiganja odpadkov sploh ne uporabljajo, druge, bolj razvite, pa s sežiganjem nadomeščajo odlaganje. S predlogom ureditve dajatev na odlaganje odpadkov se pojavlja tudi možnost morebitne uvedbe dajatve na sežiganje, katerega prihodke bi tako kot prihodke dajatve na odlaganje namenjali sanaciji neustreznih starih odlagališč odpadkov. Stopnja dajatve bi morala biti nižja od stopnje davka na odlaganje kot najnižje stopnje v hierarhiji ravnanja z odpadki, obenem pa dovolj visoka, da bi vplivala na povečanje reciklaže in sežiganju alternativnih oblik obdelave odpadkov.

Pri računanju potencialnih učinkov dajatve na odlaganje odpadkov velja dodati, da se njegova uspešnost kaže prav v zmanjševanju davčne osnove to je količine odloženih odpadkov, to pa pomeni da se prihodek od teh dajatev relativno hitro zmanjšuje. V Tabeli 5 podajamo sicer povem hipotetičen izračun prihodkov od dajatev na odlaganje odpadkov, če bi stopnjo dvignili na 40 € za tono, kar je predlog OECD iz 2012 ali na vsaj 50 € na tono, kot je v študiji predlagala Komisija. V analizi predpostavljamo, da zdajšnja količina komunalnih odpadkov ostaja nespremenjena, 432 kg na prebivalca, da pa se delež odloženih odpadkov z zdajšnjih 40 odstotkov zaradi dajatev postopno zmanjšuje - po enakih stopnjah kot se je to dogajalo ob povečanju takšne dajatve v Avstriji.

Tabela 5:

Količina odloženih odpadkov in javnofinančni prihodek od povišane dajatve na odlaganje odpadkov (začetni nivo s podatki za Slovenijo in dinamika zniževanja s podatki za Avstrijo)

Leto	Delež odloženih odpadkov	Količina	Prihodek pri stopnji 40 €/tono OECD	Prihodek pri stopnji 50 €/tono EK
	%	Tisoč ton	Milijoni evrov	
Leto povišanja dajatve	40	345.6	13.8	17.2
+ 1 leto	30	259.2	10.4	12.9
+ 2 leti	20	172.8	6.9	8.6
+ 3 leta	10	86.4	3.5	4.3

58

Ob dveh zelo velikih povečanjih stopnje obdavčenja (40 oziroma 50 evrov na tono odloženih odpadkov) predpostavljamo, da bi bila reakcija v Sloveniji podobna kot v Avstriji. Delež odloženih odpadkov bi se ob povečani dajatvi na njihovo odlaganje na 40€/tono zelo hitro zmanjšal s 40% na 10%, njihova količina pa bi se znižala na 86 tisoč ton. Pri nekoliko višji stopnji 50€/tono bi imela Slovenija nekoliko večje javnofinančne prihodke, a bi se tudi ti hitro zniževali. Spremembo dajatve na odlaganje odpadkov bi lahko kombinirali z nižjo stopnjo DDV za spodbujanje recikliranja odpadkov od stopnje DDV uporabljene pri odlaganju odpadkov.

Le manjše število držav članic uporablja dajatve na embalažo, ki pride na trg, da bi spodbudila zmanjševanje nastajanja odpadkov v industriji embalaže in zmanjšanje povpraševanja po surovinah. Po mnenju Študije EK je v Sloveniji ta dajatev z nizko stopnjo zasnovana tako, da zagotovi zajemanje podatkov namesto ustvarjanja spodbud za zmanjšanje onesnaževanja. Zato Študija EK predlaga, da bi se stopnje uporabljale za vso embalažo dano na trg v Sloveniji in sicer: za aluminij 315 evrov na tono, za plastiko 102 evra na tono, za jeklo 86 evrov na tono, za papir in karton 33 evrov na tono, za steklo 28 evrov na tono in za les 21 evrov na tono. Te stopnje naj bi izhajale iz prihrankov CO₂, povezanih z uporabo materialov, cilj pa je spodbuditi preprečevanje nastajanja embalaže. Med novimi dajatvami, ki jih predlaga Študija EK, je tudi dajatev za enkratno uporabo polivinilastih vrečk. Izkušnje drugih držav kažejo, da obdavčitev za enkratno uporabo plastičnih vrečk bistveno vpliva na nakup potrošnikov teh vrečk. Zato študija predlaga, da Slovenija uvede dajatev na enkratno uporabo nosilnih vrečk v višini 0,08 evra na vrečko. Po omenjeni študiji bi v Sloveniji s predlaganimi novimi ali spremenjenimi dajatvami letno pridobili 43 milijonov evrov novih javnofinančnih prilivov.

5. Sklepi

Povezanost med količino komunalnih odpadkov, obdavčitvijo, raznimi oblikami obravnavanja in obdelave odpadkov na eni strani ter razvitostjo gospodarstva na drugi strani je odločilna za presojo okoljske politike in njene učinkovitosti. Samoumevno je, da na to vpliva še dosti drugih stvari, predvsem naravne danosti, struktura in zgodovina posameznih gospodarstev ter zgodovina ukvarjanja z odpadki oziroma zaščito okolja. V Sloveniji je delež recikliranih odpadkov za 30 odstotnih točk, delež kompostiranih odpadkov za 2 odstotni točki, delež odloženih odpadkov pa za 12 odstotnih točk višji od tega, ki bi ustrezal stopnji naše gospodarske razvitosti. Pri reciklaži smo torej učinkoviti, pri kompostiranju pa v okviru pričakovanj, medtem ko odločno preveč odpadkov odlagamo. Teoretični delež sežganih odpadkov glede na raven BDP na prebivalca v Sloveniji znaša 22 odstotkov.

59

Javnofinančni prilivi iz naslova splošnih okoljskih davščin (davki na energijo, davki na transport in davki na onesnaževanje) predstavljajo 10.5% slovenskih prihodkov iz naslova davščin (davki in prispevki) kar je v institucionalnem okvirju EU precej več kot bi ustrezalo naši gospodarski razvitosti. Obenem je davek na odlaganje odpadkov (11 € na tono nenevarnih odpadkov) v Sloveniji mnogo nižji od ocenjenega glede na našo gospodarsko razvitost (19 € na tono nenevarnih odpadkov). Predlog OECD iz leta 2012 je dvig stopnje te dajatve na 40 evrov za tono, predlog EK iz leta 2016 pa na najmanj 50 evrov na tono.

Med davki na onesnaževanje ima Slovenija poleg razširjene odgovornosti proizvajalca tudi okoljske dajatve na odpadno embalažo, odpadne gume, odpadna motorna vozila, odpadno električno in elektronsko opremo (vključene so tudi baterije), obenem pa ima še okoljsko dajatev na onesnaževanje zraka z emisijo CO₂, okoljsko dajatev na onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih, okoljsko dajatev na odvajanje odpadnih voda, okoljsko dajatev na uporabo hlapnih organskih spojin in okoljsko dajatev na uporabo mazalnih olj in tekočin. V letu 2016 je imela večina slovenskih dajatev na onesnaževanje tako nizke stopnje, izjemi sta dajatev na onesnaževanje zraka z emisijo CO₂ ter deloma dajatev na uporabo mazalnih olj in tekočin, da so bile brez učinka. Da bi vplivali na ravnanje gospodarskih subjektov pri iskanju poti za zmanjšanje onesnaževanja, bi morali stopnje teh davkov povečati.

Pri predlogih morebitne opustitve, sprememb ali uvedbe novih davkov se velja nasloniti na davčne stopnje predlagane v študiji o potencialnih spremembah okoljskih dajatev izdelani za Evropsko komisijo v letu 2016.

Literatura in viri podatkov

Literatura

Križanič, F., Mencinger, J., Kolšek, V., 2016, *Strokovne podlage za preureditev sistema okoljskih dajatev v Republiki Sloveniji (končno poročilo)*. Ljubljana, EIPF, Ekonomski institut.

Križanič, F., 2017. *Vpliv ekoloških davkov na odlaganje odpadkov in emisije CO₂*, *Gospodarska gibanja*. 495, 39-51.

EC, 2016: *Study on the Assessing the Environmental Fiscal Reform Potential for EU28, Final Report, January 2016*;

Institute for European Environmental Policy, 2014, *Environmental Tax Reform in Europe, Opportunities for the future, Final report, 30 May*

OECD, 2012: *Environmental Performance Review*.

Bio Intelligence Service, 2012: *Use of Economic Instruments and waste management Performances, Final Report, 10. April, European Commission (DG ENV)*

Vlada Republike Slovenije, 2015: *Osnutek Programa ravnanja z odpadki in program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije, december 2015*

Vlada Republike Slovenije, 2016: *Program ravnanja z odpadki in program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije, 30. junij 2016*.

Podatki:

OECD, 2016: *Database on Instrument Used for Environmental Policy - <http://www2.oecd.org/ecoinst/queries/>*, January

Eurostat, *Data: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>*

Eurostat Press release, 2016: *Each person in the EU generated 475 kg of the municipal waste in 2014, No. 56, Mart 22*

Eurostat Press release, 2015: *6.3% of tax revenues come from environmental taxes in the EU in 2013, No. 205, November 25*

Eurostat, *Office for Official Publications of the European Communities, 2001: Environmental Taxes – A Statistical Guide, Luxembourg*.

Informacija Ministrstva za okolje in prostor: *Prihodki državnega proračuna po posameznih davščinah (2008 do 2015)*

Institute for European Environmental Policy (2014): *Environmental Tax Reform in Europe*;

Yale University, 2016, *Environmental Performance Index*

Eunomia, 2016: *Study on Assessing the Environmental Fiscal Reform Potential for the EU28, Final Report*, Aarhus University, Institute for European Environmental Policy, Ent, Denkstatt sustainable thinking, 15. January

Ministrstvo za finance: *Okoljske dajatve, Okoljska dajatev za onesnaževanje zaradi odlaganja odpadkov na odlagališča*, Januar 2015;

Ministrstvo za finance: *Okoljske dajatve, Okoljska dajatev za onesnaževanje zaradi odvajanja odpadnih voda*, Januar 2016;

Ministrstvo za finance: *Okoljske dajatve, Okoljska dajatev za onesnaževanje zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin*, Januar 2015;

Bilten javnih financ/Ministrstvo za finance/Konsolidirana bilanca javnega financiranja 1992-2016;

Bilten javnih financ/Ministrstvo za finance/državni proračun 1992-2016

Računsko sodišče (2015): Revizijsko poročilo: Ravnanje s komunalnimi odpadki, Ljubljana september 2015;

Računsko sodišče (2016): Porevizijsko poročilo: Ravnanje s komunalnimi odpadki, Ljubljana februar 2015;

Statistični urad Republike Slovenije, Podatkovni portal SI-STAT/

- *Ekonomsko področje/Računi države/Obremenitve z davki in prispevki po vrsti dajatve, % BDP*
- *Ekonomsko področje/nacionalni računi*
- *Okolje in naravni viri/Okolje*

Leto	Prebivalstvo						Domače končno trošenje za blago in tržne storitve						Skupno												
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	Investicije v osn. sredstva	mio. €	letni porast	mesečna rast	Sirša država	mio. €	letni porast	mesečna rast	letni porast	mesečna rast									
2012	20452	-1,08	-0,43	6157	-8,03	-6,99	2363	-3,27	-4,63	28972	-2,82	-2,26	2013	19524	-1,76	2,62	6304	0,47	-0,76	2237	-5,32	-6,49	28066	-1,56	-2,54
2014	19417	0,61	1,07	7503	5,28	6,37	2230	-0,41	-1,21	29150	1,69	2,21	2015	19667	0,58	0,08	7469	1,98	0,87	2305	3,37	1,09	29441	1,15	0,35
2016	20225	2,29	1,88	7322	-2,70	-2,94	2375	2,76	4,98	29921	1,06	0,93	2016/1	1438	-1,64	-0,57	491	-4,16	-1,68	158	1,99	-3,04	2087	-1,98	-1,06
2	1444	3,96	1,25	568	-3,88	-0,68	178	20,90	-0,04	2190	2,96	0,63	3	1627	-0,35	0,44	617	-11,56	-2,63	200	-0,48	0,16	2444	-3,45	-0,40
I	4510	0,57		1677	-6,93		535	6,55		6722	-0,98		4	1646	-0,26	-0,17	608	-2,99	-0,80	168	-6,74	-3,32	2422	-1,43	-0,58
5	1696	2,36	0,72	625	-1,90	0,45	198	19,45	1,13	2519	2,41	0,66	6	1788	2,35	0,83	628	-4,99	0,26	187	-12,37	-1,25	2602	-0,70	0,52
II	5130	1,50		1861	-3,31		553	-1,13		7543	0,08		7	1717	-0,07	-0,06	619	-5,64	-0,32	183	-8,35	-2,90	2520	-2,13	-0,36
8	1692	5,42	0,61	579	-5,00	0,30	205	18,91	3,65	2476	3,74	0,75	9	1756	1,93	0,22	667	4,29	1,80	181	4,23	1,16	2604	2,69	0,66
III	5165	2,36		1865	-2,10		569	4,26		7599	1,37		10	1797	2,19	-0,45	625	-1,54	0,51	180	-1,07	-0,35	2603	1,04	-0,21
11	1733	5,65	0,72	662	-0,68	2,73	210	10,54	2,12	2606	4,33	1,32	12	1890	5,60	1,07	631	6,76	2,39	324	-2,38	4,82	2845	4,87	1,79
IV	5421	4,46		1919	1,35		714	1,45		8053	3,43		2017/1	1575	9,52	0,93	486	-2,15	-0,67	176	11,92	0,68	2237	6,93	0,57
2	1495	3,51	0,96	625	10,76	1,74	171	-4,23	-0,23	2291	4,75	1,06	3	1769	8,67	1,12	800	29,91	3,33	210	5,11	0,28	2778	13,73	1,62
I	4838	7,29		1911	13,97		557	4,01		7306	8,69														

Leto	Izvoz Slovenije*				Izvoz Slovenije izven EU28**				Izvoz EU28**				Izvozne cene Slovenija**		Izvozne cene EU28**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	
2012	20884	2,08	1,60	7827	7,89	1685277	10,09	124,2	2,90	124,7	4,80					
2013	21620	2,65	1,85	6447	3,02	1733123	2,97	107,2	-0,27	108,7	-0,88					
2014	23054	6,63	6,44	6704	3,99	1705004	-1,62	107,4	0,22	108,4	-0,24					
2015	23868	4,06	5,04	6931	3,39	1789151	4,94	107,8	0,34	112,4	3,64					
2016	24941	4,18	3,75	7348	6,02	1745453	-2,44	105,9	-1,66	111,3	-0,94					
2016/1	1839	1,77	-0,83	482	5,06	121439	-4,17	105,5	-3,03	110,1	0,55					
2	2029	8,02	1,30	620	3,38	137078	-0,69	103,5	-5,48	109,7	-1,53					
3	2194	0,70	0,47	627	1,97	150960	-7,03	103,4	-4,08	110,0	-2,57					
I	6062	3,38		1669	3,32	409477	-4,13	104,1	-4,20	109,9	-1,20					
4	2094	6,80	0,02	589	2,24	146965	-5,47	106,5	-0,56	110,1	-3,84					
5	2098	6,83	1,02	586	3,77	142727	-2,22	108,5	0,00	110,1	-3,93					
6	2213	2,82	1,17	646	3,67	152062	-4,87	106,2	-5,01	111,4	-2,28					
II	6405	5,40		1822	3,24	441755	-4,24	107,1	-1,89	110,5	-3,35					
7	2067	-3,18	-0,87	635	-2,37	142262	-12,23	107,0	-1,11	111,3	-1,50					
8	1730	10,03	0,85	538	15,54	136609	3,68	105,1	-4,02	111,9	-0,71					
9	2294	5,48	0,64	674	14,27	147388	-0,95	105,6	-0,28	111,3	-0,18					
III	6091	3,55		1847	8,27	426259	-3,70	105,9	-1,82	111,5	-0,80					
10	2161	-0,29	-0,98	651	8,13	146745	-4,70	105,1	-0,66	111,8	0,63					
11	2213	5,53	0,72	668	13,06	156798	5,88	107,5	1,80	113,5	1,89					
12	2009	8,42	1,42	693	6,04	164420	5,39	107,1	2,98	114,9	2,86					
IV	6383	4,34		2011	8,97	467963	2,16	106,6	1,36	113,4	1,80					
2017/1	2092	13,77	1,65	584	21,26	140780	15,93	110,3	4,55	116,2	5,54					
2	2123	4,63	1,32	583	4,07	146066	6,56	110,6	6,86	116,0	5,74					
3	2585	17,80	2,79	782	24,72	175647	16,35	110,1	6,48	116,7	6,09					
I	6800	12,17		1949	16,79	462492	12,95	110,3	5,95	116,3	5,79					

* podatki SURS, ** podatki Eurosta

Leto	Uvoz Slovenije*			Uvoz Slovenije izven EU28**				Uvoz EU28**		Uvozne cene Slovenija**		Uvozne cene EU28**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2012	22051	0,44	-0,51	8166	-1,02	1782930	6,05	141,1	4,58	146,5	6,26	146,5	6,26
2013	22180	0,46	-0,64	7525	7,89	1683261	-6,39	108,3	-3,50	114,4	-3,65	114,4	-3,65
2014	22566	1,74	2,30	7896	4,92	1679925	-0,20	105,5	-2,63	111,4	-2,61	111,4	-2,61
2015	23113	2,36	2,42	8075	2,27	1717093	2,21	105,0	-0,45	109,6	-1,65	109,6	-1,65
2016	24108	3,44	3,26	8029	-0,57	1701377	-0,92	101,1	-3,77	104,1	-5,01	104,1	-5,01
2016/1	1735	-2,49	-1,57	594	-4,09	133177	-3,12	100,2	-4,11	102,4	-3,76	102,4	-3,76
2	1938	3,12	0,88	689	-1,35	134006	-0,27	100,2	-3,75	101,7	-6,87	101,7	-6,87
3	2088	1,57	0,89	736	6,10	143972	-5,47	97,9	-9,60	101,2	-9,48	101,2	-9,48
I	5762	0,81		2019	0,38	411154	-3,06	99,4	-5,87	101,8	-6,75	101,8	-6,75
4	2010	0,12	0,31	633	-6,70	141618	-3,41	97,6	-10,05	102,1	-10,12	102,1	-10,12
5	2048	8,20	0,54	621	-5,02	136802	-2,20	100,6	-7,28	101,8	-11,09	101,8	-11,09
6	2074	4,19	1,56	671	-3,72	144205	-3,59	100,7	-5,98	103,4	-8,41	103,4	-8,41
II	6131	4,09		1924	-5,13	422625	-3,08	99,6	-7,78	102,4	-9,88	102,4	-9,88
7	1988	-1,38	-0,29	695	7,69	138602	-7,43	101,9	-4,05	103,0	-6,79	103,0	-6,79
8	1774	7,82	0,96	652	7,75	144315	7,85	102,0	-0,58	104,4	-4,31	104,4	-4,31
9	2136	5,32	0,80	636	-9,92	147072	1,36	100,8	-2,98	104,6	-2,79	104,6	-2,79
III	5898	3,67		1983	1,35	429989	0,32	101,6	-2,56	104,0	-4,65	104,0	-4,65
10	2082	0,77	-0,69	654	-10,15	143990	-4,42	102,8	2,39	105,6	-1,03	105,6	-1,03
11	2238	11,37	1,17	775	11,68	150085	5,64	103,4	0,68	107,1	0,37	107,1	0,37
12	1997	3,21	1,24	674	2,62	143534	5,91	104,6	1,16	111,4	5,49	111,4	5,49
IV	6317	5,10		2103	1,17	437609	2,19	103,6	1,40	108,0	1,60	108,0	1,60
2017/1	2046	17,92	1,81	757	27,51	158013	18,65	107,0	6,79	114,6	11,91	114,6	11,91
2	2108	8,79	1,40	703	2,00	145004	8,21	105,6	5,39	114,3	12,39	114,3	12,39
3	2471	18,33	2,99	826	12,27	165141	14,70	105,9	8,17	113,6	12,25	113,6	12,25
I	6626	15,00		2286	13,24	468158	13,86	106,2	6,77	114,2	12,18	114,2	12,18

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Leto	Gospodarska aktivnost in brezposelnost v EU													
	Industrijska produkcija EU27			Predelovalna dejavnost EU27			Gračbena aktivnost EU27			Trgovina na drobno EU27			Anketna stopnja brezposelnosti	
	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	EU 27	EU 15	Slovenija	
2012	98,73	-2,1	100,59	-2,2	92,98	-5,63	113,96	1,1	10,5	10,6	10,6	8,9		
2013	100,32	3,6	101,69	1,1	91,28	-1,92	102,89	-9,8	10,9	11,1	10,2	10,2		
2014	101,43	1,06	103,77	2,05	94,17	3,41	104,76	1,80	10,2	11,6	10,2	9,7		
2015	103,15	1,62	105,64	1,69	94,93	0,78	106,97	1,89	9,4	10,9	9,4	9,1		
2016	105,51	1,6	108,23	1,8	96,47	1,72	109,45	2,0	8,6	10,0	8,6	7,9		
2016/1	101,9	3,7	101,4	4,7	82,1	4,2	101,2	2,1	9,2	10,7	9,2	9,1		
2	102,5	1,1	104,0	2,2	86,9	4,2	94,8	1,8	9,3	10,8	9,3	8,9		
3	112,2	0,5	114,6	0,4	95,6	0,2	105,1	0,7	9,1	10,6	9,1	8,5		
I	105,5	1,7	106,7	2,3	88,2	2,9	100,4	1,5	9,2	10,7	9,2	8,8		
4	105,2	2,5	108,3	2,6	95,1	-0,3	106,5	0,8	8,7	10,2	8,7	8,1		
5	104,5	0,8	108,4	0,9	97,0	0,5	108,6	1,3	8,6	10,0	8,6	7,8		
6	107,6	0,6	112,7	0,8	101,6	0,9	108,3	1,2	8,4	9,9	8,4	7,6		
II	105,8	1,3	109,8	1,4	97,9	0,4	107,8	1,1	8,6	10,0	8,6	7,8		
7	104,8	0,1	108,6	0,3	98,3	2,4	109,4	2,0	8,2	9,6	8,2	7,5		
8	92,1	2,3	94,2	2,6	85,7	2,3	109,6	1,7	8,2	9,6	8,2	7,3		
9	109,3	1,3	114,2	1,3	102,7	1,9	106,9	1,4	8,2	9,7	8,2	7,3		
III	102,1	1,2	105,7	1,3	95,6	2,2	108,6	1,7	8,2	9,6	8,2	7,4		
10	110,9	0,6	114,6	0,6	106,5	1	113,8	3,8	8,3	9,8	8,3	7,9		
11	112,6	3,1	115,3	2,9	105,3	1,2	113,9	3,8	8,3	9,9	8,3	8,0		
12	102,5	2,9	102,5	2,5	100,9	2,1	135,3	3,0	8,2	9,6	8,2	8,3		
IV	108,7	2,2	110,8	2,0	104,2	1,4	121,0	3,5	8,3	9,8	8,3	8,1		
2017/1	103,1	1,2	101,7	0,3	79,9	-2,7	102,4	1,2	8,4	10,0	8,4	8,7		
2	104,7	2,1	106,9	2,8	90,5	4,1	96,5	1,8	8,4	9,9	8,4	8,5		
3	115,1	2,6	118,6	3,5	99,1	3,7	106,9	1,7	8,3	9,9	8,3	7,9		
I	107,6	2,0	109,1	2,3	89,8	1,8	101,9	1,5	8,4	9,9	8,4	8,4		

Leto	Poslovna klima EU28		Naročila, predelovalna dejavnost EU28		Naročila, gradbeništvo EU28		Trgovina na drobno pričakovanja EU28		Poslovni optimizem EU28	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	EU 27	Slovenija
2012	-0,70	-1,30	-24,07	-12,39	-41,17	-0,86	-5,45	-4,81	-10,70	-8,37
2013	-0,44	-0,20	-22,78	1,30	-39,82	1,35	-0,70	4,76	-7,63	3,08
2014	0,24	0,68	-14,41	8,31	-35,16	4,43	9,15	9,78	-3,58	4,02
2015	0,3	0,0	-12,1	2,0	-29,6	5,1	14,4	4,8	-2,9	0,6
2016	0,3	0,0	-11,2	0,9	-24,3	5,4	11,4	-2,9	-2,2	0,7
2016/1	0,3	0,1	-13,0	2,3	-30,0	5,3	7,2	1,0	-2,9	1,1
2	0,1	0,0	-14,3	-0,6	-28,8	4,6	11,1	3,5	-1,7	-0,8
3	0,1	-0,1	-13,2	-1,6	-30,4	3,4	15,1	-0,4	-0,6	-0,8
I	0,2	0,0	-13,5	0,0	-29,7	4,4	11,1	1,4	-1,7	-0,2
4	0,1	-0,2	-11,6	-1,8	-27,1	1,6	14,5	-1,9	-0,7	-0,6
5	0,3	0,0	-11,2	-0,5	-22,4	8,0	14,2	-7,8	-1,5	-0,9
6	0,2	0,1	-9,3	1,4	-23,0	5,3	11,5	-2,4	-1,6	1,1
II	0,2	0,0	-10,7	-0,3	-24,2	5,0	13,4	-4,0	-1,3	-0,1
7	0,4	0,0	-7,9	3,1	-20,2	5,9	5,1	-2,8	-3,3	-0,1
8	0,0	-0,2	-12,1	-2,4	-23,0	2,4	7,7	-7,7	-3,5	-0,9
9	0,4	0,1	-10,4	1,8	-17,6	9,1	11,3	-9,2	-1,3	0,7
III	0,3	0,0	-10,1	0,8	-20,3	5,8	8,0	-6,6	-2,7	-0,1
10	0,6	0,2	-12,3	1,8	-23,1	5,8	13,7	-6,6	-3,1	1,8
11	0,4	0,0	-11,2	3,7	-21,4	8,2	15,9	1,6	-3,8	3,7
12	0,8	0,4	-8,2	3,8	-23,4	5,7	10,0	-2,2	-2,3	3,9
IV	0,6	0,2	-10,6	3,1	-22,6	6,6	13,2	-2,4	-3,1	3,1
2017/1	0,8	0,5	-8,0	5,0	-24,9	5,1	5,9	-1,3	1,9	4,8
2	0,8	0,7	-4,4	9,9	-21,3	7,5	11,5	0,4	4,7	6,4
3	0,8	0,7	-3,8	9,2	-16,2	14,2	16,5	1,4	5,0	5,6
I	0,8	0,6	-5,5	8,0	-20,8	8,9	11,3	0,2	3,9	5,6
4			0,2	11,8	-4,3	22,8	21,2	6,7	6,0	6,7

Leto	Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v Sloveniji													
	Gospodarska klima			Naročila, predelovalna dejavnost			Naročila, gradbeništvo			Trgovina na drobno prečakovanja			Poslovni optimizem	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba
2012	-16,7	-10,0	-32,4	-16,9	-52,7	6,6	20,0	-4,7	-10,9	-10,6				
2013	-13,4	3,3	-26,5	5,8	-32,5	20,2	24,0	4,0	-5,3	5,5				
2014	-2,17	11,25	-9,89	16,68	-15,08	17,47	30,49	6,48	2,05	7,42				
2015	5,12	7,28	-1,25	8,64	-22,05	-6,98	37,68	7,19	5,85	3,80				
2016	5,67	0,46	-0,01	1,24	-20,59	1,46	43,73	6,05	5,59	-0,26				
2016/1	2,6	0,4	-10,7	8,0	-34,2	-7,0	27,0	2,6	4,0	-0,5				
2	4,1	-0,6	-5,7	8,9	-39,6	-7,8	42,5	5,7	8,1	-0,2				
3	5,2	-1,5	2,1	4,1	-48,9	-14,0	54,0	-0,6	8,7	-3,6				
I	4,0	-0,6	-4,8	7,0	-40,9	-9,6	41,2	2,6	6,9	-1,4				
4	7,7	0,9	7,1	0,2	-33,4	-2,9	20,8	-23,6	12,4	3,2				
5	6,1	-2,1	1,2	-1,3	-23,9	-6,5	47,6	-10,7	8	-1,2				
6	5,1	-0,3	1,5	3,4	-22,7	-5,0	42,5	8,6	4,1	0,1				
II	6,3	-0,5	3,3	0,8	-26,7	-4,8	37,0	-8,6	8,2	0,7				
7	6,1	1,9	7,9	0,6	-12,8	1,0	42,6	9,6	3,2	-0,5				
8	7,3	-0,7	-8,6	-7,8	-16,2	-5,1	29,4	14,8	7,8	-1,3				
9	7,7	0,8	-3,0	1,0	-2,0	22,8	58,9	11,3	6,3	0,0				
III	7,0	0,7	-1,2	-2,1	-10,3	6,2	43,6	11,9	5,8	-0,6				
10	6,8	1,5	8,0	-1,4	-0,6	16,6	61,0	26,8	5,2	-0,5				
11	4,3	2,9	-3,0	-4,9	-5,8	8,4	56,6	16,0	-0,8	0,2				
12	3,9	2,3	3,1	4,1	-7,0	17,0	41,9	12,1	0,1	1,2				
IV	5,0	2,2	2,7	-0,7	-4,5	14,0	53,2	18,3	1,5	0,3				
2017/1	8,5	5,9	-1,3	9,4	-25,9	8,3	3,0	-24,0	7,6	3,6				
2	11,3	7,2	5,6	11,3	-23,7	15,9	49,5	7,0	14,2	6,1				
3	14,0	8,8	14,1	12,0	-22,5	26,4	63,1	9,1	16,3	7,6				
I	11,3	7,3	6,1	10,9	-24,0	16,9	38,5	-2,6	12,7	5,8				
4	14,1	6,4	19,2	12,1	-4,3	29,1	41,3	20,5						

Leto	Skupno						Rudarstvo						Industrijska produkcija						Predelovalna industrija						Oskrba (el., plin, voda)					
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast			
2012	104,1	0,0	-0,15	110,7	-6,6	-0,86	103,6	-1,0	-0,19	98,7	10,0	0,69	104,1	0,0	-0,15	110,7	-6,6	-0,86	103,6	-1,0	-0,19	98,7	10,0	0,69	104,1	0,0	-0,15	110,7	-6,6	-0,86
2013	99,6	-4,3	0,31	88,2	-10,4	0,82	97,6	-5,8	0,35	120,1	2,16	0,26	99,6	-4,3	0,31	88,2	-10,4	0,82	97,6	-5,8	0,35	120,1	2,16	0,26	99,6	-4,3	0,31	88,2	-10,4	0,82
2014	101,5	2,1	0,48	83,4	-0,1	-2,26	101,4	4,2	0,53	103,3	-13,9	-1,09	101,5	2,1	0,48	83,4	-0,1	-2,26	101,4	4,2	0,53	103,3	-13,9	-1,09	101,5	2,1	0,48	83,4	-0,1	-2,26
2015	106,3	5,0	0,38	85,3	8,76	2,23	106,8	5,6	0,46	103,9	0,63	-0,54	106,3	5,0	0,38	85,3	8,76	2,23	106,8	5,6	0,46	103,9	0,63	-0,54	106,3	5,0	0,38	85,3	8,76	2,23
2016	113,4	5,9	0,52	85,1	1,9	0,55	115,2	7,2	0,57	100,0	-5,6	-0,38	113,4	5,9	0,52	85,1	1,9	0,55	115,2	7,2	0,57	100,0	-5,6	-0,38	113,4	5,9	0,52	85,1	1,9	0,55
2016/1	104,6	4,91	-0,22	80,3	10,00	1,95	105,1	6,16	-0,15	103,1	-5,76	-1,42	104,6	4,91	-0,22	80,3	10,00	1,95	105,1	6,16	-0,15	103,1	-5,76	-1,42	104,6	4,91	-0,22	80,3	10,00	1,95
2	111,5	8,25	1,22	75,4	7,10	1,80	112,6	9,85	1,7	105,1	-5,99	-0,36	111,5	8,25	1,22	75,4	7,10	1,80	112,6	9,85	1,7	105,1	-5,99	-0,36	111,5	8,25	1,22	75,4	7,10	1,80
3	120,2	3,89	0,69	87,7	7,87	5,15	122,2	4,89	0,84	103,6	-8,07	-0,85	120,2	3,89	0,69	87,7	7,87	5,15	122,2	4,89	0,84	103,6	-8,07	-0,85	120,2	3,89	0,69	87,7	7,87	5,15
I	112,1	5,68	0,21	81,1	8,32	-5,34	113,3	6,97	0,47	103,9	-6,60	-0,85	112,1	5,68	0,21	81,1	8,32	-5,34	113,3	6,97	0,47	103,9	-6,60	-0,85	112,1	5,68	0,21	81,1	8,32	-5,34
4	112,0	8,32	0,21	78,8	-8,37	-5,34	114,2	10,13	0,47	93,8	-7,40	-0,52	112,0	8,32	0,21	78,8	-8,37	-5,34	114,2	10,13	0,47	93,8	-7,40	-0,52	112,0	8,32	0,21	78,8	-8,37	-5,34
5	117,5	9,61	1,23	86,4	-6,09	-0,56	119,8	11,13	1,17	97,1	-5,08	0,07	117,5	9,61	1,23	86,4	-6,09	-0,56	119,8	11,13	1,17	97,1	-5,08	0,07	117,5	9,61	1,23	86,4	-6,09	-0,56
6	122,3	6,91	1,46	80,2	-9,28	-0,63	125,6	8,00	1,47	93,6	-5,26	0,24	122,3	6,91	1,46	80,2	-9,28	-0,63	125,6	8,00	1,47	93,6	-5,26	0,24	122,3	6,91	1,46	80,2	-9,28	-0,63
II	117,3	8,28	0,80	81,8	-7,91	5,78	120,2	9,75	0,55	94,8	-5,91	-0,56	117,3	8,28	0,80	81,8	-7,91	5,78	120,2	9,75	0,55	94,8	-5,91	-0,56	117,3	8,28	0,80	81,8	-7,91	5,78
7	111,6	2,01	-0,52	64,1	-24,59	-5,26	113,6	3,37	-0,54	98,2	-8,05	-1,17	111,6	2,01	-0,52	64,1	-24,59	-5,26	113,6	3,37	-0,54	98,2	-8,05	-1,17	111,6	2,01	-0,52	64,1	-24,59	-5,26
8	98,9	9,65	1,33	83,7	9,70	0,75	99,5	11,55	1,29	94,0	-6,00	-0,64	98,9	9,65	1,33	83,7	9,70	0,75	99,5	11,55	1,29	94,0	-6,00	-0,64	98,9	9,65	1,33	83,7	9,70	0,75
9	123,0	6,86	0,80	111,2	50,27	5,78	125,7	7,25	0,55	95,0	-5,38	-0,56	123,0	6,86	0,80	111,2	50,27	5,78	125,7	7,25	0,55	95,0	-5,38	-0,56	123,0	6,86	0,80	111,2	50,27	5,78
III	111,2	6,17	0,80	86,3	11,79	5,78	112,9	7,39	0,55	95,7	-6,47	-0,56	111,2	6,17	0,80	86,3	11,79	5,78	112,9	7,39	0,55	95,7	-6,47	-0,56	111,2	6,17	0,80	86,3	11,79	5,78
10	116,9	2,27	-0,80	111,1	33,21	3,80	118,6	2,77	-1,10	98,8	-8,01	-0,90	116,9	2,27	-0,80	111,1	33,21	3,80	118,6	2,77	-1,10	98,8	-8,01	-0,90	116,9	2,27	-0,80	111,1	33,21	3,80
11	121,7	7,32	0,63	82,9	-15,15	-1,25	123,9	8,68	0,67	104,5	-3,15	0,69	121,7	7,32	0,63	82,9	-15,15	-1,25	123,9	8,68	0,67	104,5	-3,15	0,69	121,7	7,32	0,63	82,9	-15,15	-1,25
12	108,3	8,52	0,22	76,8	-18,38	0,42	108,2	9,96	0,42	113,5	0,80	0,81	108,3	8,52	0,22	76,8	-18,38	0,42	108,2	9,96	0,42	113,5	0,80	0,81	108,3	8,52	0,22	76,8	-18,38	0,42
IV	115,7	6,04	0,56	90,3	-1,06	1,20	116,9	7,13	0,43	105,6	-3,45	-0,90	115,7	6,04	0,56	90,3	-1,06	1,20	116,9	7,13	0,43	105,6	-3,45	-0,90	115,7	6,04	0,56	90,3	-1,06	1,20
2017/1	112,1	7,17	0,56	84,8	5,60	1,20	112,1	6,66	0,43	113,3	9,89	2,70	112,1	7,17	0,56	84,8	5,60	1,20	112,1	6,66	0,43	113,3	9,89	2,70	112,1	7,17	0,56	84,8	5,60	1,20
2	115,0	3,14	0,56	83,7	11,01	1,20	116,2	3,20	0,43	105,9	0,76	0,76	115,0	3,14	0,56	83,7	11,01	1,20	116,2	3,20	0,43	105,9	0,76	0,76	115,0	3,14	0,56	83,7	11,01	1,20
3	135,7	12,9	0,56	106,6	21,55	1,20	139,2	13,91	0,43	104,7	1,06	1,06	135,7	12,9	0,56	106,6	21,55	1,20	139,2	13,91	0,43	104,7	1,06	1,06	135,7	12,9	0,56	106,6	21,55	1,20
I	120,9	7,85	0,80	91,7	11,31	0,80	122,5	8,1	0,80	107,9	3,84	3,84	120,9	7,85	0,80	91,7	11,31	0,80	122,5	8,1	0,80	107,9	3,84	3,84	120,9	7,85	0,80	91,7	11,31	0,80

Gradbeništvo in turizem

Leto	Gradbeništvo			Nočitve domačih gostov			Nočitve tujih gostov			Skupaj nočitve		
	tisoč ur	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast
2012	28965	-8,8	-1,07	3679	-4,9	-0,58	5678	5,7	0,70	9355	1,2	0,16
2013	27521	-5,0	0,04	3554	-3,4	-0,06	5833	2,7	0,02	9387	0,3	0,01
2014	27835	1,1	0,21	3430	-2,7	-0,15	5914	2,4	0,13	9344	0,3	-0,02
2015	28120	0,98	0,00	3646	5,94	0,39	6370	7,05	0,36	10016	6,56	0,37
2016	27421	-2,5	-0,25	3749	2,8	0,48	7023	10,3	1,13	10773	7,6	0,87
2016/1	1557	-6,5	-2,15	236	6,8	1,87	362	11,0	1,14	597	9,3	1,23
2	1857	1,2	-0,17	341	2,7	1,13	288	12,5	3,49	629	7,0	1,82
3	2325	0,2	0,83	250	-5,0	-1,63	379	28,8	4,15	628	12,8	1,32
I	5739	-1,4		826	1,3		1029	17,4		1855	9,6	
4	2214	-4,5	-0,70	259	8,5	2,07	378	-5,7	-1,65	638	-0,4	-0,27
5	2406	1,5	-0,25	248	-0,5	-1,69	556	3,9	0,59	803	2,5	-0,06
6	2529	-3,0	0,60	328	-3,1	-0,86	651	2,3	-0,43	979	0,4	-0,40
II	7149	-2,0		835	1,0		1585	0,8		2420	0,9	
7	2463	-10,5	-1,68	497	2,3	0,05	1157	10,9	1,29	1654	8,1	1,22
8	2590	4,3	0,99	540	1,5	0,20	1374	9,2	0,8	1913	6,9	0,96
9	2570	-3,2	0,12	302	15,3	2,72	725	14,3	1,22	1026	14,6	1,96
III	7623	-3,4		1339	4,6		3255	10,9		4594	9,0	
10	2256	-5,4	-1,33	257	-5,9	-1,36	515	26,9	2,96	773	13,7	1,45
11	2490	0,7	0,88	243	11,4	2,25	290	13,6	-1,02	534	12,6	0,33
12	2164	-4,0	-0,10	249	7,0	1,05	349	7,4	1,06	598	7,2	0,93
IV	6910	-2,8		750	3,4		1154	17,1		1904	11,3	
2017/1	1952	25,4	4,28	229	-2,8	0,04	398	10,0	0,68	627	5,0	0,36
2				328	-3,5		316	9,7		645	2,5	
3				302	20,9		368	-3,0		669	6,5	
I				859	4,0		1082	5,2		1941	4,6	

Leto	Promet						Železniški			Luški		
	Letalski			Čestni			tkm mio	letni porast	mesečna rast	tisoč ton	letni porast	mesečna rast
PKM mio	letni porast	mesečna rast	tkm	letni porast	mesečna rast	letni porast						
2012	1055	-13,5	-0,48	15888	-3,4	-0,69	3740	-7,5	0,02	16907	4,4	0,11
2013	1061	0,56	0,30	15915	1,6	0,39	3799	9,5	-0,01	17185	1,6	0,39
2014	1178	12,1	1,6	16273	2,4	0,85	4110	8,6	-0,2	18013	4,6	0,6
2015	1331	12,7	0,8	17921	10,4	0,1	4175	1,6	0,0	19944	13,3	0,4
2016	1478	11,0	0,21	18715	4,4		4360	4,4		21171	6,2	0,72
2016/1	81,2	24,7	3,01	1374	1,9	-0,23	324	2,1	0,59	1962	8,8	2,88
2	81,6	42,7	4,59	1471	1,9	-0,17	347	2,1	0,56	2063	42,6	5,03
3	97,5	34,3	3,84	1599	1,9	-0,1	377	2,1	0,54	1438	-10,5	-2,73
I	260	33,6		4445	1,9		1048	2,1		5463	12,5	
4	107,0	7,4	-0,27	1596	1,3	0,1	350	-0,8	-0,22	1619	-20,1	1,98
5	123,6	5,0	-0,63	1576	1,3	0,31	346	-0,8	-0,19	2222	25,0	4,93
6	148,1	1,2	-1,76	1605	1,3	0,51	352	-0,8	-0,14	1616	-3,6	-2,01
II	379	4,1		4776	1,3		1049	-0,8		5457	-0,4	
7	182,4	9,4	-1,38	1620	6,3	1,15	368	5,3	0,33	1597	5,3	-3,45
8	185,3	5,2	-2,56	1313	6,3	1,26	298	5,3	0,47	1374	-12,4	-2,16
9	159,4	17,1	-0,17	1624	6,3	1,28	369	5,3	0,6	1917	17,2	2,66
III	527	10,1		4556	6,3		1034	5,3		4888	3,5	
10	142,9	32,3	2,38	1752	8,3		436	10,7		1933	30,3	0,31
11	98,2	1,6	-0,28	1726	8,3		430	10,7		1584	-10,6	-1,95
12	70,4	-20,4	-4,28	1458	8,3		363	10,7		1846	14,3	3,17
IV	312	6,3		4936	8,3		1229	10,7		5363	10,1	
2017/1	68,7	-15,4	-3,16							1804	-8,1	-0,86
2	68,0	-16,7								2162	4,8	
3	75,4	-22,7								1939	29,4	
I	212,1	-19,4								5905	8,1	

Leto	Zaposlenost										Skupaj	
	Zaposlene osebe			Samozaposlene osebe			Iskalci zaposlitve			Skupaj		
	v podjetjih in organizacijah	letni porast	pri samoz. osebah	letni porast	podjetniki in poklici	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast		
2012	662552	-1,4	54491	-4,8	60823	-0,7	110183	-0,5	920184	-1,5		
2013	647584	-2,2	51139	-6,1	61395	0,9	119827	8,8	913423	-0,7		
2014	652557	0,8	50482	-1,3	64351	4,8	120109	0,2	917901	0,5		
2015	662315	1,5	50760	0,6	66845	3,9	112725	-6,2	917362	-0,1		
2016	680214	2,7	50312	-0,9	68654	2,7	103152	-8,5	920361	0,3		
2015/7	663022	1,4	51304	0,5	66890	4,2	109557	-5,7	915036	-0,3		
8	663311	1,5	51325	0,1	66957	4,0	107935	-6,0	913580	-0,3		
9	667353	1,7	51442	-0,5	67207	3,7	104758	-6,9	914828	-0,4		
10	669715	1,7	51437	-1,6	67548	3,3	107488	-7,3	917894	-0,5		
11	670937	1,8	51206	-1,9	67570	3,1	107412	-6,9	918794	-0,4		
12	665293	1,7	49237	-2,3	67290	2,9	113076	-5,3	916720	-0,3		
2016/1	663162	1,7	48151	-2,0	67776	3,2	118165	-4,9	916162	-0,3		
2	666695	1,9	48335	-1,9	67995	3,0	116039	-5,3	917958	-0,2		
3	672648	2,3	49570	-2,1	68150	2,6	110226	-6,7	919421	-0,1		
4	676566	2,6	50402	-1,8	68371	2,5	105453	-8,2	919339	0,2		
5	679928	2,8	50707	-1,4	68506	2,4	102289	-9,0	919933	0,3		
6	682194	2,8	50847	-1,1	68541	2,4	99795	-9,5	919813	0,3		
7	681358	2,8	50849	-0,9	68584	2,5	99117	-9,5	916933	0,2		
8	682156	2,8	50906	-0,8	68725	2,6	97895	-9,3	916631	0,3		
9	687282	3,0	51163	-0,5	69019	2,7	95125	-9,2	919563	0,5		
10	690657	3,1	51517	0,2	69324	2,6	97263	-9,5	926565	0,9		
11	692368	3,2	51469	0,5	69468	2,8	96843	-9,8	927916	1,0		
12	687555	3,3	49822	1,2	69388	3,1	99615	-11,9	924100	0,8		
2017/1	687098	3,6	48715	1,2	69469	2,5	103736	-12,2	926396	1,1		
2	690295	3,5	48938	1,2	69614	2,4	101339	-12,7	927545	1,0		
3	695908	3,5	50537	2,0	69836	2,5	95189	-13,6	928797	1,1		
4							91087	-13,6				

Leto in mesec	Cene življenjskih potrebščin $\pi_{2015=100}$																							
	Življenjske potrebe				Osnovna inflacija				Blago				Storitve		Goniva									
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast								
2012	98,58	2,60	0,24	97,35	1,67	0,12	100,10	3,05	95,32	1,57	106,37	8,38	2013	100,32	1,77	0,07	98,85	1,55	101,61	1,51	97,53	2,32	108,72	2,23
2014	100,52	0,20	-0,02	99,70	0,83	0,03	101,18	-0,42	99,10	1,62	107,19	-1,39	2015	100,00	-0,52	-0,05	100,00	0,30	100,00	-1,17	100,00	0,91	100,00	-6,71
2016	99,95	-0,06	0,03	100,60	0,60	0,06	99,23	-0,77	101,48	1,48	95,37	-4,60	2016/1	98,38	-0,5	-0,12	99,14	0,0	97,76	-1,0	99,73	0,3	94,20	-5,4
2	98,42	-0,7	-0,23	99,44	0,2	0,08	97,65	-1,1	100,10	0,1	92,59	-6,9	3	99,15	-0,9	-0,11	100,24	0,2	98,65	-1,5	100,25	0,6	92,91	-8,0
I	98,65	-0,7	-	99,61	0,2	-	98,02	-1,2	100,03	0,4	93,23	-6,8	4	99,54	-0,6	0,01	100,40	0,4	99,30	-1,3	100,08	1,1	93,99	-6,6
5	100,48	-0,4	-0,06	100,96	0,8	0,03	100,19	-1,5	101,11	2,0	95,41	-7,0	6	101,03	0,2	0,01	101,40	1,1	100,47	-0,8	102,25	2,6	96,85	-5,6
II	100,35	-0,2	-	100,92	0,8	-	99,99	-1,2	101,15	1,9	95,42	-6,4	7	100,20	0,2	0,21	100,45	0,8	98,46	-0,9	103,97	2,5	96,63	-5,0
8	100,16	0,0	0,15	100,73	0,7	0,16	98,28	-1,0	104,25	2,2	95,00	-5,9	9	100,24	0,2	0,01	100,85	0,6	99,30	-0,6	102,27	1,9	96,22	-2,4
III	100,20	0,2	-	100,68	0,7	-	98,68	-0,8	103,50	2,2	95,95	-4,4	10	100,69	0,6	0,19	101,32	1,0	100,32	0,1	101,50	1,7	96,34	-2,0
11	100,80	0,6	0,16	101,36	0,7	0,03	100,98	0,2	101,31	1,5	97,45	-0,1	12	100,26	0,5	0,11	100,86	0,5	99,75	0,0	101,41	1,7	96,80	-0,2
IV	100,58	0,6	-	101,18	0,7	-	100,22	0,1	101,41	1,6	96,86	-0,8	2017/1	99,66	1,3	0,32	99,64	0,50	99,07	1,3	100,94	1,2	99,50	5,6
2	100,64	2,3	0,43	100,52	1,09	0,30	99,77	2,2	102,51	2,4	99,57	7,5	3	100,99	1,9	0,23	101,11	1,81	100,63	2,0	101,79	1,5	99,79	7,4
I	100,43	1,8	-	100,42	0,81	-	99,82	1,8	101,75	1,7	99,62	6,8	4	101,30	1,8	-	101,52	1,59	100,66	1,4	102,70	2,6	98,44	4,7

Leto	Harmonizirani indeksi cen v Sloveniji (podatki Eurostata) 2015=100													
	Skupaj			Blago			Storitve			Osnovna inflacija			Energijska	
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast
2012	98,50	2,81	100,38	3,47	95,24	1,55	97,35	1,67	107,98	8,96				
2013	100,39	1,93	102,13	1,76	97,37	2,24	98,85	1,55	109,93	1,86				
2014	100,76	0,37	101,71	-0,42	99,12	1,79	99,70	0,86	108,40	-1,37				
2015	100,00	-0,75	100,00	-1,68	100,00	0,90	100,00	0,30	100,00	-7,76				
2016	99,91	-0,15	98,83	-1,13	101,60	1,52	100,59	0,55	94,83	-5,29				
2015/07	100,07	-0,67	99,61	-1,30	100,85	0,42	99,67	0,25	102,19	-7,39				
08	100,08	-0,59	99,36	-1,23	101,31	0,51	99,99	0,27	100,90	-7,21				
09	99,95	-1,00	99,81	-1,83	100,19	0,44	100,25	0,28	98,12	-9,24				
10	99,91	-1,16	99,93	-2,11	99,89	0,55	100,33	0,15	97,79	-9,60				
11	100,02	-0,93	100,01	-2,25	100,05	1,46	100,69	0,44	97,04	-9,86				
12	99,66	-0,61	99,46	-1,45	100,01	0,87	100,31	0,33	96,42	-7,89				
2016/01	98,32	-0,77	97,34	-1,58	100,03	0,65	99,14	0,04	93,24	-6,42				
02	98,36	-0,87	97,17	-1,18	100,43	0,63	99,44	0,22	91,59	-8,02				
03	99,54	-0,95	98,30	-2,03	100,63	0,91	100,24	0,24	92,00	-9,16				
04	99,94	-0,70	98,89	-1,70	100,54	1,07	100,40	0,40	93,36	-7,40				
05	100,33	-0,55	99,71	-1,90	101,40	0,95	100,96	0,69	94,96	-7,90				
06	100,87	0,05	100,73	-1,27	102,15	2,37	101,40	1,12	96,61	-6,31				
07	99,96	-0,11	98,12	-1,50	103,16	2,29	100,45	0,78	96,29	-5,78				
08	99,89	-0,07	97,90	-1,47	103,35	2,01	100,73	0,74	94,29	-6,56				
09	100,18	0,23	99,00	-0,82	102,23	2,04	100,85	0,59	95,83	-2,44				
10	100,60	0,69	99,86	-0,08	101,90	2,01	101,32	0,99	96,04	-3,84				
11	100,69	0,67	100,11	0,01	101,70	1,64	101,36	0,66	97,25	0,21				
12	100,29	0,63	99,45	0,00	101,75	1,73	100,87	0,56	96,58	0,16				
2017/01	99,84	1,54	98,95	1,65	101,38	1,34	99,64	0,50	99,64	6,86				
02	100,79	2,47	99,84	2,73	102,46	2,02	100,52	1,09	99,79	8,95				
03	101,14	1,99	100,57	2,29	102,14	1,81	101,11	1,81	99,96	8,47				
04	101,18	1,69	100,05	1,15	103,15	1,59	101,52	1,59	98,44	7,07				

Leto	Industrijske cene						Živiljske potreščine					
	Skupaj		Oprema		Repromaterial		Repromaterial		Živiljske potreščine		Živiljske potreščine	
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2012	105,44	0,84	0,10	102,96	1,10	0,04	107,62	0,57	0,08	104,03	0,77	0,16
2013	105,49	0,05	-0,04	103,60	0,62	0,01	107,08	-0,50	-0,09	104,69	0,66	0,01
2014	104,85	-0,63	-0,08	103,94	0,33	-0,02	106,20	-0,83	-0,14	104,74	0,04	-0,10
2015	104,62	-0,22	-0,13	103,77	-0,17	-0,05	106,56	0,34	-0,13	104,52	-0,22	-0,02
2016	103,17	-1,38	-0,10	103,35	-0,40	-0,05	104,63	-1,78	-0,08	103,60	-0,88	-0,14
2016/1	103,22	-1,60	-0,11	103,58	-0,40	-0,24	104,75	-2,00	-0,28	102,79	-1,40	-0,23
2	102,99	-1,70	-0,16	103,70	0,20	-0,11	104,45	-2,50	-0,29	102,86	-1,30	-0,25
3	102,90	-2,20	-0,15	103,50	-0,10	-0,08	104,20	-2,90	-0,34	103,18	-2,10	-0,15
I	103,04	-1,83	-	103,59	-0,10	-	104,47	-2,47	-	102,94	-1,60	-
4	102,80	-2,50	-0,13	103,33	-0,50	-0,03	104,12	-2,70	-0,32	103,13	-3,10	-0,27
5	102,93	-2,20	-0,12	103,24	-0,70	-0,01	104,39	-2,60	-0,25	103,29	-2,30	-0,24
6	103,02	-2,00	-0,11	103,14	-0,50	0,02	104,74	-2,30	-0,03	103,19	-1,90	-0,28
II	102,92	-2,23	-	103,24	-0,57	-	104,42	-2,53	-	103,20	-2,43	-
7	103,04	-1,80	-0,18	103,12	-0,70	-0,07	104,54	-2,20	0,02	103,57	-1,30	-0,16
8	103,05	-1,40	-0,16	103,11	-0,60	-0,06	104,63	-1,90	0,05	103,44	-0,70	-0,09
9	103,20	-0,90	-0,13	103,31	-0,40	-0,04	104,87	-1,20	0,07	103,54	0,00	-0,05
III	103,10	-1,37	-	103,18	-0,57	-	104,68	-1,77	-	103,52	-0,67	-
10	103,47	-0,60	-0,11	103,37	-0,40	-0,03	104,71	-1,20	0,08	104,63	0,80	-0,01
11	103,52	-0,20	-0,06	103,40	-0,30	0,01	104,85	-0,30	0,05	104,50	0,90	0,04
12	103,92	0,50	0,19	103,41	-0,40	0,02	105,36	0,40	0,26	105,11	1,90	0,06
IV	103,64	-0,10	-	103,39	-0,37	-	104,97	-0,37	-	104,75	1,20	-
2017/1	104,53	1,30	0,21	103,87	0,30	0,23	106,06	1,30	0,43	105,84	3,00	0,06
2	104,92	1,90	0,37	103,62	-0,10	0,29	107,02	2,50	0,56	105,96	3,00	0,04
3	104,88	1,90	-	103,59	-0,10	-	107,24	2,90	-	105,88	2,60	-
I	104,77	1,70	-	103,69	0,10	-	106,77	2,20	-	105,89	2,90	-
4	105,12	2,30	-	102,94	-0,40	-	107,77	3,50	-	106,39	3,20	-

Leto	Povprečne plače													
	Skupaj bruto				Skupaj neto				Število plačanih ur				BITO plača za plačano uro	
	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	št. ur	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast
2012	1526,26	0,1	-0,09	991,47	0,4	-0,05	168	0,6	168	0,0	9,08	0,1	0,04	
2013	1523,14	-0,2	0,06	996,98	0,6	0,11	168	0,0	168	0,0	9,08	0,0	-0,04	
2014	1540,11	1,1	0,11	1005,34	0,8	0,07	168	-0,02	169	-0,09	9,19	1,2	0,02	
2015	1551,65	0,7	0,08	1009,86	0,4	0,07	169	-0,09	163	-3,6	9,30	1,2	0,13	
2016/1	1559,79	1,4	0,11	1015,85	1,2	0,08	163	-3,6	162	-3,2	9,85	8,1	2,44	
2	1574,22	3,8	0,51	1022,32	4,1	0,44	162	3,2	175	3,6	9,69	3,3	0,50	
3	1593,27	2,8	0,53	1033,95	2,6	0,45	175	3,6	167	1,1	9,10	-2,4	-0,07	
I	1575,76	2,7	-	1024,04	2,6	-	167	1,1	163	-3,6	9,55	3,0	-	
4	1571,12	1,8	0,16	1021,74	1,6	0,12	163	-3,6	169	3,7	9,64	4,0	2,01	
5	1561,26	2,1	-0,08	1016,36	1,9	-0,10	169	3,7	169	0,0	9,23	-0,6	-0,44	
6	1564,49	1,6	0,11	1018,70	1,5	0,06	169	0,0	167	0,0	9,24	-0,2	-0,73	
II	1565,62	1,8	-	1018,93	1,7	-	167	0,0	163	-6,9	9,37	1,0	-	
7	1549,78	0,5	-0,29	1010,78	0,6	-0,26	163	-6,9	176	8,0	9,49	3,3	-0,87	
8	1571,30	3,1	0,15	1023,28	2,8	0,11	176	8,0	169	0,0	8,93	-3,0	-0,93	
9	1558,29	2,4	0,04	1015,33	2,1	0,01	169	0,0	169	0,4	9,21	2,1	-0,93	
III	1559,79	2,0	-	1016,46	1,8	-	169	0,4	169	-3,6	9,21	0,8	-	
10	1567,99	1,8	-0,17	1020,40	1,6	-0,17	163	-3,6	169	3,7	9,61	5,4	1,56	
11	1687,64	0,5	0,11	1087,08	0,4	0,15	169	3,7	169	-3,4	9,99	-3,1	-0,54	
12	1653,67	3,7	0,68	1074,27	3,7	0,71	169	-3,4	167	-1,1	9,77	7,5	1,76	
IV	1636,43	2,0	-	1060,58	1,9	-	167	-1,1	169	3,7	9,79	3,3	-	
2017/1	1592,15	2,1	0,17	1039,12	2,3	0,24	169	3,7			9,44	2,1	-0,73	
2	1581,37	0,5		1034,20	1,2						10,14	2,9		
3	1623,57	1,9		1055,85	2,1						9,27	-4,4		
I	1599,03	1,5		1043,05	1,9						9,62	5,7		

Leto	Prihodki javnega sektorja														
	Skupaj				Neposredni davki in ostali prihodki				DDV in trošarine				Carine		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2012	13924,47	0,6	-0,10	9200,75	4,9	0,26	4641,18	-1,0	-0,12	82,55	-19,0	-1,75	82,55	-19,0	-1,75
2013	13497,42	-3,1	0,17	8708,92	-5,4	-0,19	4711,04	1,5	1,18	77,47	-6,2	-0,95	77,47	-6,2	-0,95
2014	14174,40	5,1	0,23	9405,00	7,9	0,41	4847,11	2,9	-0,11	77,71	0,3	1,98	77,71	0,3	1,98
2015	14542,90	2,8	0,2	9468,90	2,6	0,4	4991,53	3,4	0,4	82,47	6,9	-0,6	82,47	6,9	-0,6
2016	14995,84	3,6	0,3	9846,28	4,2	0,4	5067,64	3,5	0,3	81,9	0,4	0,5	81,9	0,4	0,5
2016/1	1225,26	0,5	-0,37	785,47	6,7	0,04	433,09	-9,1	-1,13	6,70	13,5	5,02	6,70	13,5	5,02
2	1148,44	-0,1	0,79	776,16	-4,0	-0,32	364,55	9,0	3,50	7,73	23,6	2,83	7,73	23,6	2,83
3	1133,61	6,3	1,14	782,93	10,0	1,05	342,78	-0,7	1,45	7,89	-13,3	0,19	7,89	-13,3	0,19
I	3507,31	2,3	-	2344,56	4,2	-	1140,43	-0,3	-	22,32	7,9	-	22,32	7,9	-
4	1241,27	-7,6	-0,57	795,87	-10,1	-0,30	438,25	-2,6	-0,97	7,16	-10,2	-2,48	7,16	-10,2	-2,48
5	1356,82	23,6	1,80	883,06	18,6	0,77	467,57	35,1	4,00	6,20	-7,6	-3,91	6,20	-7,6	-3,91
6	1278,54	-0,9	0,56	910,11	7,0	1,16	362,02	-16,4	-0,79	6,41	-5,5	-5,03	6,41	-5,5	-5,03
II	3876,63	5,0	-	2589,03	5,2	-	1267,84	5,4	-	19,77	-7,8	-	19,77	-7,8	-
7	1155,03	-0,6	-0,45	669,56	0,4	-0,08	480,01	-1,5	-0,92	5,47	-22,3	-6,59	5,47	-22,3	-6,59
8	1320,54	9,5	2,12	869,43	10,9	1,79	443,31	6,6	2,50	7,80	17,4	5,99	7,80	17,4	5,99
9	1259,00	12,6	0,16	831,12	4,6	0,41	420,33	32,4	-0,48	7,54	16,3	9,80	7,54	16,3	9,80
III	3734,57	7,2	-	2370,10	5,3	-	1343,65	12,5	-	20,81	3,8	-	20,81	3,8	-
10	1258,72	-6,9	-0,95	799,62	0,9	-0,14	452,43	-18,0	-2,34	6,68	-7,9	2,62	6,68	-7,9	2,62
11	1277,50	3,0	0,35	829,49	2,7	-0,04	441,95	3,7	1,04	6,06	3,6	-0,91	6,06	3,6	-0,91
12	1341,11	3,1	-0,64	913,47	3,1	-0,12	421,34	3,3	-1,75	6,30	-2,8	-1,90	6,30	-2,8	-1,90
IV	3877,33	-0,2	-	2542,58	2,2	-	1315,72	-3,7	-	19,03	-2,4	-	19,03	-2,4	-
2017/1	1299,96	6,1	0,07	792,39	0,9	-0,41	501,51	15,8	0,96	6,06	-9,5	-	6,06	-9,5	-
2	1241,69	8,1	1,03	848,83	9,4	0,12	385,70	5,8	2,94	7,16	-7,4	-	7,16	-7,4	-
3	1146,66	1,2	0,49	795,20	1,6	0,77	343,33	0,2	-0,19	8,13	3,0	-	8,13	3,0	-
I	3688,32	5,2	-	2436,42	3,9	-	1230,64	7,9	-	21,35	-4,3	-	21,35	-4,3	-
4	1471,60	18,6	-	982,5	23,4	-	482,8	10,2	-	6,4	-10,6	-	6,4	-10,6	-

	Prispevki za socialno varnost															
	Skupno				Zdravstveno zavarovanje				Pokojninsko zavarovanje				Zaposlovanje			
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	
2012	5720,63	8,4	-0,13	2268,25	5,7	-0,25	3425,95	-0,1	26,34	-0,1	-	26,34	-0,1	-		
2013	5604,85	-2,1	0,36	2237,89	-1,3	4,54	3340,17	-2,5	26,79	6,17	-	26,79	1,7	-		
2014	5740,76	2,4	0,32	2314,13	3,4	0,46	3396,92	1,7	29,71	0,22	-	29,71	11,3	-		
2015	5922,44	3,2	0,25	2371,68	2,6	0,19	3519,82	3,6	30,93	0,32	-	30,93	4,1	-		
2016	6163,15	4,2	0,2	2455,55	4,7	0,2	3683,01	4,6	32,60	0,3	-	32,60	5,41	-		
2016/1	502,56	9,0	0,26	201,31	20,4	0,58	298,55	2,5	2,70	0,01	-	2,70	5,6	-		
2	498,72	-7,7	-0,59	198,97	-22,0	-0,99	297,15	5,2	2,59	-0,36	-	2,59	3,5	-		
3	507,95	12,4	1,18	202,78	25,1	2,80	302,50	5,3	2,66	0,14	-	2,66	5,3	-		
I	1509,23	4,6	-	603,07	7,8	-	898,19	4,3	7,97	-	-	7,97	4,8	-		
4	511,50	3,9	-0,80	203,72	3,3	-1,74	305,07	4,2	2,71	-0,20	-	2,71	4,7	-		
5	515,79	6,1	0,36	205,02	5,1	0,07	308,06	6,7	2,71	0,39	-	2,71	8,1	-		
6	508,57	4,5	0,13	202,47	3,8	-0,14	303,40	5,0	2,70	0,13	-	2,70	5,8	-		
II	1535,86	4,8	-	611,21	4,1	-	916,53	5,3	8,12	-	-	8,12	6,2	-		
7	519,96	5,3	0,57	208,09	5,3	0,58	309,18	5,3	2,68	0,46	-	2,68	4,8	-		
8	499,07	2,2	-0,14	197,38	1,1	-0,59	299,00	2,9	2,69	0,03	-	2,69	4,7	-		
9	515,65	5,8	0,84	205,39	5,3	0,73	309,47	6,7	2,74	1,03	-	2,74	9,9	-		
III	1534,67	4,4	-	610,86	3,9	-	917,66	5,0	8,16	-	-	8,16	6,4	-		
10	500,32	2,0	-0,12	200,22	2,1	-0,19	299,33	2,6	2,58	-0,02	-	2,58	0,7	-		
11	510,27	3,3	0,46	203,69	3,0	0,59	305,81	4,1	2,72	0,69	-	2,72	5,4	-		
12	572,79	4,1	0,55	226,51	3,8	0,66	345,50	5,0	3,08	0,73	-	3,08	6,3	-		
IV	1583,39	3,1	-	630,41	2,9	-	950,63	3,9	8,39	-	-	8,39	4,2	-		
2017/1	499,89	-0,5	-0,06	179,78	-10,7	-0,96	319,33	7,0	2,86	0,64	-	2,86	5,9	-		
2	553,06	10,9	0,12	240,38	20,8	0,05	311,90	5,0	2,78	0,31	-	2,78	6,9	-		
3	497,93	-2,0	0,37	178,30	-12,1	0,14	316,82	4,7	2,80	0,55	-	2,80	4,9	-		
I	1554,97	3,0	-	598,46	-0,8	-	948,05	5,6	8,43	-	-	8,43	5,8	-		
4	578,3	13,1	-	248,2	21,8	-	327,1	7,2	3,0	-	-	3,0	9,0	-		

Leto	Kreditni podjetjem		Kreditni prebivalstvu		Kreditni in depoziti		Depoziti podjetij		Depoziti prebivalstva	
	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast
2012	18682	-7,02	9267	-1,98	3823	-4,83	15114	-0,24		
2013	14191	-23,88	8918	-3,77	4247	11,06	14613	-3,32		
2014	11190	-20,83	8763	-1,73	4710	10,90	15368	5,17		
2015	10089	-10,85	8815	-0,31	5151	13,38	16014	3,41		
2016	9259	-8,04	9154	3,36	5808	8,83	16936	6,63		
2015/7	10690	-19,02	8821	0,15	4936	5,61	15663	3,45		
8	10637	-18,79	8812	-0,02	5030	6,50	15630	2,43		
9	10438	-19,57	8825	0,14	5021	6,42	15665	3,01		
10	10327	-14,41	8873	0,75	4996	5,25	15745	3,55		
11	10209	-14,38	8857	0,75	5094	8,48	15745	3,31		
12	10068	-10,03	8856	1,07	5337	13,31	15883	3,35		
2016/1	10089	-10,85	8815	-0,31	5151	13,38	16014	3,41		
2	9675	-13,72	8789	-0,15	5211	15,26	16109	3,38		
3	9499	-14,91	8630	-0,05	5367	13,95	16210	3,96		
4	9539	-13,71	8663	0,42	5400	16,00	16242	4,85		
5	9447	-13,96	8691	0,50	5365	13,02	16350	5,38		
6	9307	-14,56	8920	0,95	5377	7,56	16476	5,76		
7	9236	-13,60	8892	0,80	5534	12,12	16648	6,29		
8	9045	-14,97	8930	1,34	5486	9,07	16620	6,33		
9	8984	-13,93	8974	1,69	5450	8,54	16607	6,01		
10	9012	-12,73	9041	1,89	5642	12,93	16668	5,86		
11	9002	-11,82	9075	2,46	5718	12,25	16724	6,22		
12	9259	-8,04	9154	3,36	5808	8,83	16936	6,63		
2017/1	9342	-7,40	9173	4,06	5655	9,78	17115	6,88		
2	9408	-2,76	9208	4,77	5666	8,73	17228	6,95		
3	9311	-1,98	9305	5,38	5938	10,64	17193	6,06		

